

ISSN 1512-4169

მედიცინისა და მენეჯმენტის თანამედროვე პრობლემები

საერთაშორისო, რეცენზირებადი, რეფერირებადი, კვარტალური ჟურნალი

MODERN ISSUES OF MEDICINE AND MANAGEMENT

International, Peer-reviewed, Referenced, Quarterly Journal

**СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ МЕДИЦИНЫ И
МЕНЕДЖМЕНТА**

Международный, рецензированный, реферированный, кварталный
журнал

№ 1(19) 2020

თბილისი

მედიცინისა და მენეჯმენტის თანამედროვე პრობლემები

საერთაშორისო, რეცენზირებადი, რეფერირებადი ჟურნალი
გამოდის კვარტალში ერთხელ

დამფუძნებელი და გამომცემელი შ.პ.ს. სასწავლო უნივერსიტეტი გეომედი
მისამართი: 0114, თბილისი, საქართველო, მეფე სოლომონ II-ის ქ. № 4,

ელფოსტა: info@geomedi.edu.ge,

ვებგვერდი: <https://geomedi.edu.ge> ტელ.:(+99532)2752520, მობ.: (+995) 555257002

სარედაქციო კოლეგია

მთავარი რედაქტორი - ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი,
უნივერსიტეტ გეომედის რექტორი
მარინა ფირცხალავა

მთ. რედაქტორის მოადგილე - პროფესორი თამარ ოქროპირიძე

მთ. რედაქტორის მოადგილე - პროფესორი გურამ ამყოლაძე

პასუხისმგებელი რედაქტორი - იოსებ ბოლოკაძე

დოქტორი დავით აფხაზავა, პროფესორი თეიმურაზ თავხელიძე, პროფესორი გიორგი ხუბუა, პროფესორი კლაუს კარბონი (გერმანია), პროფესორი ალექსანდრე როსტოვცევ-პოპიელი (საფრანგეთი), პროფესორი ფრანკ-სკორჯ რეიმი (აშშ), დოქტორი ჯოვანი როვიელო (იტალია).

სარედაქციო საბჭო

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის აკადემიკოსი, პროფესორი ნუგზარ ალექსიძე, პროფესორი ლელა აფციაური, პროფესორი რუსუდანი ქუთათელაძე, პროფესორი არჩილ ცერცვაძე, პროფესორი გურამ ხასია, პროფესორი მანანა ცერცვაძე, ასოც. პროფესორი მარიამ ველიჯანაშვილი, ასოც. პროფესორი ხათუნა ტვილდიანი, ასოც. პროფესორი არჩილ კაპანაძე, ასოც. პროფესორი ეკატერინე მოწონელიძე, ასოც. პროფესორი მაია ჯერვალიძე, პროფესორი ქრისტოფერ იოჰანეს ალფრედ ვოლფი (გერმანია), პროფესორი უილლიამ ტოსკანო (აშშ).

Scientific Editorial Coiegiums

Editor-in-Chief - Doctor of Biological Sciences, Professor,
Rector of University Geomedi
Marina Pirtskhalava

Deputy Editor-in-Chief - Professor Tamar Okropiridze

Deputy Editor-in-Chief - Professor Guram Amkoladze

Managing Secretary - Ioseb Bolokadze

Doctor Davit Apkhazava, Professor Teimuraz Tavkhelidze, Professor George Khubua, Professor Klaus Carboni (Germany), Professor Alexander Rostovtsev-Popiel (France), Professor Frank-Skorj Reim (USA), Doctor Giovanni Roviello (Italy).

Editorial advisory board

Academician of the Georgian National Academy of Sciences, Professor Nugzar Aleksidze, Professor Lela Aptsiauri, Professor Rusudan Kutateladze, Professor Archil Tsertsvadze, Professor Guram Khasia, Professor Manana Tsertsvadze, Associate Professor Mariam Velijanashvili, Associate Professor Khatuna Tvildiani, Associate Professor Archil Kapanadze, Associate Professor Ekaterine Motsonelidze, Associate Professor Maia Gervalidze, Professor Alfred Christopher Johannes Wolf (Germany), Professor William Toscano (USA).

Редакционная коллегия

Главный редактор - Доктор биологических наук, профессор,
ректор университета Геомеди
Марина Пирцхалава

Заместители гл. Редактора - Профессор Тамар Окропиридзе

Заместители гл. Редактора - Профессор Гурам Амколадзе

Ответственный редактор - Иосеб Болокадзе

Доктор Давид Апхазава, профессор Теймураз Тавхелидзе, профессор Хубуа Гиорги, Профессор Клаус Карбони (Германия), профессор Александр Ростовцев-Попиел (Франция), профессор Френк-Скордж Рейм (США), доктор Джовани Ровиело (Италия).

Редакционный совет

Академик Национальной Академии Наук Грузии, профессор Нугзар Алексидзе, профессор Лела Афциаури, профессор Арчил Церцвадзе, профессор Гурам Хасиа, профессор Манана Церцвадзе, ассоциированный профессор Мариам Велиджанашвили, ассоциированный профессор Хатуна Твилдиани, ассоциированный профессор Арчил Капанадзе, ассоциированный профессор Екатерине Моцонелидзе, ассоциированный профессор Майа Джервалидзе, профессор Альфред Кристофер Иоханес Вольф (Германия), профессор Уильям Тоскано (США).

მთავარი რედაქტორისაგან

ძვირფასო კოლეგებო!

შემოთავაზებული სამეცნიერო ნაშრომთა ჟურნალი განკუთვნილია მედიცინის, ეკონომიკის, მენეჯმენტის, ფიზიკური მედიცინისა და რეაბილიტაციისა და სხვა დარგის სპეციალისტებისათვის, რომლებიც დაინტერესებულნი არიან მედიცინისა და მენეჯმენტის თანამედროვე პრობლემების კვლევითა და შესწავლით.

ჩვენ ვიმედოვნებთ, რომ ავტორთა მიერ წარმოდგენილი შრომები ხელს შეუწყობს ამ მიმართულებათა სამეცნიერო პოტენციალის გაძლიერებას.

მარინა ფირცხალავა

ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი,
უნივერსიტეტ გეომედიის რექტორი

სარჩევი

1. კორონავირუსის (COVID-19) ბიოლოგიური თვისებების მოკლე დახასიათება აფხაზავა დ., ფირცხალავა მ., ვახანია მ., კობიაშვილი მ., მინდიაშვილი თ., ნოზაძე მ.	5
2. Морфологическое исследование применения Биопласт-Дент в эксперименте Окропиридзе Т.В., Твилдиани Х., Леонидзе Ал.	11
3. ფორმის ეკონომიკა და ეკონომიკური ურთიერთობები ამყოლაძე გ., ამყოლაძე ი.	16
4. Sport and Physical Education in Ancient Georgia Jemal Dzagania, Nino Dzagania	29
5. „კორონაეკონომიკის“ იტალიური გაკვეთილები და საქართველოს ეკონომიკური პრიორიტეტების შეფასება ინფორმაციული, ფიზიკური და ბიო-ფსიქოლოგიური მეთოდების გამოყენებით ლორთქიფანიძე რ.	40
6. New school model - Physical education lesson in primary classes Manutchar Dvali, Merab Metreveli	45
7. Influence of regional conditions (ethnic, climatic, etc.) of Georgia on the selection methodology and sports orientation Tristan Gulbiani, Merab Maisuradze, Merab Metreveli	50
8. Structural presentation of physical education and sports in Georgian school s. David Karangozashvili, Tristan Gulbiani, Nino Karangozashvili	55
9. Архетип, как универсалия коммуникативного процесса Габададзе Н.	59
10. სასკოლო სპორტული ინფრასტრუქტურა „მომავლის სკოლა“-ში დვალი მ., მეტრეველი მ.	67
11. Dynamics of physical properties of children and adolescents associated with the school period Gulbiani T., Maisuradze M., Lortkipanidze T.	72
12. Water polo testing Karangozashvili D.	76

კორონავირუსის (COVID-19) ბიოლოგიური თვისებების მოკლე დახასიათება
აფხაზავა დ.¹, ფირცხალავა მ.², ვახანია მ.³, კობიაშვილი მ.⁴, მინდიაშვილი თ.⁵
ნოზაძე მ.⁶

საქართველო, თბილისი, შპს სასწავლო უნივერსიტეტი გეომედი¹⁻⁵, აშშ არმიის
სამედიცინო კვლევითი დირექტორატი საქართველოში - ვოლტერიდის სამხედრო
კვლევითი ინსტიტუტი⁶

შესავალი

კორონავირუსები წარმოადგენენ რნმ-ის შემცველი ვირუსების კლასს, რომლებიც პათოგენები არიან ცხოველებისა და ადამიანისთვის. ბოლო ხანებში ჩინეთში იფეთქა კორონავირუსის ეპიდემიამ, რომელიც მთელ მსოფლიოს მოედო. ვირუსით ინფიცირებას თან ახლავს მაღალი სიკვდილიანობა (მწვავე რესპირატორული სინდრომის და შინაგანი გართულებების ხარჯზე) ქრონიკული დაავადებების მქონე პაციენტებსა და 60 წელს გადაცილებულ ადამიანებში.

ჯანმრთელობის საერთაშორისო ორგანიზაციამ (ჯანმო) მიიღო გადაწყვეტილება პანდემიის გამოცხადების შესახებ. ბევრ ქვეყანაში გამოცხადდა საგანგებო მდგომარეობა, დაიხურა საჯარო შეკრების სივრცეები, რამაც დიდი ზარალი მიაყენა ქვეყნების ეკონომიკას. არსებობენ ქვეყნები, რომლებმაც უკვე გადაიტანეს ვირუსის გავრცელების პიკი; ასევე, არიან ქვეყნები, რომლებიც ამ პიკის აღმავალ გზაზე იმყოფებიან. ასეთივე სიტუაციაა საქართველოშიც, ამიტომაც მნიშვნელოვანია მიმოხილვა კორონავირუსების შესახებ: თუ რას წარმოადგენენ ისინი, როგორია მათი გავრცელების ეპიდემიური მხარე, მათი მოქმედების მოლეკულური მექანიზმი და პროფილაქტიკური ზომები, რომლებიც აუცილებელია დაავადების თავიდან ასაცილებლად.

ძირითადი ტექსტი

კორონავირუსების კლასიფიკაცია

Coronaviridae-ს ოჯახი იყოფა ფილოგენეტიკური ანალიზის საფუძველზე ოთხ გვარად: α (ალფა), β (ბეტა), γ (გამა) და δ (დელტა). α და β გვარები ასნებოვნებენ მხოლოდ ძუძუმწოვრებს. ხოლო γ და δ კი - ფრინველებს. თუმცა, ზოგიერთმა მათგანმა შეიძლება ძუძუმწოვრების ინფიცირებაც გამოიწვიოს. კორონავირუსები α და β ადამიანებში იწვევენ რესპირატორულ დაავადებებს, ხოლო ცხოველებში - გასტროენტერიტს [1].

ადამიანების კორონავირუსები:

- 22 E (HCov-229E). ადამიანების გარდა აავადებს ღამურებს. შეიცავს ერთჯაჭვიან (+) რნმ-ს. ინფექცია შეიძლება მიმდინარეობდეს როგორც მსუბუქი გაციების, ისე მძიმე ფორმებში, მათ შორის ბრონქიოლიტით და პნევმონიით;
- OC43 (HcoV-OC43). მიეკუთვნება β (ბეტა) კორონავირუსების ჯგუფს, შეიცავს ერთჯაჭვიან (+) რნმ-ს. ადამიანში იწვევს მსუბუქი ფორმის ინფექციას. თუმცა, შეიძლება გამოიწვიოს სასუნთქი გზების მძიმე ინფექციური დაავადებებიც, მათ შორის: პნევმონია ბავშვებში, მოხუცებში და დასუსტებული იმუნეტეტის მქონე პირებში;

- SARS-CoV. ესაა მწვავე და მძიმე რესპირატორული სინდრომის გამომწვევი ვირუსი, რომელიც შეიცავს ერთჯაჭვიან (+) რნმ-ს. ამ ვირუსმა 2003 წელს აზიაში გამოიწვია ატიპური პნევმონიის ეპიდემიები, რომლის დროსაც დაიღუპა დაავადებულთა 9%;
- HcoV-NC63. ვირუსი შეიცავს ერთჯაჭვიან (+) რნმ-ს და პირველად გამოვლინდა ნიდერლანდებში, ვირუსის ინფიცირება გამოვლენილია მთელ მსოფლიოში. მის თანმხლებ დაავადებად ვლინდება ფილტვებში და ზედა სასუნთქი გზების მსუბუქი ინფექცია, ხოლო ქვედა სასუნთქი გზებში ინფექცია მიმდინარეობს მძიმედ;
- HcoV-HKU1. ის პირველად გამოვლინდა ჰონკონგში 2005 წელს და შეიცავს ერთჯაჭვიან (+) რნმ-ს.;
- MERS-CoV. 2015 წელში ვირუსი გამოვლენილი იყო აზიის სხვადასხვა ქვეყანაში. 2017 წელს რეგისტრირებული იყო 2000-ზე მეტი შემთხვევა და 600 გარდაცვლილი ადამიანი. ის შეიცავს ერთჯაჭვიან (+) რნმ-ს. ვირუსს გააჩნია ძლიერი ტროპიზმი, ბრონქების ეპითელიური უჯრედების მიმართ [2];
- COVID-19. ვირუსი შეიცავს ერთჯაჭვიან (+) რნმ-ს. 2020 წელს ის გავრცელდა ჩინეთიდან, რომელმაც გამოიწვია პანდემია. ვირუსი გავრცელდა საქართველოშიც.

COVID-19-ის ეპიდემიოლოგია

ახალი კორონავირუსული ინფექციის (COVID-19) ეპიდემიოლოგიური მახასიათებლების შესახებ მონაცემები მცირეა. ვირუსი ჩინეთის თითქმის ყველა პროვინციაშია გავრცელებული. ეპიცენტრია ქალაქი უჰანი, პროვინცია ჰუბეი. ჩინეთიდან ვირუსი გავრცელდა დედამიწის ყველა კონტინენტზე.

მძიმე, მწვავე რესპირატორული სინდრომი, რომელიც დაკავშირებულია კორონავირუსთან (SARS-CoV), პირველად ადამიანებში გამოვლინდა 2003 წელს, მას შემდეგ რაც ცხოველთა ბაზრიდან ჩინეთში დაინფიცირდა ადამიანი. მალევე ლამურებში (*Rhinolophus sinicus*) გამოვლინდა ვირუსთან რამდენიმე გენეტიკურად დაკავშირებული შტამები. ვირუსების გენომთა სექვენირებამ, გამოავლინა ნუკლეოტიდების ათასობით თანმიმდევრობის მსგავსება იმ ვირუსებთან, რომელიც გვხვდება ველურ ცხოველთა პოპულაციებში. მიუხედავად იმისა, რომ ეს ვირუსები ადრე ადამიანის ორგანიზმში არ გამოვლენილა, აღმოჩნდა ამ ვირუსების, გენეტიკური მსგავსება ადამიანის β-კორონავირუსის ოჯახთან. β-კორონავირუსი იყოფა ოთხ ჯგუფად (A – D). მათ შორის მოიცავს SARS-CoV და SARS-CoV-2 (COVID-19). C ჯგუფი მოიცავს რესპირატორულ სინდრომთან დაკავშირებულ კორონავირუსებს (MERS-CoV) [3;4].

ინფექციის ძირითადი წყარო დაავადებული ადამიანია, ვირუსი გადაეცემა: ჰაერ-წვეთოვანი გზით.

2020 წლის 30 მარტის მონაცემებით მსოფლიოში კორონავირუსით ინფიცირებულთა რიცხვმა შეადგინა 724.278 ადამიანი. დაიღუპა 34.007, ხოლო გამოჯანმრთელდა 152.061 ადამიანი. საქართველოში კი ინფიცირებულთა რიცხვმა მიაღწია 98-ს, გამოჯანმრთელდა 18.

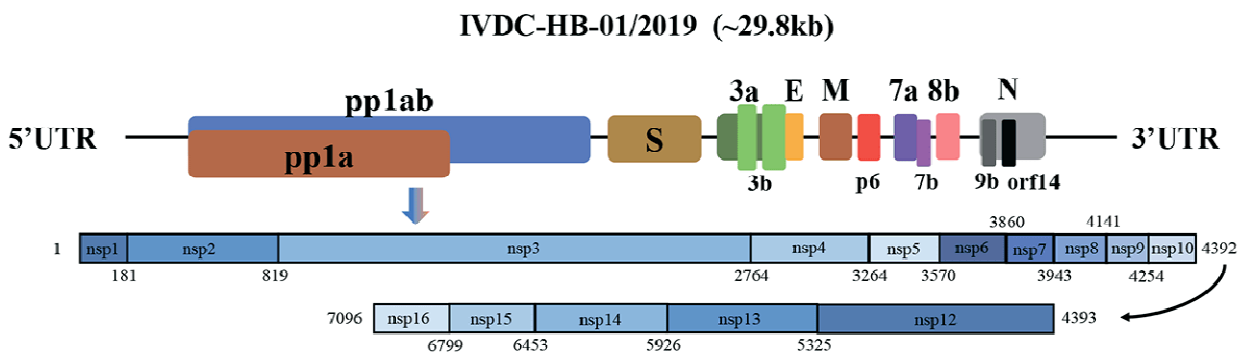
საქართველოში კორონავირუსის პირველი, ლაბორატორიულად დადასტურებული შემთხვევა 2020 წლის 26 თებერვალს დაფიქსირდა. COVID-19 საქართველოს მოქალაქეს დაუდგინდა, რომელიც საქართველოში ირანიდან აზერბაიჯანის გავლით შემოვიდა.

ვირუსის უჯრედში შეღწევის მოლეკულური მექანიზმები

კორონავირუსის გენომი 5'-ბოლოდან აკოდირებს ცილა pp1ab-ს, რომელიც იხლიჩება 16 არასტრუქტურულ ცილად, რომლებიც მონაწილეობენ გენომის, ტრანსკრიპციის და რეპლიკაციის პროცესებში. 3' ბოლო კი აკოდირებს სტრუქტურულ ცილებს [5].

ყველა კორონავირუსის გენომი აკოდირებს ზედაპირულ გლიკოპროტეინ spike-ს, რომელიც უკავშირდება მასპინძელი ორგანიზმის უჯრედის ზედაპირის რეცეპტორს. COVID-19-ის ასეთ რეცეპტორს წარმოადგენს ანგიოტენზინ-გარდამქნელი ფერმენტის ACE2 რეცეპტორი, ხოლო SARS-CoV-ის და MERS-CoV-ის დიპეპტიდილპეპტიდაზა 4-ის რეცეპტორი. გლიკოპროტეინ spike შედგება 4 დომენისაგან. ცილები S1 და S2, შეადგენენ ტრანსმემბრანული ლუზის ექტოდომენს და მოკლე შიდაკაფსიდურ კუდს. სწორედ ექტოდომენი უკავშირდება, უჯრედული ACE2-ი რეცეპტორის შემბოჭავ დომენს, რის შედეგადაც ვირუსი უჯრედში აღწევას [6;7].

2020 წლის თებერვალში კალიფორნიის სანტა-კრუზის უნივერსიტეტის მკვლევარებმა გამოქვეყნეს COVID-19-ის გენომის სქემა [8].

სურ.1. COVID-19-ის გენომი და გენომით კოდირებული ცილები. pp1ab და pp1a - არასტრუქტურული ცილები და მათი გახლეჩის პროდუქტები. მონაწილეობენ ვირუსული გენომის ტრანსკრიპციასა და ტრანსლაციაში. S - ცილა Spike; E - გარსის ცილა; M - მემბრანის ცილა; N - ნუკლეოკაფსიდის ცილები.

კლინიკური სიმპტომები, მკურნალობა და პროფილაქტიკა

კლინიკური სიმპტომები: კორონავირუსით ადამიანის დასნებოვნების ეჭვის საფუძველს იძლევა თუ მას გამოუვლინდება:

1. ბრონქიტი ან პნევმონია;
2. ბოლო 14 დღის მანძილზე თუ იმყოფებოდა იმ ქვეყნებში, სადაც აღინიშნება დაავადების აფეთქება, ჰქონდა კონტაქტი ამ ქვეყნებში მყოფ პირებთან ან უშუალოდ
3. COVID-19 ვირუსით ინფიცირებულ ადამიანთან.

დაავადების დიაგნოსტიკა შესაძლებელია პოლიმერაზას ჯაჭვური რეაქციით (PCR). ინკუბაციური პერიოდი 2-14 დღე.

COVID-19 ვირუსით ინფიცირების სიმპტომებია:

1. სხეულის მომატებული ტემპერატურა (შემთხვევათა 90%);
2. ხველა (80%);
3. სუნთქვის გაძნელება: (55%);
4. მიაღვია და უღონოდ ყოფნა (44%).

დაავადებას შეიძლება თან ახლდეს სეფსისი.

ინფექციური პროცესით გამოწვეული პათოლოგია, განსაკუთრებულად მძიმე ფორმებით ვითარდება 60 წელზე ზევით ასაკის პაციენტებში.

მკურნალობა

COVID-19 ინფექციის საწინააღმდეგოდ მიმდინარეობს სხვადასხვა სახის პრეპარატების გამოცდა. მაგალითად; ჩინეთში იკვლევენ რემდესივირის (შეიქმნა კომპანია Gilead-ის მიერ ფოსტერ-სიტიში, კალიფორნია, აშშ) გავლენას ცხოველებში, აღინიშნა დადებით შედეგები [9]. ჩინეთში მიმდინარეობს რამდენიმე ექსპერიმენტი ქლოროქინის გამოყენებით, რომელიც მალარიის საწინააღმდეგოდ გამოიყენება. ქლოროქინმა უჯრედულ კულტურაში გაანადგურა COVID-19-ი [10].

ჯანმრთელობის საერთაშორისო ორგანიზაცია (ჯანმო) მუშაობს ჩინელ მეცნიერთან ერთად ჩინეთის ტრადიციულ სამკურნალო პრეპარატების გამოცდის შესაბამისი პროტოკოლების სტანდარტიზაციის მიმართულებით. მათი მიზანია, ჩინურ ტრადიციულ მედიცინაში გამოყენებული სამკურნალო მცენარეებიდან მიღებული პრეპარატების გამოცდა და შეფასება მოხდეს იმ მკაცრი რეგულირებით, როგორც ეს მიღებულია ფარმაკოლოგიური საშუალებების ტესტირების დროს.

COVID-19-ის სამკურნალოდ, ჯანმო იძლევა რეკომენდაციას პრეპარატ რიბავირინის (C ჰეპატიტის და ჰემორაგიული ცხელების გამომწვევის საწინააღმდეგო ანტივირუსული პრეპარატი) და ინტერფერონ β -1b-ს გამოყენებაზე. მათ სპეციფიკურად შეუძლიათ ვირუსის გამრავლების დათრგუნვა და დაავადების მიმდინარეობის გაუმჯობესება.

პნევმონიის მქონე პაციენტების მკურნალობაში, რეკომენდირებულია ანტიმიკრობული პრეპარატების გამოყენება. სეფსისის შემთხვევაში - ჰიდროკორტიზონი [11].

COVID-19-ის სიმპტომური მკურნალობა გულისხმობს შემდეგი ტიპის პრეპარატების და ღონისძიებების გამოყენებას:

1. სიცხის დამწვევი საშუალებები (38° - 38.5° C-ზე მაღალი ტემპერატურის შემთხვევაში);
2. სითხის დიდი რაოდენობით მიღება (2.5-3.5 ლიტრი და მეტი დღე-ღამეში);
3. რინიტის კუპირება (ცხვირის ღრუს გამორეცხვა მარილწყლოვანი ხსნარით);
4. ბრონქიტის თერაპია (მუკოლიზური და ბრონქოლიტიური პრეპარატების გამოყენება).

პროფილქტიკა:

1. ავადმყოფთან კონტაქტის დროს ნიღბების ტარება (სპეციალური ნიღაბი, რომელიც მჭიდროდ ეკვირს ცხვირის ღრუს და არა ჩვეულებრივი მარლის ნიღბის გამოყენება);
2. სპეციალური სათვალებების ტარება;
3. ხელების ხშირი დაბანა;
4. კვების წინ ხილ-ბოსტნეულის საგულდაგულოდ კარგად გარეცხვა
5. ხელების ანტისეპტიკური ხსნარით დამუშავება დაბანვის პირობების არ ქონისას[12].

დასკვნა

სტატიაში აღწერილია ზოგადად კორონავირუსების გვარის მოკლე დახასიათება, ფართოდ არის გაშუქებული ახალი კორონავირუსის (COVID-19-ის) ეპიდემიოლოგია, ეს არის მრავალფეროვანი, ფართოდ გადამდები ვირუსი, რომელიც უმოკლეს ვადებში აზიანებს ადამიანების ფართო ჯგუფს და ჯერ-ჯერობით დაუდგენელია ლეტალობის ზუსტი მაჩვენებელი. გამოირჩევა სწრაფი მუტაციური ბუნებით და კლინიკური მიმდინარეობის მრავალფეროვნებით (სუსტი მიმდინარეობიდან მძიმე ფორმებამდე). სადღეისოდ ვირუსის გავრცელების წინააღმდეგ რეკომენდებულია ჯანმო-ს რეკომენდაციების გათვალისწინება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Jie Cui, Fang Li, Zheng-Li Shi. (2019). Origin and evolution of pathogenic coronaviruses. *Nat Rev Microbiol.* 17, 181-192;
2. "Virus Taxonomy: 2018b Release". *International Committee on Taxonomy of Viruses (ICTV). March 2019. Archived from the original on 2018-03-04.* Retrieved 2020-01-24.
3. Ge, X. Y. et al. Isolation and characterization of a bat SARS-like coronavirus that uses the ACE2 receptor. *Nature* 503, 535–538 (2013).
4. Hu, B. et al. Discovery of a rich gene pool of bat SARS-related coronaviruses provides new insights into the origin of SARS coronavirus. *PLoS Pathog.* 13, e1006698 (2017).
5. Stephen N.J. Korsman, Gert U. van Zyl, Louise Nutt, Monique I. Andersson, Wolfgang Preiser. (2012). Human coronaviruses. *Virology.* 94-95;
6. Raj, V. S. et al. Dipeptidyl peptidase 4 is a functional receptor for the emerging human coronavirus-EMC. *Nature* 495, 251–254 (2013).
7. Li, W. et al. Angiotensin-converting enzyme 2 is a functional receptor for the SARS coronavirus. *Nature* 426, 450–454 (2003).
8. Genome Composition and Divergence of the Novel Coronavirus (2019-nCoV) Originating in China.
9. Guangdi, L. & De Clercq. Therapeutic options for the 2019 novel coronavirus (2019-nCoV) E. *Nature Rev. Drug Discov.* <http://doi.org/10.1038/d41573-020-00016-0> (2020).
10. Manli Wang, Ruiyuan Cao, Leike Zhang, Xinglou Yang, Jia Liu, Mingyue Xu, Zhengli Shi, Zhihong Hu, Wu Zhong, Gengfu Xiao. Remdesivir and chloroquine effectively inhibit the recently emerged novel coronavirus (2019-nCoV) in vitro.
11. Novel Coronavirus (2019-nCoV) situation reports. WHO.
12. Esfandiari S. (2020). Here are the symptoms of the Wuhan coronavirus, according to a new CDC warning. *ScienceAlert.*

**კორონავირუსის (COVID-19) ბიოლოგიური თვისებების მოკლე დახასიათება
დავით აფხაზავა, მარინა ფირცხალავა, მალხაზ ვახანია, მარიამ კობიაშვილი, თორნიკე
მინდიაშვილი, მაია ნოზაძე
რეზიუმე**

სტატიაში მოცემულია უახლოეს სამეცნიერო კვლევით მონაცემებზე დაყრდნობით ახალი კორონავირუსის (COVID-19-ის) მორფოლოგიური და ფუნქციური დახასიათება, ბიოლოგიური თვისებების შესწავლა, ეპიდემიოლოგია და ადამიანში ინფექციური პროცესის მიმდინარეობა, მუკურნალობის და პროფილაქტიკის ზოგიერთი საკითხები.

საკვანძო სიტყვები: COVID-19, SARS-CoV, კორონავირუსი, ეპიდემიოლოგია, პროფილაქტიკა.

Brief description of the biological properties of coronavirus (COVID-19)

**David Aphkhazava, Marina Pirtskhalava, Malkhaz Vakhania, Mariam Kobiashvili, Tornike
Mindiaashvili, Maia Nozadze**

Summary

The article provides morphological and functional characterization of the new coronavirus (COVID-19) based on the latest scientific research data, study of biological properties, epidemiology and the course of the infectious process in humans, some issues of treatment and prevention.

Keywords: COVID-19, SARS-CoV, Coronavirus, Epidemiology, Prevention.

Краткое описание биологических свойств коронавируса (COVID-19)

**Давид Абхазава, Марина Пирцхалава, Малхаз Вахания, Мариам Кобиашвили,
Торнике Миндиашвили, Майя Нозадзе**

Резюме

В статье приведена морфофункциональная характеристика нового коронавируса (COVID-19) на основе новейших научных данных, изучения биологических свойств, эпидемиологии и хода инфекционного процесса у человека, некоторых вопросов лечения и профилактики.

Ключевые слова: COVID-19, SARS-CoV, коронавирус, эпидемиология, профилактика.

Морфологическое исследование применения Биопласт-Дент в эксперименте

Окропиридзе Т.В., Твилдиани Х., Леонидзе Ал.

Грузия, Тбилиси, Учебный Университет Геомеди, Департамент Стоматологии

Введение

Одной из актуальных проблем современной стоматологии является поиск наиболее эффективных средств и методов костной пластики [1, 2, 3]. Эти средства должны оптимизировать и вместе с тем стимулировать процессы репаративного остеогенеза [4]. Остеопластические материалы применяют при хирургическом лечении стоматологических заболеваний, сопровождающихся деструкцией костной ткани: хронический периодонтит, пародонтит, костные кисты челюстей и тд.

Цель работы

В связи с вышеизложенным целью исследования явилось проведение сравнительного анализа динамики и характера костнорепаративного процесса в стандартных экспериментально воспроизведенных костных дефектах, заполненных остеопластическим материалом – bioplast – dent [5,6].

Материал и методы

Эксперименты проводили на кроликах породы шиншила массой до 2 кг (n=32). У животных под общим калипсоловым наркозом на кости нижней челюсти создавали стандартный дефект диаметром 4-5 мм. По окончании операции, раны ушивали шелковой нитью. У контрольных животных (n=16) костные дефекты оставляли заживать под кровяным сгустком, а у животных основной группы (n=16) в костный дефект вводили гранулы bioplast - dent. Животных декапитировали под наркозом на 7-ые, 14-ые и 21-ые и 28-ые сутки после нанесения костной раны. На точку наблюдения в каждой из групп приходилось по 4 кролика. Костные фрагменты фиксировали в формалине, декальцинировали в трилоне-Б и заливали в парафин. Срезы окрашивали гематоксилином и эозином.

Результаты и обсуждение

В группе наблюдений с гранулятом bioplast-dent на 7-ые сутки от начала опыта у животных в области экспериментального воздействия обнаруживались обширные костные дефекты, заполненные плотно лежащими гранулами минерала, представленными частью оксифильных частиц скоплений мелких темных кристаллов в центральных отделах дефектов между частицами **bioplast - dent**.

В этих участках располагались тонкие тяжи слабооксифильной гомогенной белковой субстанции. Клеточные элементы полностью отсутствовали. У костной стенки имелось пространство, свободное от гранулята, заполненное клеточно-волокнутой соединительной тканью, с рыхлым строением, высокой клеточностью и низким уровнем коллагенизации. В центростремительном направлении наблюдалась тенденция к прорастанию клеточных элементов в депозиты bioplast - dent. Тяжи из молодых фибробластов, проникали на периферию в отложения минерала между его гранулами (рис 1).

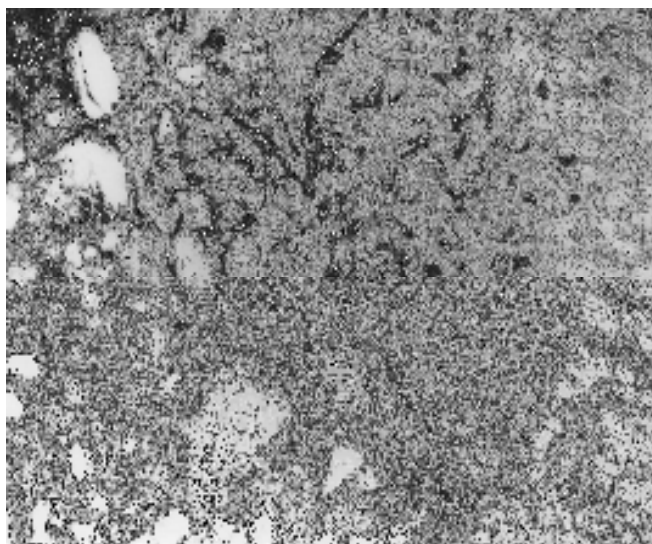

Рис 1. Обширный костный дефект, оксифильные частицы **Биопласт-Дент** (7-ой день эксперимента)

На 14-е сутки от начала опыта костный край дефектов характеризовался потерей остеоцитов и признаками выраженных явлений структурной перестройки: многочисленные и беспорядочно ориентированные линии склеивания, пестрота рисунка вещества кости, иррегулярность остеонов и др. В то же время отмечались участки, где на материнскую кость происходило наслаивание нового костного вещества, в виде отдельных трабекул либо полосок из остеоида.

На 21-е сутки опытов в костном дефекте обнаруживалось активное развитие мягкотканного регенерата. Между гранулами **bioplast-dent** располагались прослойки клеточно-волоконистой ткани, которая охватывала депозиты **bioplast - dent** и формирующие, вокруг них тонкие клеточные, с примесью нежных волоконца, ободки. Нередко здесь располагались гигантские многоядерные клетки. В самих гранулах, местами, обнаруживались остатки кристалликов **bioplast - dent**. Зачастую в них вращали тяжи из фибробластов.

Ближе к костной стенке дефектов мягкотканый регенерат был представлен грубоволокнистой соединительной тканью. Сам костный край был плотным, компактизированным. Встречались участки, где на материнскую кость напластовывались новообразованные костные структуры, местами вплотную прилежащие к депозитам **bioplast - dent**, с тенденцией их замещения.

На 28-е сутки от начала опытов костный регенерат на половину заполнял костный дефект. Мощные трабекулярные системы захватывали гранулы **bioplast - dent**, в результате чего они оказывались замурованными в новообразованное костное вещество. Ближе к центральным отделам костного регенерата, в материнской кости появлялись остеонные системы, костное вещество созревало, становилось неотличимым от старой кости (рис 2).

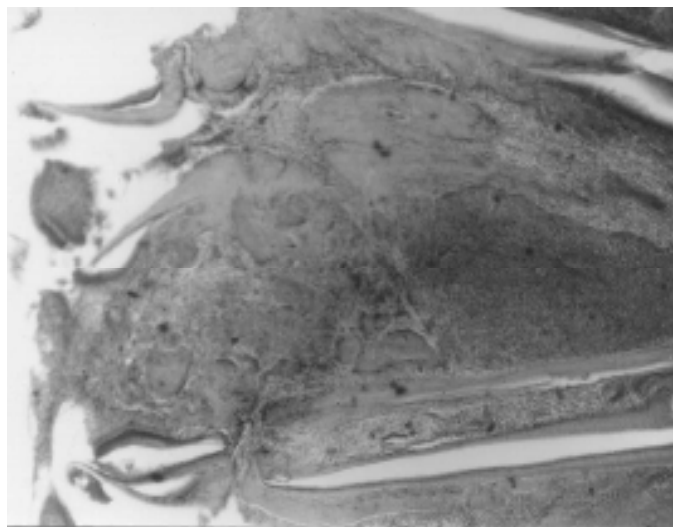

Рис 2. Костный дефект замещен регенератом (28-ой день эксперимента)

Таким образом, согласно нашим наблюдениям, наиболее выраженной интенсивностью репаративного остеогенеза характеризовалась костная ткань животных основной группы, тогда как в контрольной группе в конце эксперимента все еще отмечались воспалительные инфильтраты, а размножение остеобластов только начиналось.

Выводы

Гранулы bioplast - dent, будучи проращенными тканевыми элементами регенерата, осуществляют наиболее тесный контакт между проникающими в поры клетками и кристаллами bioplast - dent, в результате чего создаются оптимальные условия для его взаимодействия с тканевой средой и стимуляции репаративного остеогенеза. Действия костных факторов роста, осуществляемого через усиление пролиферации, дифференцировки и синтетической функции костных клеток. Присутствие фага в остеопластическом препарате определяет его противовоспалительные свойства и, тем самым, ускоряет репаративный остеогенез.

Таким образом, остеопластический материал bioplast - dent может быть рекомендован для широкомасштабного применения в стоматологической практике.

Используемая литература:

1. Немсадзе О.Д., Окropicридзе Т.В. Терапевтическая стоматология. // Тбилиси 2001. 426.
2. Безруков В.М., Григорян А.С. Гидроксиапатит как субстрат для костной пластики, теоретические и практические аспекты проблемы. // Стоматология 2004; 7-12.
3. Хамраев Т.К., Применение гранулята керамики гидроксилапатита для замещения костной ткани челюсти (экспериментально клиническое исследование)//Дис. канд.мед.наук-М-1995.
4. Brad W.Neville, Douglas D. Damm. Oral and maxillofacial pathology; 2009; 154-176
5. Остеопластические материалы от компании «ВладМиВа»; М -2018.
6. Carranza's Clinical periodontology. 2006: CH.67.

MORPHOLOGICAL RESEARCH USAGE OF BIOPLAST - DENT IN EXPERIMENT

Tamar Okropiridze, Khatuna Tvildiani, Aleksandre Leonidze

Summary

The work represents experimental and morphological studies of regeneration of damaged areas of maxillo-facial bones. Time course of healing of induced defects in the low jaw bone filled with bioplast - dent and was studied in experimental rabbits.

On days 7, 14, 21 and 28 four rabbits from each group were killed and the defect investigated by X-ray and histological methods. We stained the micropreparations with hematoxylineeosine. Bioplast - dent granulate exerted the best effect on bone repair. In experiments with bioplast - dent, bone regenerate replaced up to one half of the area of defect by day 28.

Key words: Osteogenesis stimulation, reparative regeneration, morphological, X-ray.

Морфологическое исследование применения Биопласт-Дент в эксперименте

Тамар Окропиридзе, Хатуна Твильдиани, Александре Леонидзе

Резюме

В представленной экспериментальной работе приведены результаты морфологических исследований регенерации искусственно воспроизведенных дефектов на нижней челюсти кроликов с применением в качестве остеопластического материал bioplast - dent.

Проведенные на 7, 14, 21 и 28-е сутки рентгенологические и гистологические исследования в каждой группе животных выявили, что на 28-ые сутки произошло замещение костным регенератом половины дефекта.

Ключевые слова: стимулировать процессы остеогенеза; репаративная регенерация, морфологическое исследование, рентгенологическое исследование.

**ბიოპლასტ-დენტის ექსპერიმენტული გამოყენება და მისი მორფოლოგიური კვლევა
თამარ ოქროპირიძე, ხათუნა ტვილდიანი, ალექსანდრე ლეონიძე
რეზიუმე**

ჩვენს მიერ წარმოდგენილ ექსპერიმენტულ ნაშრომში მოყვანილია ბოცვრების ქვედა ყბაზე ხელოვნურად შექმნილი დეფექტის არეში ბიოპლასტ-დენტის შეტანის შედეგად რეპარაციული რეგენერაციის მორფოლოგიური კვლევის შედეგები.

ცხოველთა თითოეულ ჯგუფში ექსპერიმენტის მე-7, მე-14, 21-ე, და 28-ე დღეზე ჩატარებული იქნა რენტგენოლოგიური და ჰისტოლოგიური კვლევა, რომლის შედეგადაც დადგენილ იქნა, რომ 28-ე დღეზე ხდებოდა ძვლოვანი დეფექტის სანახევროდ აღდგენა ძვლოვანი რეგენერატით.

საკვანძო სიტყვები: ოსტეოგენეზის სტიმულირება, რეპარაციული რეგენერაცია, მორფოლოგიური კვლევა, რენტგენოლოგიური კვლევა.

ფირმის ეკონომიკა და ეკონომიკური ურთიერთობები
ამყოლაძე გ., პროფესორი, ამყოლაძე ი., მაგისტრი

საქართველო, თბილისი, სასწავლო უნივერსიტეტი გეომედი

შესავალი

საქართველოს ეკონომიკა ვითარდება საბაზრო ეკონომიკის ანუ თავისუფალი ბაზრის პირობებში. 1990 წლამდე ქვეყანაში მოქმედებდა გეგმიური ეკონომიკა, ამ დროს ნებისმიერი საწარმო აწარმოებდა განსაზღვრული ნომენკლატურისა და ასორტიმენტის საქონელს, რაც განსაზღვრული იყო ხუთწლიანი გეგმით. ხუთწლიანი გეგმის საფუძველზე ყოველწლიურად ხდებოდა საწარმოს უზრუნველყოფა საჭირო რესურსებით, რაც წინასწარ იყო ცნობილი, ასევე ცნობილი იყო, ვისთვის ეწარმოებინა და როდის და რა რაოდენობის საქონელი მიეწოდებინა და რა ფასად.

1990 წლის შემდეგ, დამოუკიდებლობის მიღწევის დღიდან, ქვეყნის საწარმოებმა საქმიანობა ააწყვეს საბაზრო ურთიერთობების მეთოდების გამოყენებით. ბაზრის პირობებში სრულად შეიცვალა საქმიანობის პირობები. ძირითადი ცვლილება ეხებოდა მომხმარებლის შექმნას ანუ საწარმოს მიერ წარმოებული საქონლის გასაღებას (მომსახურების გაწევას), მომხმარებლის მოთხოვნის დაკმაყოფილებას. საბაზრო ურთიერთობებში საქმიანობისას საწარმოს წინაშე იდგა შემდეგი პრობლემები: ბაზრის მოთხოვნებისა და კონიუქტურის შესწავლა, მსგავსი პროდუქციის მწარმოებელი საწარმო-კონკურენტის საქონლის ხარისხის გათვალისწინება, მომხმარებელთა მოთხოვნილებებისა და მოთხოვნების გამოკვლევა და მათი დაკმაყოფილების უზრუნველყოფა და სხვა საკითხები, რომლებიც დამახასიათებელია საბაზრო ეკონომიკისათვის.

ძირითადი ტექსტი

ბაზრის მარეგულირებელ კანონს წარმოადგენს მოთხოვნა-მიწოდების კანონი. საბაზრო ეკონომიკის ძირითად მახასიათებლებს მიეკუთვნება რესურსებსა და წარმოების საშუალებებზე კერძო საკუთრება, კონკურენტული ურთიერთობები, როგორც მწარმოებლის, ასევე მომხმარებლის არჩევანის თავისუფლება საბაზრო პირობებითა და ბაზრის ცვლილებებით გათვალისწინებული ფასწარმოქმნის პოლიტიკა, ფასები და სხვა.

ჩამოვყალიბოთ ეკონომიკის განსაზღვრა და შემდეგ დავახასიათოთ ეკონომიკისა და ფირმის ეკონომიკური ურთიერთობები.

ეკონომიკის კლასიკური განსაზღვრა მრავალსახაა, მაგრამ კლასიკურად ითვლება:

ა) ეკონომიკა ესაა შეზღუდული სიკეთის წარმოების, გაცვლისა და განაწილების პროცესში ადამიანებს შორის ურთიერთობების პროცესი;

ბ) საზოგადოების (ფირმის, ოჯახის, ქვეყნის და ა.შ.) შეზღუდული (განსაზღვრული) რესურსების რაციონალური გამოყენებით მაქსიმალური ამონაგების მიღება;

გ) ნებისმიერი საქონლის, მომსახურების შექმნაზე გაწეული ხარჯები ნაკლები უნდა იყოს მიღებულ შემოსავალზე;

დ) როდესაც ჩვენ ვიხილავთ რომელიმე დარგს, მაგ., ჯანმრთელობის დაცვის, სოფლის მეურნეობის, ენერგეტიკისა და სხვა ეკონომიკას, მაშინ გათვალის-წინებული იქნება იმ ადამიანთა ურთიერთობა, რომლებიც დაკავებული არიან ჯანმრთელობის დაცვის ეკონომიკით და ა.შ. ანდა, როდესაც ვიხილავთ ქ. თბილისის ან საქართველოს ეკონომიკას, მაშინ ის ეხება იმ ადამიანთა ურთიერთობებს, რომლებიც ცხოვრობენ ქ. თბილისში და ა.შ.;

ე) ეკონომიკის განსაზღვრა, როგორც ურთიერთობების სისტემისა, ითვალის-წინებს ფაქტობრივ ეკონომიკურ ურთიერთობებს, რომლებიც დაკავშირებულია განსაზღვრულ სიკეთესა ან რესურსებზე, შესაბამისად, მეცნიერებაზეც, რომელიც ამ რეალურ ურთიერთობებს იკვლევს, სწავლობს და განსაზღვრავს.

ეკონომიკური მეცნიერება მოიცავს მეცნიერებათა (საგანთა) მთელს მიმართულებებს, რომელიც სწავლობს ამ რეალურ ურთიერთობებს სხვადასხვა მიდგომით. ურთიერთობათა თეორიას შეისწავლის ეკონომიკის (მიკრო- და მაკროეკონომიკა), მართვის თეორია, მენეჯმენტის თეორია; წარმოების საკითხებს შეისწავლის საწარმოო მენეჯმენტი, წარმოების ორგანიზაციას, გასაღებასა და განაწილებას შეისწავლის მარკეტინგი, სახელმწიფო რეგულირება, დამოუკიდებელი მარეგულირებელი ორგანოები, საგადასახადო კოდექსი; ამ ურთიერთობების აღრიცხვასა და შეფასებას სწავლობს: ბუღალტრული აღრიცხვა, ეკონომიკური მათემატიკა, სტატისტიკა და ფინანსური ბაზრები და ინსტიტუტები, ასევე, ამ ურთიერთობებს სწავლობს ეთიკა და ფსიქოლოგია.

თუ შევაჯამებთ ეკონომიკის განსაზღვრას, იგი შეიძლება ჩამოვაყალიბოთ ასეთნაირად: ეკონომიკა ესაა სისტემა, რომელიც მოიცავს რეალურ ურთიერთობებს და მეცნიერება, რომელიც შეისწავლის ამ ეკონომიკურ ურთიერთობებს.

ეკონომიკური ურთიერთობები არსებობდა ყოველთვის და საუკუნეების მანძილზე ეკონომიკური ურთიერთობების მიზანი იყო ადამიანის დაკმაყოფილება სიკეთით, ხოლო საზოგადოებისა (ქვეყნის) - განსაზღვრული რესურსებით. ხოლო ეკონომიკის მიზანს კი წარმოადგენს ეკონომიკური ურთიერთობების შეცნობა და ადამიანის მოთხოვნების დაკმაყოფილება სიკეთით შეზღუდული რესურსების არსებობის დროს.

თანამედროვე პირობებში საქართველოში, ისე როგორც მრავალ სხვა ქვეყანაში, არსებობს ადამიანის პირადი თავისუფლება, რითაც შესაძლებელი გახდა ეკონომიკის განვითარება საბაზრო ეკონომიკის პირობებში, სადაც ეკონომიკური ურთიერთობების სისტემა დაფუძნებულია განსაზღვრული სიკეთის თავისუფალ გაცვლაზე.

საბაზრო ურთიერთობების პირობების და ეკონომიკის, როგორც სისტემის დახასიათებით განვიხილავთ ფირმის ეკონომიკას, საგანს, რომლის შესწავლის მიზანს წარმოადგენს ფირმის საქმიანობის სხვადასხვა და მრავალსახა მიმართულებები, ფირმაში ეკონომიკური ურთიერთობების ცალკეული პრობლემები (ფინანსური და ბუღალტრული აღრიცხვა, ფირმის თეორია, მიკროეკონომიკა, სამეურნეო საქმიანობის ანალიზი, საქმიანობის შედეგების, რესურსებისა და ხარჯების ფორმირება, კალკულირება, ფასის დადგენა, მოგების მიღება და ეფექტიანად გამოყენება).

ფირმა, ორგანიზაცია, საწარმო, ამხანაგობა ეკონომიკური საქმიანობის სუბიექტები

ფირმა უცხო სიტყვაა და იგი ინგლისურ-ამერიკული ეკონომიკური საქმიანობის გაძლიერებისა და მართვის გამომხატველი ტერმინია. საქართველოში უფრო მეტად გავრცელებული იყო და დღესაც არსებობს „ორგანიზაცია“, „საწარმო“, „დაწესებულება“. ყველა ამ დასახელების სუბიექტს თავისი ეკონომიკური, სამეურნეო, საზოგადოებრივი დატვირთვა აქვს. თუ „დაწესებულების“ ქვეშ იგულისხმება მხოლოდ სახელმწიფო ორგანოები, „ორგანიზაციის“ ქვეშ - როგორც სახელმწიფო, ასევე სამეურნეო. „საწარმო“ წარმოადგენდა კომერციულ-საწარმოო სამეურნეო სუბიექტს, რომელსაც მრავალდარგოვანი საქმიანობის შინაარსი ჰქონდა.

ამგვარად, საწარმო წარმოადგენდა მატერიალური სიკეთის მწარმოებელს, რასაც სახელმწიფო განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევს, რადგანაც თვით სახელმწიფოს არსებობის ეფექტიანობა არის როგორც ეკონომიკური, ასევე სოციალური, ეს კი გამოხატავს სახელმწიფოს უცვლელ ზრუნვას, რომ მომხმარებელი საზოგადოების ყველა წევრი: ოჯახები, ბიზნესი და თვით სახელმწიფო დაკმაყოფილებული იყოს შრომით, სიკეთით და საზრუნავით.

საწარმოების როლი თანამედროვე საბაზრო ეკონომიკის პირობებში მნიშვნელოვანია, მათი საქმიანობის ძირითად მიმართულებასა და საფუძველს წარმოადგენს ზრდადი მოთხოვნილებების დროულად დაკმაყოფილება.

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ეკონომიკური საქმიანობის ძირითად ერთეულს წარმოადგენს ფირმა (კომპანია). ფირმა და კომპანია შეესაბამება ერთმანეთს, ამის დასადასტურებლად გამოვიყენეთ ინგლისურ-რუსული ეკონომიკური ლექსიკონი, რომელიც შედგენილია თანამედროვე ინგლისური და ამერიკული სპეციალური ლიტერატურის საფუძველზე¹, სადაც კომპანია, ფირმა, საწარმო, საზოგადოება შეესაბამება ერთმანეთს. „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონში მითითებულია საწარმოები და საზოგადოება, ასევე ორგანიზაცია, ხოლო ორგანიზაციულ-სამართლებრივად „ფირმა“ არაა მითითებული.

ჩვენ შეგვიძლია ვიგულისხმოთ ფირმის ქვეშ საწარმო (ორგანიზაცია), რომელსაც გააჩნია მთელი ქონებრივი კომპლექსი, ძირითადი კაპიტალი და მას იყენებს კანონის ფარგლებში, ეკონომიკური და სამეურნეო საქმიანობის განსახორციელებლად, იმ ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმით, რომელსაც აირჩევს შრომით კოლექტივთან ერთად მესაკუთრე (მესაკუთრეები). ამ შემთხვევაში მას უნდა გააჩნდეს თავისი, საკუთარი, ორიგინალური საფირმო სახელწოდება, რომელიც წარმოადგენს ამ ფირმის იმიჯს, მის ცნობიერებას და ა.შ.²

„ფირმა (საწარმო) წარმოადგენს სამეურნეო რგოლს, რომელიც რეალიზებას უკეთებს საკუთარ ინტერესებს, საქონლის ან მომსახურების დამზადებისა და რეალიზაციის მეშვეობით წარმოების ფაქტორების გეგმური კომბინირების გზით“³.

¹ Англо-русский экономический словарь. М., Изд. «Русский язык», с. 137-139, 296-297.

² საქართველოს კანონი „მეწარმეთა შესახებ“, თბილისი, „მაცნე“, 2018.

³ Общая экономическая теория. Под общей редакцией академика Видяпина В.И. М., Промо-медиа, 1995.

ახლა განვიხილოთ ფორმა - საწარმო - ორგანიზაცია. ჩვენ დავადგინეთ, რომ საბაზრო ეკონომიკის პირობებში მათი საქმიანობის შინაარსი ემთხვევა ერთმანეთს, მაგრამ არსებობს, ასევე, მნიშვნელოვანი განსხვავებები მათ საქმიანობასთან დაკავშირებით. საზოგადოება არ არსებობს ორგანიზების გარეშე. იგი საზოგადოებრივი სისტემის ერთი ნაწილია. ორგანიზაციის შექმნისა და საქმიანობის პირობას წარმოადგენს საზოგადოებისათვის საჭირო და აუცილებელი მიზნობრივი საქმიანობის შესრულება.

ორგანიზაციაზე, როგორც სოციალურ სისტემაზე, არსებობს მრავალი განსაზღვრა, მათ შორის⁴:

„ორი ან მეტი ადამიანის შეგნებულად კოორდინირებული სისტემა, რომელიც ასრულებს სხვადასხვა საქმიანობას, რათა მიაღწიონ ერთიან მიზანს“ (ჩ. ბერნარდი); „მმართველური გადაწყვეტილებების მიღებისა და რეალიზაციის სისტემა, სადაც ადამიანები წარმოადგენენ გადაწყვეტილების მიღების მექანიზმს“ (ჰ. საიმონი); „ოპერირებული და კოორდინირებული საქმიანობის სისტემა, მომცველ გარემოსთან ურთიერთმოქმედებით მაქსიმალური ამონაგებების მიღების მიზნით“ ანდა „შუამავალი ურთიერთქმედებაში ინდივიდსა და გარემოს შორის“ (პ. ლოურენსი, ჯ. ლორში)⁵.

ორგანიზაციის საქმიანობა დამოკიდებულია გარემოს პირობებზე. ბაზარი იცვლება სხვადასხვა გავლენების შედეგად, შესაბამისად ხდება ორგანიზაციული ცვლილებები.

ორგანიზაციას ქმნიან ადამიანები, წყვეტენ რა ამით თავისი სიცოცხლისუნარიანობის ეფექტიანობის პრობლემას. ინდივიდუალური მიზნების მიღწევა უშუალო კავშირშია ორგანიზაციის საქმიანობის შედეგებთან, ამას კი ის საკუთარი ინდივიდუალური თავისუფლების ნაწილის დათმობის ხარჯზე აღწევს (გ. ამყოლამე). ორგანიზაცია ეს არის პირადი დამოუკიდებლობის გაცვლა მიზნის მიღწევაზე (ბ. მილნერი, რუსი მეცნიერი).

ორგანიზაციის ჩაწვდომა საფუძველს ქმნის მართვის შესასწავლად (ბ. მილნერი, რუსი მეცნიერი).

არსებობს ორი მიდგომა ორგანიზაციის გასაგებად: პირველი განიხილავს ორგანიზაციას როგორც სტრუქტურულ წარმონაქმნს, რომელშიც გაერთიანებულია განსაზღვრული რაოდენობის ადამიანი; მეორე განსაზღვრავს მას, როგორც ადამიანების განსაკუთრებული სახის საქმიანობას. სინამდვილეში ორივე გაგება ძალიან ახლოსაა ერთმანეთთან შინაარსობრივად და ავსებს ერთმანეთს.

ორგანიზაცია, როგორც ადამიანების საქმიანობის სახე, მიმართულია ადამიანების, მატერიალური, ფინანსური და სხვა რესურსების განვითარებაზე იმ სახით, რომ მათი ერთობლივი საქმიანობა ხელს უწყობდეს იმ ამოცანების შესრულებას, რომელიც უნდა გადაჭრას ორგანიზაციამ.

ორგანიზაცია არის ადამიანების მიზნობრივი ერთობა, რომელთა საქმიანობა ინტეგრირებულია და შესაბამისად მოწესრიგებული განსაზღვრული სოციალური ამოცანების გადასაწყვეტად.

⁴ Н.Н. Федорова. Организационная структура управления предприятием. М., Кнорус, 2003.

⁵ P.R. Lawrence, I.W. Lorsch. Organization and Environment. Homewood, 1969.

საინტერესოა დიდი ამერიკელი მეცნიერის, ალფრედ მარშალის ცნება ორგანიზაციის შესახებ: „ორგანიზაცია - ესაა საფუძველი, რომელიც უზრუნველ-ყოფს რთული ეკონომიკური ორგანიზმების ერთიანობას, ბიოლოგიური მეცნიერების ანალოგიის მიხედვით და აუცილებელია მათთვის დიფერენციაციისა და კომპლექსურობის თვალსაზრისით. ეკონომიკაში ორგანიზაციის ამ საფუძველს აქვს ზუსტი გამოხატვა - შრომის დანაწილება, რამდენადაც ეს ნიშნავს სპეციალიზებული ფუნქციის გამოყოფას“.

ნობელის პრემიის ლაურეატი, რონალდ კოუზი (ამერიკელი მეცნიერი) განსაზღვრავს ორგანიზაციას როგორც „ადამიანთა ჯგუფს, შეგნებულად გაერთიანებულს, რომ მოახდინოს ჯგუფის ინტერესების რეალიზაცია“.

სამართლებრივი ფორმების შერჩევასა საჭირო ხდება „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის გამოყენება. შერჩეულ ფორმას ექნება ორგანიზაციის სახე, მისი სტრუქტურა, შინაარსი, მიზნები და სხვა ელემენტები და სამედიცინო მომსახურების ბაზარზე მოქმედი ფორმის (საწარმოს) ორგანიზაციით ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის უნდა ჰქონდეს:

- განსაზღვრული საქმიანობის საზღვრები;
- განსაზღვრული საჭირო და აუცილებელი რესურსების ჯამური პოტენციალი;
- არსებული ჯამური რესურსები იძლევა მიზნების ჩამოყალიბებისა და მის საფუძველზე საქმიანობის დაგეგმვის საშუალებას;
- პერსონალი და მმართველობა ერთობლივი ძალისხმევით უზრუნველყოფს ორგანიზაციის (ფორმის, საწარმოს) თითოეული ქვედანაყოფის (ელემენტის) დაქვემდებარებას საქმიანობის მიზნების შესასრულებლად;
- დამუშავებული გეგმის (ბიზნეს-გეგმის) შესაბამისად, დადგინდება მიზნობრივი ურთიერთსასარგებლო ეკონომიკური და საქმიანი ურთიერთობები მომცველ გარემოსთან და ფორმის (ორგანიზაციის) ქვედანაყოფებს შორის;
- სამედიცინო მომსახურების ბაზარზე საქმიანობის მიზნიდან და გეგმის შესაბამისად იქმნება მართვის ორგანიზაციული სტრუქტურა, იერარქიული შინაარსით, ვერტიკალური და ჰორიზონტალური მართვის პრინციპებიდან გამომდინარე, პერსონალისა და მმართველობის კოორდინირებული საქმიანობისა და ქვედანაყოფებს შორის მოქნილი კავშირების დამყარების მიზნით;
- ეფექტიანად უნდა მოქმედებდეს საქმიანობის დაგეგმვის, ორგანიზების, კონტროლისა და მოტივაციის სისტემა.

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ეკონომიკური საქმიანობის ძირითად ელემენტს წარმოადგენს ფირმა, რომელიც დამოუკიდებლად მოქმედებს, გააჩნია საკუთრება და იყენებს მას თავისი სამეურნეო საქმიანობის ეფექტიანად წარმართვისათვის. ფირმას თავისი ქონებისა და საკუთრების საფუძველზე გააჩნია ეკონომიკური დამოუკიდებლობა, ხოლო იურიდიული კი - ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმა.

ფირმის საქმიანობის ეფექტიანობა უშუალოდაა დაკავშირებული ფირმის მზადყოფნაზე უწყვეტად წარმართოს საქმიანობა ბაზრის (სამედიცინო მომსახურების ბაზრის) მუდმივად ცვალებად პირობებში ადაპტაციის გზით და დროულად, საიმედოდ და

გარანტირებულად დააკმაყოფილოს მომხმარებლის ყველა მოთხოვნა ხარისხიანად და მისაღებ ფასებში.

ამხანაგობა - როგორც აღვნიშნეთ, ფირმის (კომპანიის) სინონიმს საწარმოსთან და ორგანიზაციასთან ერთად წარმოადგენს ამხანაგობა (პარტნიორობა).

პარტნიორობა (ამხანაგობა) ესაა ნებაყოფლობითი, კანონის შესაბამისად ორი ან მეტი პირის მიერ დარეგისტრირებული ორგანიზაცია ბიზნესის წარმართვის მიზნით. საქმიანობის განვითარების საფუძველზე პარტნიორები ხდებიან ერთობლივი საზიარო საკუთრების თანამფლობელები. „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონით პარტნიორობის (ამხანაგობის) სახედ მიღებულია სოლიდარული პასუხისმგებლობის და კომანდიტური საზოგადოებები.

ამხანაგობას, როგორც ბიზნესის ორგანიზების ერთ-ერთ სახეს, გააჩნია რამდენიმე ყურადსაღები თვისება, მათ შორისაა:

- სირთულე - მსგავსია ინდივიდუალური საწარმოსი, მაგრამ გამოცდილების მიხედვით აუცილებლობას წარმოადგენს ხელშეკრულების გაფორმება;

- კაპიტალის ფორმირება - გააჩნია კაპიტალის მოზიდვის შესაძლებლობა;

- პასუხისმგებლობა - თითოეული პარტნიორი პასუხისმგებელია ყველა საქმიან ვალდებულებაზე;

- კონტროლი - პარტნიორობის ძალაუფლება მითითებული უნდა იყოს ხელშეკრულებაში;

- ხანგრძლივობა - პარტნიორობა გრძელდება საქმეზე ინტერესის არსებობის დროს.

საქართველოში ამხანაგობის (პარტნიორობის) ორგანიზაციული ფორმა ნაკლებადაა გავრცელებული.

ფირმათა სახეები

ფირმები (კომპანია, საწარმო, ორგანიზაცია, ამხანაგობა) თავისი სახელწოდებით ემსგავსება ერთმანეთს და, როგორც აღვნიშნეთ, გამოირჩევიან თავიანთი საქმიანობის შინაარსითა და დანიშნულებით. ფირმების მიკუთვნება ხდება სხვადასხვა მიმართულებების მიხედვით, მათ შორის:

- **საკუთრების მიხედვით.** ფირმები საკუთრების მიხედვით იყოფა სახელმწიფო (მუნიციპალური), კერძო და შერეულ (სახელმწიფო-კერძო) ფირმებად. მაგ., რესპუბლიკური საავადმყოფოს საკუთრების 100% ეკუთვნის სახელმწიფოს; სტომატოლოგიური კლინიკა „უნივერსიტეტ გეომედის“ საკუთრების 100% ეკუთვნის უნივერსიტეტის დამფუძნებელს.

ელექტროენერჯის გამანაწილებელი ენერჯოკომპანიის სააქციონერო საზოგადოების საკუთრების 25% ეკუთვნის თბილისის მერიას, დანარჩენი 75% კი რუსულ ენერჯოკომპანიას და ა.შ.

- **დარგებზე მიკუთვნების მიხედვით.** დარგი ესაა ფირმების (ორგანიზაციათა და საწარმოთა) ერთობლიობა, რომელიც აწარმოებს ერთი ან რამდენიმე სახის ეკონომიკური დანიშნულების პროდუქციას ანდა ეწევა მომსახურების სხვადასხვა სახეს, იყენებს ამ

საქმიანობისათვის თანამედროვე ტექნიკასა და ტექნოლოგიებს, მომზადებულ კვალიფიციურ, გამოცდილების მქონე სპეციალისტებს.

მაგ., ჯანდაცვის სისტემაში მოქმედი სამედიცინო მომსახურების ობიექტები სხვადასხვა საავადმყოფოებში, კლინიკებში, ამბულატორიები და სხვა.

- **ზომებისა და დასაქმებულთა რაოდენობის მიხედვით:** მცირე, საშუალო და მსხვილ დასაქმებულთა რაოდენობა დადგენილია შემდეგი სიდიდით: „მცირე 20-მდე, საშუალო 100-მდე და დიდი 100-ზე მეტი თანამშრომელი“.

გვსურს შევხვით მცირე სიდიდის ფირმებს - მცირე საწარმოებს, რომლებიც ქმნიან ყველაზე მეტ სამუშაო ადგილებს, მათ შეუძლიათ თავიანთი საქმიანობის არეალში მაქსიმალურად გამოიყენონ თავიანთი პოტენციალი. ისინი საქმიანობენ ისეთი მიმართულებებით, სადაც დიდ ფირმებს საქმიანობა არა მარტო არ შეუძლიათ, არამედ მათთვის ის არაა მომგებიანი. ცნობილია, რომ მსხვილ ფირმას სურს უფრო ვრცლად გაავრცელოს თავისი გავლენა და, შესაბამისად, მიიღოს დიდი მოგება. საქართველოს მთავრობას შექმნილი აქვს მცირე ფირმების მხარდასაჭერად რამდენიმე პროექტი: „აწარმოე საქართველოში“, თანადაფინანსების ფონდი და სხვა, რათა უფრო განვითარდნენ მცირე ფირმები და მიაღწიონ მეტ წარმატებას.

საინტერესოა, რომ დიდი-მსხვილი ფირმები ეფექტიანად საქმიანობენ მცირე ფირმებთან, განსაკუთრებით ეს ეხება ახალი ტექნოლოგიების შექმნასა და დანერგვას, ახალი საქონლის წარმოებასა და ახალი მომსახურების გაწევას.

მაგ., ჯანდაცვის სისტემაში ეფექტიანად მოქმედებს პჯდ - პირველადი ჯანდაცვის დაწესებულებები: სოფლის ჯანმრთელობის დაცვის პუნქტები და რგოლები, პოლიკლინიკები, ამბულატორიები და სხვა.

მცირე ფირმების განვითარება შესაძლებელია რამდენიმე მიმართულებით, მათ შორისაა შემდეგი:

- საქმიანობა გააგრძელოს დიდ ფირმასთან, მასთან შეერთების შედეგად;
- ერთობლივად დიდ ფირმასთან ურთიერთსარგებლიანი საქმიანობის წარმართვა ხელშეკრულების საფუძველზე;
- მოხმარებული ნედლეულის მიხედვით ისინი იყოფა მომმარაგებელი და გადამამუშავებელი დარგების ფორმებად;
- წლის განმავლობაში მუშაობის დროის მიხედვით: წლის დროების მიხედვით, წლის განმავლობაში მუშაობის დროის გათვალისწინებით;
- სპეციალიზაციის მიხედვით. ფირმები აწარმოებენ განსაზღვრული სახის პროდუქციას, მაგ., ხაჭაპურის, ნამცხვრისა და ა.შ. უნივერსალური წარმოება - ხდება სხვადასხვა ნომენკლატურის პროდუქციის წარმოება, შერეული - სპეციალიზებულსა და უნივერსალურს შორის, მაგ., ჯანდაცვის სისტემაში სამედიცინო მომსახურების ბაზარზე მოქმედი მრავალპროფილური საავადმყოფოები, სპეციალიზებული: თვალის, კარდიოლოგიური, ონკოლოგიური, ტუბერკულოზისა და სხვა სამკურნალო ობიექტები.

ფირმების (საწარმოთა) გაერთიანებები

გაერთიანება თვითონ წარმოადგენს ფირმას, რომლის შემადგენლობაში შედის როგორც პროდუქციის მწარმოებლები, ასევე შერეული სახის ერთგვაროვანი პროდუქციის მწარმოებლები. საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ასეთ გაერთიანებებს კორპორაციული სახის ფირმებს უწოდებენ.

საქმიანობის ორგანიზების კორპორაციული ფორმა შეიძლება წარმოადგენდეს თვით ფირმას, ფირმის ზემდგომ ან ინტეგრირებულ სტრუქტურას. მათ მიეკუთვნება:

- **ტრესტი (ნდობა).** ამ დროს არსებობს მართვის ძლიერი ცენტრალიზაცია და ტრესტის წევრებს დაკარგული აქვთ კომერციული და ტექნიკური დამოუკიდებლობა;

- **სინდიკატი (ერთად მოქმედება).** აქ შემავალ საწარმოებს შენარჩუნებული აქვთ ეკონომიკური და იურიდიული დამოუკიდებლობა. მიზანს წარმოადგენს კომერციული საქმიანობის ერთობლივი საქმიანობა.

- **კარტელი.** საწარმოები ინარჩუნებენ საწარმოო და სამეურნეო დამოუკიდებლობას. ერთმანეთთან ათანხმებენ გასაღების ბაზრებს, ფასებს, მარკეტინგულ საქმიანობას, დაგეგმვის მაჩვენებლებს და ა.შ.

- **კონსორციუმი (თანამონაწილეობა).** ესაა დროებით შექმნილი საწარმოთა გაერთიანება იმ პერიოდში, რაც საჭიროა მიზნის მისაღწევად. ამ დროს ერთობლივად ტარდება დიდი ფინანსური ოპერაციები, მეცნიერებატევად და კაპიტალტევად პროექტებზე დიდი მოგების მიღების მიზნით.

- **კონცერნი.** იქმნება საწარმოთა ინტერესების გაერთიანების მიზნით. ახდენს კონცერნის წევრების უფლებების დელეგირებას კონცერნის მართვის ორგანოზე, ატარებს ერთიან ეკონომიკურ პოლიტიკას.

- **კონგლომერატი.** სხვადასხვა დარგის საწარმოთა გაერთიანება. იქმნება მრავალრიცხოვანი საწარმოების მიერთებითა და შთანთქმის გზით, რომლებსაც ერთმანეთთან არ გააჩნიათ რაიმე ფუნქციური კავშირები. მიზანი - მოგების გაზრდა.

- **ასოციაცია.** საერთო ინტერესების საფუძველზე ადამიანების, ფირმების, საწარმოებისა და ორგანიზაციების ნებაყოფლობით შექმნილი გაერთიანებები. ესაა საზოგადოებრივი ორგანიზაცია და მისი მიზანი არაა მოგების მიღება.

- **სტრატეგიული ალიანსი.** დამოუკიდებელი ფირმების შეთანხმების კოოპერაციაზე განსაზღვრული კომერციული მიზნების მისაღწევად. იგი არაა იურიდიული პირი, ამიტომ მის წევრებს შეუძლიათ გაწევრიანდნენ სხვა ალიანსებშიც.

- **ბიზნესის ჰოლდინგური ფორმები (ფლობა).** ჰოლდინგი სპეციალიზებულია სხვა კომპანიებში პირდაპირ ინვესტიციებზე და ღებულობს შემოსავალს დივიდენდის, პროცენტების, როიალტის სახით. ჰოლდინგური კომპანიები იყოფა ჩვეულებრივ და ფინანსურ ჰოლდინგებად. ამის გარდა, არსებობს სააქციონერო ჰოლდინგური კომპანია,

მართვის საქმეში ჰოლდინგური კომპანია, საპატენტო და სალიცენზიო ჰოლდინგური კომპანია, საბანკო ჰოლდინგი, რომლის შემადგენლობაში შედის შემდეგი დამოუკიდებელი სტრუქტურები: ბანკები, საფინანსო, ფაქტორული, საინვესტიციო, ტრასტული, სადაზღვევო, იპოთეკური, სალიზინგო კომპანიები.

- **საფინანსო-სამრეწველო ჯგუფი.** ესაა იურიდიულ პირთა ერთობლიობა, რომელიც მოქმედებს როგორც ძირითადი და შვილობილი საზოგადოებები, რომლებმაც ნაწილობრივ ან მთლიანად გააერთიანეს თავისი აქტივები ტექნოლოგიური და ეკონომიკური ინტეგრაციის მიზნით, საინვესტიციო და სხვა პროგრამების რეალიზაციისათვის კონკურენტუნარიანობის ასამაღლებლად, საქონლისა და მომსახურების ბაზრების გაფართოებისათვის, ასევე ახალი სამუშაო ადგილების შესაქმნელად.

- **ბიზნესის ოფშორული ფორმები:**

სიტყვა „ოფშორი“ ნიშნავს „სანაპიროს გარეთ“, „საზღვაო საზღვრის გარეთ“, „საოკეანო“, „სხვა ქვეყნებში განხორციელებული“. ოფშორული საქმიანობა ფირმების რომელიმე ქვეყნის იურისდიქციის გარეთ მიმდინარეობს.

ოფშორული ზონა - ქვეყნის ტერიტორიის ნაწილი, რომლის კანონ-მდებლობის შესაბამისად ხდება ოფშორული კომპანიების საქმიანობის რეგისტრაცია და ფუნქციონირება. ასეთ ქვეყნებს მიეკუთვნება ნიდერლანდები, შვეიცარია, კვიპროსი, ნაურუ, ვანუატუ, დასავლეთ სამოა, ლუქსემბურგი და ა.შ.

ოფშორულ კომპანიას (ფირმას) გააჩნია სხვადასხვა ნიშნები:

- დამფუძნებელი უნდა იყოს სხვა ქვეყნის ფიზიკური ან იურიდიული პირი;
- კომპანია თავისუფალია გადასახადებისაგან, რადგანაც გააჩნია არარეზიდენტის სტატუსი და არ ეწევა ამ ტერიტორიაზე ეკონომიკურ საქმიანობას;
- კომპანიას არ აქვს უფლება წარმართოს კომერციული საქმიანობა იმ ქვეყანაში, სადაცაა რეგისტრირებული და ვერ დადებს ხელშეკრულებას ადგილობრივ იურიდიულ და ფიზიკურ პირებთან;
- ოფშორული კომპანიები გათავისუფლებული არიან გადასახადებისაგან და იხდიან დაბალ პროცენტს ანდა ფიქსირებულ განაკვეთს.

ოფშორული კომპანიების საქმიანობას გააჩნია მეტად გავრცელებული მიმართულებები:

- სავაჭრო-საშუამავლო ოფშორული კომპანიები;
- უძრავი ქონებით ვაჭრობის კომპანიები;
- ხომალდის ოფშორული კომპანია;
- დაზღვევის ოფშორული ფირმები.

ოფშორული პრივილეგიები წარმოადგენს ქვეყნებს შორის კონკურენციის ერთ-ერთ ძირითად საშუალებას თავის ტერიტორიაზე უცხოური ინვესტიციების მოსაზიდად;

- **კომბინატი.** ესაა გაერთიანება, რომელიც ერთ საწარმოში აერთიანებს ისეთ წარმოებებს, რომლებიც სხვადასხვა დარგებს მიეკუთვნება;

- **ფრანჩაიზინგი.** ესაა კომერციული ურთიერთსარგებლიანი შეთანხმება სავაჭრო მარკის, სავაჭრო სახელწოდების ანდა საავტორო უფლების შესაქმნელად. მესაკუთრესა და ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს უფლებას აძლევს გამოიყენოს თავისი საკუთრება განსაზღვრული შეთანხმებული პირობების შესრულებით, მათ შორის პატენტზე გადასახადისა. იმ ფირმას, რომელიც უფლებას იძლევა მისი საკუთრების გამოყენებაზე, ეწოდება ფრანჩაიზერი, ხოლო ის ფირმა, რომელიც იძენს ამ საკუთრებას ან იღებს საარენდოდ განსაზღვრული პერიოდის განმავლობაში, ეწოდება ფრანჩაიზი. ორივე მხარე თავის საქმიანობას წარმართავს როგორც დამოუკიდებელი ფირმები.

ფრანჩაიზინგული ფირმების პოპულარობა განისაზღვრება იმით, რომ ამ საქმიანობით ხდება დიდი და მცირე ბიზნესის უპირატესობათა გამოკვეთა. როგორც წესი, დიდ ფირმას ყოველთვის აქვს გასაღების პრობლემები და მწარმოებელი ფირმა გადასცემს მცირე ფირმას გასაღების ფუნქციას. ამ შემთხვევაში მცირე ფირმა ღებულობს მრავალ დახმარებას, მათ შორის: იგი მარაგდება მასალებით, სხვადასხვა პროდუქტებით, სავაჭრო მარკით, მარკეტინგის სტრატეგიითა და გამოცდილებით, ხარისხის კონტროლითა და სხვა.

ფრანჩაიზინგმა თავისი გამოყენება და განვითარება ჰპოვა შემდეგ ბიზნესში: რესტორნები, სასტუმროები, მოძრავი ქონებით ვაჭრობის სააგენტოები, სწავლების სტუდიები, მომსახურების სფერო და სხვა.

ფირმები, რომლებიც შეიქმნენ ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმების მიხედვით

საქართველოში მოქმედი „მეწარმეთა შესახებ“ კანონის შესაბამისად:

- ინდივიდუალური საწარმო;
- სოლიდარული პასუხისმგებლობის საზოგადოება (სპს);
- კომანდიტური საზოგადოება (კს);
- შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება (შპს);
- სააქციონერო საზოგადოება (სს)
- კოოპერატივი.

სალიზინგო კომპანიები იქმნება ტექნიკის, მანქანა-მოწყობილობების, ტექნოლოგიების ვადიანი ხელშეკრულებით გაფორმების საფუძველზე, საქმიანობას აგრძელებს დამოუკიდებლად თავისი ინტერესების მიხედვით. იჯარის გამცემს უხდის ლიზინგის ფასს, რომლის ძირითადი შემადგენელი ნაწილებია: საამორტიზაციო ანარიცხები, რესურსებზე გადასახადები, სალიზინგო მარჟა, რომლის სიდიდეა ლიზინგის ამღების შემოსავლების 1-3%. იჯარის გამცემი ინარჩუნებს მესაკუთრის უფლებას საკუთრებაზე.

ლიზინგის ძირითადი ფორმებია: საფინანსო ლიზინგი, გენერალური ლიზინგი, ოპერატიული ლიზინგი, მოკლევადიანი - რენტინგი (ვადით 1 წლამდე), საშუალოვადიანი - ჰაირინგი (1-3 წლამდე), გრძელვადიანი - ლიზინგი (3-20 წლამდე და უფრო ხანგრძლივად) და ა.შ.

საოჯახო ბიზნესის ფორმები

თავისუფალი ბაზრის პირობებში საშუალება ეძლევა ნებისმიერ ოჯახს, პიროვნებას, ერთი პირის მიერ შექმნილ საწარმოს თუ კომპანიას წამოიწყოს, განავითაროს და რეალიზაცია გაუკეთოს თავის იდეას: აწარმოოს ის საქონელი ან გასწიოს მომსახურება, რის შექმნასა და წარმოებაზე ძალისხმევის გაწევა შეუძლია მას (მათ).

საოჯახო ბიზნესის ფორმები მრავალფეროვანია. იგი წარმოადგენს ქვეყნის ბაზრის შემადგენელ ნაწილს და მისი მეშვეობით ხდება მრავალი რესურსის მიწოდება: მის მიერ წარმოებულ ნედლეულს აწვდის ბიზნეს-კომპანიებს, პერსონალს, ანუ მუშახელს აწვდის სახელმწიფო დაწესებულებებს და ბიზნეს-კომპანიებს; ინტელექტუალურ საკუთრებას იყენებს თავისი ინტერესების მიხედვით, კერძოდ, გავრცელებულია სხვადასხვა ექსპერტების, მთარგმნელების, კონსულტანტების, მრჩევლების, მწვრთნელების, მასწავლებლებისა, ოჯახის ექიმის და სხვა სახის საქმიანობა.

საოჯახო ბიზნესის ფორმების ფართო გავრცელებას ხელი შეუწყო ინტერნეტის, კომპიუტერულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების, ფაქსი-სკანერის ეფექტიანად გამოყენებამ.

საოჯახო ბიზნესის ფორმის ამონაგებს ზრდის შემდეგი პირობები:

- ანაზღაურება, როგორც ასეთი არ იყოს პერსონიფიცირებული;
- დანახარჯები, მათ შორის შეცდომის საფუძველზე, ასევე ზარალი შეიძლება დაყოფილი იქნას ოჯახის ფორმის წევრებზე;
- რაც მთავარია, მოცდენა ან გაცდენა სამუშაოს შესრულების პერიოდში განაცდურად არ ითვლება და არ იქვითება;
- რაციონალურია და ოპტიმალურად გამოითვლება მენეჯმენტსა და მარკეტინგულ კვლევებზე გაწეული ხარჯები;
- მმართველური გადაწყვეტილებების მიღებაზე პასუხისმგებლობაც ოჯახის წევრებზეა განაწილებული.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. М.С. Мокий. Экономика предприятия. М., 2008.
2. Д.А. Стоунер, Э.Г. Долан. Введение в бизнес. М., 1991.
3. გ. ერქომაიშვილი. „ფორმის ეკონომიკა“, თბილისი, 2013.
4. გ. ამცოლაძე, ი. ამცოლაძე, მ. ჩხენკელი. საწარმოთა ეკონომიკის, სამეწარმეო საქმიანობისა და მარკეტინგის განმარტებითი ლექსიკონი. თბილისი, 2006.
5. გ. ამცოლაძე, ი. ამცოლაძე. „სამეწარმეო საქმიანობა“. თბილისი, 2017.
6. მ. ლომსაძე-კუჭავა, ხ. გიორგაძე. „მცირე ბიზნესი“, სტუ, თბილისი, 2018.

ფირმის ეკონომიკა და ეკონომიკური ურთიერთობები
გურამ ამყოლაძე, იოსებ ამყოლაძე
რეზიუმე

ნაშრომში ჩამოთვლილია და დახასიათებულია როგორც საქართველოში მოქმედი „მეწარმეთა შესახებ“ კანონის საფუძველზე, ასევე მსოფლიოს სხვა ქვეყნებში გავრცელებული ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის ყველა ფირმის (კომპანიის) საქმიანობა და შექმნის საფუძველი.

ფირმა-კომპანია-საწარმო-ორგანიზაცია წარმოადგენს ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებისა და ეკონომიკური ურთიერთობების განსაკუთრებულ ელემენტს. მისი მეშვეობით ხდება ბაზრის მოთხოვნა-მიწოდების დაბალანსება და გაცვლა-განაწილების პროცესის შესრულება, რაც შესაძლებელია წარმოებული პროდუქციის, შესრულებული სამუშაოსა და გაწეული მომსახურების არსებობის შემთხვევაში.

საკვანძო სიტყვები: საბაზრო ეკონომიკა, ეკონომიკური ურთიერთობები, ეკონომიკური საქმიანობა, ეკონომიკური საქმიანობის სუბიექტები, საოჯახო ბიზნესის ფორმები.

Экономика фирмы и экономические отношения
Гурам Амколадзе, Иосеб Амколадзе
Резюме

В статье перечислены и охарактеризованы виды деятельности и основы для создания всех фирм (компаний) организационно-правовой формы, которые широко распространены в Грузии на основе Закона о предпринимателях, а также в других странах мира.

Фирма-компания-предприятие-организация является особым элементом экономического развития страны и экономических отношений. Благодаря этому рыночный спрос-предложение сбалансирован, и осуществляется процесс обмена-распределения, что возможно при наличии произведенной продукции, выполненных работ и предоставленных услуг.

Ключевые слова: рыночная экономика, экономические отношения, экономическая деятельность, субъекты экономической деятельности, формы семейного бизнеса.

Company Economics and Economic Relations

Guram Amkoladze, Ioseb Amkoladze

summary

The article lists and characterizes the types of activities and the basis for the creation of all firms (companies) of the legal form that are widely distributed in Georgia on the basis of the Law on Entrepreneurs, as well as in other countries of the world.

Firm-company-enterprise-organization is a special element of the country's economic development and economic relations. Due to this, the market supply and demand is balanced, and the exchange-distribution process is carried out, which is possible in the presence of manufactured products, work performed and services provided.

Key words: market economy, economic relations, economic activity, subjects of economic activity, forms of family business.

Sport and Physical Education in Ancient Georgia
Jemal Dzagania, Professor, Nino Dzagania, Doctor of Social Sciences
Tbilisi, Georgia, Georgian State Teaching University of Physical Education of Sports

Introduction

The sport field scholars have been long arguing about when exactly people started getting involved in physical education and sports. There have been endless disputes about it, since everyone has his/her own opinion, theory and hypothesis. Base on the reports and information available to date, there is no straightforward answer to this question.

Physical education and sport trace their roots back to a period in the distant past, when physical and mental activity of a human being was focused only on obtaining livelihood. Throughout that period, hunting was the major and vital activity of a human being.

Although the prehistoric humans had no idea about physical education, neither did they have any special martial weapons, but to a certain extent they realized that withstanding harsh natural conditions without such weapons required extraordinary strength, endurance, training and courage. And all the aforesaid could be mastered only through hard work i.e. through exercising.

At the subsequent stage of the mankind development, when humans learned how to make fire and produce martial weapons, the means of struggle for existence quite naturally changed, conditioning the need for acquiring new skills that required specialized training.

Various mass games with some obvious elements of competition were gradually introduced back in the prehistoric times. In that period, physical exercises were closely linked to the labor activities. Physical education and sport started emerging as a phenomenon basically from that very period.

The **aim** of this paper is to study the origins of physical education and sports and to identify the circumstances that created favorable conditions for the development of physical education and sport, as well as for mass engagement of people in sports worldwide and in Georgian reality.

When working on this paper, we applied the literary source searching-and-processing **technique**. Only the sources that represent academic publications and thus are more credible have been selected from the diverse and sometimes contradictory sources presently available in the print or electronic media.

Basic text

Physical education and sport trace in the primitive human society

Traces of physical education and sport could be found in the early states existing in the 5th-4th centuries B.C. Ritual competitions dedicated to Marduk, the patron god of Babylon, had been organized thousand years earlier than the ancient Greek Olympic Games. Competitions had been held in such disciplines as: archery, wrestling, fencing, fist-fighting, horse riding (equestrianism), chariot racing, javelin throwing and hunting.

Hunting, horse-riding, sabre-fencing, chariot racing, archery, ball-and-stick games, were quite widespread in India and Persia in the remote past; polo, chess, grass hockey and some other games emerged in India. Schools, where children were taught horse-riding, javelin-throwing and archery techniques, were established in Persia.

The inscriptions and paintings depicting over 400 physical exercises and games were discovered by scholars on the walls of ancient Greek pyramids.

Assyria, Babylon, Egypt, Persia, Rome and Greece were the countries whose power and wealth were based on the mighty army. Therefore, it should come as no surprise that military and physical training was given particular, if not primary, attention.

Sport and physical education in ancient Georgia

When it comes to the availability of physical education and sport systems, Georgia is not an exception either. Being one of the ancient countries in the world, it had gone through a long historical process of state building and development.

Physical education and sport in Georgia had been known since the Neolithic and Early Bronze Age. Its history is directly related to the history of our country as a state.

The ancientness of physical exercises and sporting activities in Georgia has been confirmed by the information provided in the foreign chroniclers' historical and literary sources, as well as by the rich archaeological and ethnographic materials found in our country.

Throughout the centuries, the Georgian nation created a diverse and unique, region-specific physical education system, which was not merely spectacular and sporting by its nature. For more than three millennia, the idea of conquering Georgia was within the strategic interests of nearly each and every more or less powerful state in Asia and the Middle East.

Our country, too, willy-nilly has had to deflect numerous enemy attacks and, quite naturally, given such a historical reality, physical education system was an important component of the martial arts and held a special place in the Georgians' everyday life. Coupled with some other factors, it ultimately ensured the viability of the Georgian people, a successful struggle for national self-empowerment and self-preservation. Throughout the history of the Georgian nation, this struggle had been systematic and permanent.

Travelers, historians and public figures from ancient Greece and other countries often described the prevalence of exercises that were part of the Greek gymnastics in Colchis and Georgian regions. **Apollonius of Rhodes**, a prominent Alexandrian poet and scholar (295-215 B.C.), imitated Homer by creating "The Argonautica" (comprising 4 books), an epic poem that is related to our country. The poem was written in the 3rd century B.C. and is regarded as one of the oldest sources surviving to our days, covering the period of the 13th century B.C. Apollonius of Rhodes particularly focused on the ancient culture of the Georgian state -Colchis, describing the activity and mightiness of the local tribes residing there. No king is greater than the ruler of Colchis, and if he so wanted he could pursue his quarrel in Hellas, far away though he lives" – writes Apollonius of Rhodes.

Of all the Greek poets, Apollonius of Rhodes offered the most impressive description of the expedition of Jason and other Greek heroes in the quest of retrieving the Golden Fleece. He also wrote about the major and the most ancient city of Aea, and “the Plain of Ares, that lays on the opposite side of the city, as far off as is the turning-post that a chariot must reach from the starting-point, when the kinsmen of a dead king appoint funeral games for footmen and horsemen”. Some chronicles also reported on the existence of sports training camps in some other Black Sea cities. All the aforesaid proves that almost 3 300 years ago, Georgians have had arenas and special competition venues arranged.

The existence and development of the physical education system in ancient Georgia is evidenced by the fact that the Greek, Roman or Byzantine public figures often described the life of Colchian tribes, and therefore the ancient world was well-aware of their military training. They claimed that those tribes have had good physical training and a wide range of exercises, thus it should come as no surprise that the Kartvelian tribes were outstanding warriors. This view has been substantiated by the records that have survived to the present day, namely those by some prominent writers and public figures, including: **Xenophon (427-355 B.C.)**, an ancient Greek historian and a prominent representative of the ancient literature; **Procopius of Caesarea (507-562B.C.)**, a Byzantine chronicler, a lawyer and a diplomat, a principal historian of the Emperor Justinian I; **Strabo (64/63 B.C. – 23/24 A.D.)**, a prominent Greek historian and geographer and **Flavius Josephus (37-100 A.D.)**, a Jewish historian.

Xenophon characterized the Khalibes as the ‘most courageous people the Hellenes ever dealt with during their campaign’. The Khalibes are the Kartvelian tribe, whose central city of Sinope was known for its top-class athletes.

According to **Procopius of Caesarea**, the Colchian city of Apsyrus „was a populous city in ancient times, and a great expanse of wall surrounding it, while it was adorned with a theatre and hippodrome and all the rest of those things by which the size of a city is commonly indicated. But at present nothing of these is left except for foundations of the buildings“. (“Georgica”, 1934).

AgathiasScholasticus (536-582 A.D.), a Byzantine historian and a poet majoring in jurisprudence, wrote as follows: “The Lazi are strong and brave tribe and they rule over other powerful tribes. They are proud of their connection with the ancient name of the Colchians”.Scholasticus was particularly attracted by the ‘vivacity and beautiful character’ of the Lazi. (Georgica, 1939). AgathiasScholasticus mentioned a highly skilled commander, Theodore, a Georgian by origin, who was physically rather strong and was the most distinguished among the Roman military commanders.

Physical education played an important role in the life of Georgian high-landers (Svaneti, Khevsureti, Pshavi), each member of the community was committed to protect his community and offer an adequate response to the enemy. Upbringing of the young men started at the age of 7-8 and aimed training physically strong, healthy, resilient and battle-worthy youth. Competitions and contests aimed to try and test young men were regularly organized on public holidays in this

and some other regions of Georgia. There were diverse means of high-lander physical training, including: mountain hiking, running, broad jumping, stonethrowing for distance and throwing at a given target (manually and using a slingshot), motion games and dancing to the music, skiing, fencing, archery, horse-riding, wrestling and hunting.

Many foreign statesmen and military figures were carried away by the effectiveness of Georgian physical exercises. It was no coincidence that the Roman Emperor, **Gnaeus Pompeius Magnus (106-48 B.C.)**, who invaded Georgia, showed interest in the mastery of the Khevsurian fencers and highly praised their 'courage and bravery'. Of no less importance is the record about Pharsman Kveli, the King of Iberia, provided by a Roman historian, **Dio Cassius Cocceianus (approx. 153-235 A.D.)**. As the record reads, "when Parsman Kveli (Valiant), the King of Iberia, accompanied by the noblemen, was visiting Rome to join in the celebration of the God of War festival on the Caesar's invitation, he organized such a Georgian competition at the Field of Mars, that he really astounded the audience. "As Cassius reported, King Parsman has had no equal in horse-riding (Caesar, who was taken away by his performance, ordered to erect an equestrian statue of the King of the Iberians at the Field of Mars), while his son, Prince Mithridates, won the wrestling competition – at first he knocked down the local wrestlers, and then pulled down two infuriated oxen.

There are reports that the long-distance running competitions were regularly organized in the Greek Black Sea city of Gorguipia, in the 3rd century B.C.

A stone stele bearing a cuneiform style inscription, which was discovered in Urartu, has been preserved in the National Museum of Georgia. The inscription was deciphered by Giorgi Melikishvili (1918-2002), an academician, Director of the Iv. Javakhishvili Institute of History, Archaeology and Ethnography of the Academy of Sciences of Georgia, who introduced a new stage in the global Urartology. The information provided on the stone stele proves that kings often participated and won the competitions (including in equestrian jumping and archery) organized in the State of Urartu. The inscription contains the reports on the competitions dating back to the period of reign of the King Menua and King Argishti. Giorgi Melikishvili believed that "Urartu undoubtedly hosted some grand equestrian competitions".

The aforesaid stone stele bears the names of 225 runners-competition winners. All those persons are mentioned by their first names and patronymics. As for the runners from the non-Greek countries, the inscription only bears mentioning of their first names and the countries of origin. As the stele inscription reads, Kratinos, a native of Kutaisi (Kratinos Kutation) participated in the competition, winning three times, while Blastos from Kutaisi, as well as Stratios and Sosi, the natives of Meskhети, won the competition just once.

The sources that survived to the present day prove that various public competitions were organized in some other cities at different times to test the athletes. Although the sources at hand do not offer any information on Georgians' participation in the Greek Olympic Games, we possess certain data evidencing that "Georgians organized some sports events similar to the

Hellenic Olympic Games once in four years”. (Gugushvili, 1997). This, first of all, implies the so-called ‘Meskhetian’ competitions involving people from across Georgia, as described by Ivane Gvaramidze, a Meskhetian researcher-ethnographer (Droeba newspaper, 1882). According to the author, ‘Captain Jason, the Argo hero, left the games program in Georgia.’ The Georgian ‘Olympic Games’ program included: wrestling, boxing, circle-rope jumping, marathon race (including ‘women-only races’), ball-games, horse-racing, chariot racing, discus throwing (‘shistonethrowing’), rock-lifting, equestrianism and archery.

Physical education and sport in medieval Georgia

In the medieval Georgia, it was the People’s Army that played a decisive role in defending the homeland. In its training process, a particular focus was made on the military-type physical exercises. Great attention was paid to fencing, ball-games, horse-riding and javelin throwing. As is known, Georgian warriors mostly have had to fight the enemy cavalry and it is no surprise that equestrian sport was so widespread in our country.

Physical exercises available in Georgia in the medieval times are reflected in the ancient folk stories and fiction literature. ‘Amiran-Darejaniani’, an adventure-genre literary piece by Mose Khoneli, makes mention of the physical exercises widely spread in Georgia in the 11th-12th centuries, describing the scenes of the knights’ fight. This literary piece makes it obvious that some sporting events were organized in such disciplines as: archery, spear-throwing, hunting, swimming and chess. Another literary work ‘Rusudaniani’ describes the ancient Georgian game – Kabakhi. The existence of a certain system of military and physical education and a high-profile competition culture, as well as the organization of contests in the physical exercises involved in it, imply the existence of special training and competition facilities.

Training facilities could be found in various sources under the names as follows: ‘hippodrome’, ‘tskhentsarbieli’ (horse-riding arena), ‘asparezi’ (arena), ‘moedani’ (ground), ‘mere’, ‘phori’, ‘mindori’ (field), ‘samgereli’, ‘satamasho’ and ‘samorinesakhli’ (gambling house) (Afridonidze, 1986). Ioane Shavteli, a Georgian poet and clergyman, made mention of hippodrome and arena in his novels on the number of occasions: ‘hippodrome dispositions’, ‘contestants on the arena’ etc.

Georgian and foreign original historical and literary sources prove that there had been numerous sport training camps in Georgia since the very early times. There were few villages with no wrestling ground arranged (especially in Eastern Georgia). Hippodromes and gyms were built.

According to Ioane Shavteli, a 12-13th century Georgian poet and clergyman (1150-1215), ‘hippodrome disposition’ adorned the Queen Tamar’s Palace. Many sport training camps were even relocated to the church and monastery yards. A number of churches became a kind of sports centers. A clergyman would often serve as a referee and competition organizer during the Leloburti game. This example clearly shows that the Georgian Christian religion to a certain extent contributed to the development of sports movement. It’s no coincidence that alongside with other educational institutions, physical education was also introduced in some women’s religious

schools in medieval Georgia. Although certain attention was paid to the physical education of women during that period, but there was no special physical education system available. Some reliable sources confirm that women were actively involved in the military and physical training, as well as in hostilities. There is a well-known legend about the Amazons, according to which, in the area near the Thermodont River that had been inhabited by the Kartvelian tribes since the ancient times women had been trained in horse-riding, archery and spear-throwing since early childhood.

Herodotus of Halicarnassus, an ancient Greek historian (commonly regarded in the Western culture as the 'Father of History'), provided the first record on the Amazons. He was followed by the Greek, Roman and Byzantine authors of the subsequent period, offering a great variety of interpretations. Some iron arrow-heads, copper chain armor and equestrian equipment were found in the women's tombs located in the Aragvi and Algeti valleys, in Khevsureti, Georgia. Alongside with the Amazons, we should also recall a folk legend about Amiran - a prototype of the Sumerian King, Gilgamesh, and the Greek Prometheus, an impeccable warrior and hunter, whom the divine godfather baptized, granting him 'the speed of fast-moving ox, the hardness of the avalanche, the strength of 12 oxen and the wolf's knee'. The exemplary story of Amiran's spiritual and physical power was passed down from generation to generation and won the overall respect and admiration.

In the 12th -13th centuries, Georgia was a rather large and powerful state, with considerably increased political significance and reputation at the international arena. This period is referred to as the Revival Era, during which physical education reached the high level of development.

Combat exercises elaborated by King David Aghmashenebeli (David the Builder) (1073-1125) are commonly known. In that period Georgia resembled a kind of a military camp, as it was mandatory for everyone to master martial arts and physical training. His combat strategy was applied in military schools around the globe. David IV used to train his cavalry troops in the lean fields, and his army showed highest level of physical preparedness.

Alongside with other sources, the knights' physical strength and combat training are perfectly described in Shota Rustaveli's genius poem "The Knight in the Panther's Skin". Ball-games, archery, horse-riding and hunting – those were the popular types of physical exercises in that period and Shota Rustaveli tells about them in his chivalry and love poem.

The poet considers the following as important for the human health: strength, agility, mightiness, endurance, bravery, zeal, dexterity of the panther. For one to be beauty he/she should be eye-catching and similar to the sunshine, etc. For a knight it is necessary to be skilled in archery, horse-racing, running, tightrope-walking, acrobatics, falconry, ball-games, target-hitting etc.

Conclusions

The development of physical education and sport was a natural process accompanying the development of the primitive human society. In the beginning, its function had been to enable the

humans to withstand harsh natural conditions and obtain livelihood; whereas later it turned into a means of facilitating human labor activity.

In the prehistoric age, the physical education and sport gradually transformed from entertainment into a spectacular sporting event. This is evidenced by the Greek Olympic Games and the great diversity and multitude competitions available in India and Persia. In case of some countries (Assyria, Babylon, etc.) it turned from a spectacular sport event into a source of military and physical training.

The development of sport and physical education in Georgia was largely conditioned by the need to rebuff numerous enemy attacks. The aforesaid fact has been confirmed by the outstanding ancient writers' works, describing Georgians as the 'exemplary warriors'.

Georgians' particular attitude towards physical education and sport as a phenomenon could be found in many literary works.

Thus, it is safe to say that like some leading ancient states, Georgia also plays an important role in the matter of cultivating and inculcating sports and physical education in the society, as well as in further enriching and developing it.

Reference:

1. აპოლონიოს როდოსელი, „არგონავტიკა“. ბერძნულიდან თარგმნა წინასიტყვაობა და განმარტება დაურთო აკაკი ურუშაძემ. სახელმწიფო გამომცემლობა, თბილისი, 1948/ Apollonius of Rhodes, "The Argonautica", preface translated and explanatory notes provided by Akaki Urushadze. State Publishing House, Tbilisi, 1948/.
2. აფრიდონიძე, ვ. „უშიში ვითარცა უხორცო“. ქუთაისი, 1986 / V. Apridonidze, "Fearless as if Incorporeal", Kutaisi, 1986/.
3. ახვლედიანი, შ., ბაგრატიონი, ჯ., გუგუშვილი, ნ. „სპორტი საქართველოში“, თბილისი, 1981/ Sh. Akhvledani, J. Bagrationi, N. Gugushvili "Sport in Georgia", Tbilisi, 1981/.
4. ბერიშვილი, ე. (მთ. რედაქტორი). სპორტის ენციკლოპედია. თბილისი, 2006/ E. Berishvili (Editor-in-Chief). Sport Encyclopedia, Tbilisi, 2006/.
5. ბერიშვილი, ე. „ქართული სპორტის ოქროს წიგნი“. თბილისი, 2013/ E. Berishvili, "The Golden Book of Georgian Sport", Tbilisi, 2013/.
6. ბერიშვილი, ე. (რედაქტორი) ოლიმპიური ორტომეული. თბილისი, 2019/ E. Berishvili (ed.) The Olympics in two volumes. Tbilisi, 2019./
7. გეორგიკა, პროკოპი კესარიელი., ტ. 11. თბილისი, 1934/ "Georgica", Procopius of Caesarea, V. 11. Tbilisi, 1934/.
8. გეორგიკა, ბიზანტიელი მწერლები სცნობები საქართველოს შესახებ, ტ. III, თბილისი, 1939; / "Georgica. The Byzantine writers' reports about Georgia", V. III, Tbilisi, 1939/.
9. გვარამიძე, ი. გაზეთი „დროება“ (№217, 1882 წლის 17 ოქტომბერი); / I. Gvaramidze "Droeba" (The Times) newspaper, (#217, October 17, 1882)/.
10. გორგაძე, მ. „ფიზიკური კულტურის ისტორია“. გამომც. განათლება, თბილისი, 1965; /

- M. Gorgadze, "The History of Physical Culture", 'Ganatileba' publishing house, Tbilisi, 1965/.
11. გუგუშვილი, ნ., „ოლიმპიური,ენციკლოპედია“. ,თბილისი, ,1997; / N. Gugushvili "The Olympic Encyclopedia", Tbilisi, 1997/.
 12. ციბაძე, ა. „ფიზიკური კულტურისა და სპორტის ისტორია“, თბილისი, 1991; / A. Tsibadze "The History of Sport ad Physical Culture", Tbilisi, 1991/.
 13. ძაგანია, გ. „ოლიმპიური თამაშები“. გამომც. გლობალ-პრინტი, თბილისი, 2003; / G. Dzagania "The Olympic Games", 'Global-Print' publishing house, Tbilisi, 2003/.
 14. ძაგანია, გ. „ფიზიკური აღზრდისა და სპორტი სისტორია“, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2004; / G. Dzagania "The History of Sport and Physical Education", Tbilisi University Publishing House, 2004/.
 15. ძაგანია, გ. „ყველაფერ ოლიმპიურ თამაშებზე“, თბილისი, 2018; / G. Dzagania "All About the Olympic Games", Tbilisi, 2018/.
 16. Платонов В.Н., Гусков С.И. Олимпийская энциклопедия. Киев; 2005.5 том.; V.N. Platonov, S.I. Guskov "The Olympic Encyclopedia", Kiev, 2005. V. 5.
 17. The Olimpic Spirit, 100Years of the Games.Tehabi Books, 1995.
 18. The OlimpicCentury.Vol 1-23.IOC, the USOCand WSRP, World Sport Researchand Publications, 2000;
 19. www.olympic.org.

Sport and Physical Education in Ancient Georgia

Jemal Dzagania, Nino Dzagania

Summary

The article provides an overview of the history of origin and development of sport and physical education throughout the centuries. It highlights the global factors that contributed to the origination of sport and physical education, including such issues, as: human beings' ability to withstand harsh natural environment and obtain their livelihood; development of necessary skills related to creation and use of martial weapons, and military training in the Middle Ages, etc. The aforesaid circumstances created favorable conditions in the prehistoric time for the development and introduction of various mass games. Those games/competitions oftentimes were of ritualistic nature.

Some irrefutable facts substantiating the emergence/existence of sport and physical education in various regions across the globe are presented in the article. Against this background, the significant part of it is devoted to the discussion of the circumstances related to the sport and physical education issues in the ancient and medieval Georgian reality. It has been noted that, when dealing with numerous enemies from various countries, throughout the centuries the Georgian nation had employed diverse physical training systems, ensuring revitalization and toughening up of the society, and thus safeguarding the country's security against the enemy onslaught.

The end-text of the article focuses on the medieval Georgia and the sport and physical education-related activities of those times.

Key words: physical education, struggle for existence, body toughening up, Olympic Games.

სპორტი და ფიზიკური აღზრდა ძველ საქართველოში
ჯემალ ძაგანია, ნინო ძაგანია
რეზიუმე

სტატიაში მოცემულია მიმოხილვები სპორტისა და ფიზიკური აღზრდის წარმოშობისა და განვითარების შესახებ საუკუნეების განმავლობაში. მასში განხილულია ის გლობალური ფაქტორები, რომლებმაც შეუწყეს ხელი სპორტის და ფიზიკური აღზრდის წარმოქმნას, მათ შორის ისეთი საკითხების ჩათვლით, როგორცაა: ადამიანის შესაძლებლობები გაუძღოს მკაცრ ბუნებრივ გარემოს და მიიღონ მისგან მათი საარსებო საშუალებები; საომარი იარაღის შექმნასა და გამოყენებასთან დაკავშირებული აუცილებელი უნარების განვითარებას და შუა საუკუნეებში სამხედრო მომზადებას და ა.შ. ზემოხსენებულმა გარემოებებმა შექმნეს ხელსაყრელი პირობები პრეისტორიულ დროში სხვადასხვა მასობრივი თამაშების განვითარებისა და დანერგვისთვის. ეს თამაშები / შეჯიბრებები ზოგჯერ რიტუალურ ხასიათს ატარებდა.

მსოფლიოს ზოგიერთ რეგიონში სპორტის და ფიზიკური აღზრდის გაჩენის / არსებობის დამადასტურებელი ზოგიერთი შეუსაბამო ფაქტი მოცემულია სტატიაში. ამის ფონზე, მისი მნიშვნელოვანი ნაწილი ეთმობა სპორტულ და ფიზიკურ განათლებასთან დაკავშირებული გარემოებების განხილვას ძველ და შუასაუკუნეების ქართულ რეალობაში. აღინიშნა, რომ სხვადასხვა ქვეყნის მრავალრიცხოვან მტრებთან ურთიერთობისას, ქართველმა ხალხმა საუკუნეების განმავლობაში გამოიყენა ფიზიკური მომზადების სხვადასხვა სისტემა, უზრუნველყო საზოგადოების აღორძინება და გამკაცრება, და ამით ქვეყნის უსაფრთხოების დაცვა მტრის თავდასხმისგან.

სტატიის დასასრულს ყურადღება გამახვილებულია შუა საუკუნეების საქართველოზე და იმდროინდელ სპორტსა და ფიზიკურ აღზრდაზე.

საკვანძო სიტყვები: ფიზიკური აღზრდა, ბრძოლა არსებობისთვის, სხეულის გაკაჟება, ოლიმპიური თამაშები.

Спорт и физкультура в древней Грузии

Джемал Дзаганя, Нино Дзаганя

Резюме

В статье дается обзор истории возникновения и развития спорта и физического воспитания на протяжении веков. В нем освещаются глобальные факторы, которые способствовали возникновению спорта и физического воспитания, включая такие вопросы, как: способность людей противостоять суровой природной среде и получать средства к существованию; развитие необходимых навыков, связанных с созданием и использованием боевого оружия, военной подготовки в средние века и т. д. Вышеупомянутые обстоятельства создали в доисторические времена благоприятные условия для разработки и внедрения различных массовых игр. Эти игры / соревнования часто носили ритуальный характер.

В статье представлены некоторые неопровержимые факты, подтверждающие возникновение / существование спорта и физического воспитания в различных регионах мира. На этом фоне значительная его часть посвящена обсуждению обстоятельств, связанных с вопросами спорта и физического воспитания в древней и средневековой грузинской действительности. Отмечалось, что, имея дело с многочисленными врагами из разных стран, на протяжении веков грузинская нация использовала различные системы физической подготовки, обеспечивая оживление и закаливание общества и, таким образом, обеспечивая безопасность страны от натиска врага.

Конечный текст статьи посвящен средневековой Грузии и спортивно-физическим занятиям того времени.

Ключевые слова: физическое воспитание, борьба за существование, укрепление тела, олимпиада.

„კორონაეკონომიკის“ იტალიური გაკვეთილები და საქართველოს ეკონომიკური პრიორიტეტების შეფასება ინფორმაციული, ფიზიკური და ბიო-ფსიქოლოგიური მეთოდების გამოყენებით

ლორთქიფანიძე რ., ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

საქართველო, თბილისი, შ.პ.ს. სასწავლო უნივერსიტეტი გეომედი

revazlordkipanidze@gmail.com

შესავალი

ინფორმაციული, ფიზიკური და ბიო-ფსიქოლოგიური მეთოდების გამოყენებამ, მათ შორის „მოკლე ჩართვის“ ფაქტორმა ეკონომიკური კონკურენციის შეფასებაში დაადასტურა ჩვენი ადრინდელი კვლევების შედეგები, რომ ბაზარი არ უნდა იყოს მიდრეკილი ეგრეთ წოდებული „ჭიანჭვლების გადაჭარბებული რაოდენობის აგრესიული გადაადგილებისკენ“, რაც, სხვადასხვა ეკონომიკური მექანიზმის კომბინირებული ძალისხმევით, საჭიროებს ზომიერ შეზღუდვას, ინფლაციის შეკავებასა და მტაცებლური დემპინგური ფასებით ოპერირებადი კრიმინალური მონოპოლიების მუდმივ მონიტორინგს.

ძირითადი ტექსტი

მოთხოვნადი მეცნიერული ინფორმაციის მწვავე დეფიციტის ეპოქაში, მნიშვნელოვანწილად გარკვეულ, მაგრამ მწირ ინფორმაციაზე უარესი, ჭარბი ინფორმაცია აღმოჩნდა, ვინაიდან, ის დროის ძალიან დიდ ფუჭ დანაკარგებს იწვევს, რაც ყოვლად დაუშვებელია მედიცინაში. ინფორმაციის გაზომვის ენტროპიულ-მათემატიკური მეთოდი ადასტურებს, რომ ჩვენ შესაძლოდ თანაბარძალოვნად ყოვლისმომცველი ინფორმაცია გვჭირდება. ენტროპიული მეთოდით ეკონომიკის სტრუქტურის სრულყოფილებაც შეიძლება გავზომოთ და ამ მეთოდზე ხანგრძლივმა დაკვირვებამ დამარწმუნა, რომ ერთი შეხედვით „რთული“ - ხარჯტევადი და დროში გაწელილი მეცნიერებატევადი დარგების (მ.შ. პრიორიტეტულად ჯანდაცვა) იგნორირება არათუ სახიფათოა, დამლუპველიც არის. მარტივი დარგები ხშირად სწრაფ შემოსავალს გვაძლევს, მაგრამ ისინი სადესერტე ნუგბარს შეიძლება შევადაროთ და მხოლოდ შაქრიანი საკვების მიღება, მოგეხსენებათ, ყოვლად დაუშვებელია.

ჩვენს მიერ ჩატარებულმა მრავალფაქტორულმა ანალიზმა გამოავლინა, რომ იტალიაში კორონავირუსის გამწვავებების კრიტიკული დონის მთავარ მიზეზებად გასათვალისწინებელია შემდეგი ფაქტორები:

- 1) ვირუსისათვის მაქსიმალურად ხელსაყრელი ტენიანი და ზომიერად თბილი კლიმატი ქვეყანასა და მიმდებარე რეგიონებში;
- 2) ტურისტული ნაკადების მაღალი ინტენსიობა;
- 3) იტალიელების მაღალტემპარამენტიანი სტუმართმოყვარე ბუნება და ზოგჯერ გადაჭარბებულად ემოციური ფსიქოტიპი;
- 4) უნიკალური სიძველის არქიტექტურული შედევრების სიმრავლე, რომლის მოვლა დიდ ძალისხმევას საჭიროებს (მ.შ. აუცილებელი ხდება საერთაშორისო თანამეგობრობის მხარდაჭერა);

5) მსოფლიოს უმნიშვნელოვანესი სატრანსპორტო მაგისტრალების გადაკვეთა;

6) ხარისხიანი საქონლისა და მომსახურების შედარებით დაბალი ფასები, რამაც მიგრანტების განსაკუთრებული მოზღვავება გამოიწვია;

ქართული ჯანდაცვისთვის სასიცოცხლოდ აქტუალურია, რომ, უახლოეს პერიოდში, მთავარი აქცენტები საქართველოსთვის არგუმენტირებულად განსაზღვრულ პრიორიტეტებზე უნდა გაკეთდეს და, უპირველესად, საუკეთესო კლასის განათლების სისტემა და სოფლის მეურნეობა გვჭირდება, მხოლოდ შემდეგ ამოქმედდება სათანადო მრეწველობა.

ჩვენს სოფელსაც სჭირდება მეცნიერება, რომ ქართულ სამედიცინო ობიექტებზე კვება საიმედო და კონკურენტუნარიანი იყოს. სამწუხაროდ, მეცნიერება, ხშირ შემთხვევაში, დოტაციურია და მოგებას არ იძლევა, მაგრამ სახელმწიფო სწორედ აქ უნდა იყოს ყველაზე მეტად მიზანმიმართული და მზრუნველი, ბაზართან ადეკვატური ეკონომიკური მექანიზმებით.

„კორონაეკონომიკის“ ექსტრემალურმა პირობებმა თვალსაჩინო გახადა, რომ მედიცინასთან ერთად, მეცნიერებატევადი დარგებიდან განსაკუთრებით უნდა დაწინაურდეს დივერსიფიცირებული ენერგეტიკა, სამშენებლო ინდუსტრია, კომპიუტერული რობოტომანქანები და ქიმიური კომპლექსი.

დასკვნა

კრიზისის შემდგომ საქართველოში მინიმუმ 11 ინდუსტრიული მომსახურების (მ.შ. სამედიცინო ტექნიკისა და დისტანციური ჯანდაცვითი პროფილაქტიკის) იმპორტშემცვლელი „სასათბურე“ ზონა უნდა მოვიაზროთ და მოვაწყოთ - თბილისი, ქუთაისი, ბათუმი, რუსთავი, ზესტაფონი, ჭიათურა, სამტრედია, გურჯაანი, გორი, ზუგდიდი და ოზურგეთი.

საპარლამენტო ცენტრად ქუთაისის ფორმალურმა გამოცხადებამ, ბუნებრივია, შედეგი ვერ გამოიღო, მაგრამ, სწორედ ამ ინდუსტრიულ ცენტრში ჭკვიანი მანქანების წარმოების ორგანიზება კონვეირულად გამოიწვევს რუსთავის მძლავრ ისტორიულ ინდუსტრიებზე მზარდი მოთხოვნის გაჩენასაც. გურჯაანი ფლაგმანი იქნება მევენახეობა-მელვინეობაში, ბათუმი - თევზის პროდუქტებისა და ციტრუსოვანთა ხილფაფების წარმოებში, ზუგდიდი - თხილში, ოზურგეთი - მეჩაიეობაში, გორი - მეხილეობასა და ხილის გადამამუშავების მრავალფეროვანი პროდუქტების წარმოებაში, თბილის-რუსთავისა და ზესტაფონ-ჭიათურა-სამტრედიის აგლომერაციები კი - მანქანათმშენებლობასა და ლითონდამამუშავებაში.

ეს ყოველივე, ყველაზე მეტად მეცნიერებატევადი - საყოველთაოდ აღიარებული ჩვენი მედიცინისა და უნიკალური კულტურის ტრადიციული დარგების განვითარების პარალელურად უნდა მიმდინარეობდეს. სწორედ ეტაპობრივად და საყოველთაო ინსტიტუციონალური ჩართულობით გათვლილი და ურთიერთშეთანხმებული ეკონომიკური სტრატეგია შეიძლება იყოს ჩვენი ეკონომიკის სტაბილური განვითარების გარანტი.

გამოყენებული წყაროები:

1. <https://geomedi.edu.ge/>
2. <https://www.moh.gov.ge/>
3. <https://www.geostat.ge/ka>
4. https://www.researchgate.net/profile/Revaz_Lordkipanidze

Italian Lessons of "Coronaeconomics" and Assessing for Economic Priorities of Georgia Using Informational, Physical and Bio-Psychological Methods

Revaz Lordkipanidze

Summary

According to our multivariate analysis, the following factors are noted as the main reasons for the critically highest incidence of coronavirus in Italy:

- 1) A moist and warm climate favorable to viruses;
- 2) The high intensity of the tourist flows in this wonderful country;
- 3) The temperamental psychology of this overly hospitable people;
- 4) The unique old architecture of many buildings, the care of which requires a lot of effort (the support of the international community is needed);
- 5) Crossroads of the most important world transport highways;
- 6) Relatively low prices for quality goods and services, which causes an influx of migrants.

Using informational, physical and bio-psychological methods, including the “short circuit” factor in calculating economic competition confirmed our past researches, that the market should not prone to the so-called “the aggressive movement of excessively numerous ants,” which undoubtedly needs to be restrained by all the efforts of economic mechanisms, containment of inflation and monitoring against dumping prices of predatory criminal economic monopolies.

Key words: world transport highways, relatively low prices, economic mechanisms.

Итальянские уроки "Коронаэкономики" и оценка экономических приоритетов Грузии с использованием информационных, физических и биопсихологических методов

Реваз Лорткипанидзе

Резюме

Согласно нашему многофакторному анализу, в качестве основных причин критически высокой заболеваемости коронавирусом в Италии, отмечены следующие факторы:

- 1) влажный и теплый климат, благоприятный для вирусов;
- 2) высокая интенсивность туристических потоков в этой замечательной стране;
- 3) темпераментная психология этого чрезмерно гостеприимного народа;
- 4) уникальная древняя архитектура многих зданий, уход за которыми требует больших усилий (необходима поддержка международного сообщества);
- 5) перекресток важнейших мировых транспортных магистралей;
- 6) относительно низкие цены на качественные товары и услуги, что вызывает приток мигрантов.

Использование информационных, физических и биопсихологических методов, включая фактор «короткого замыкания» в расчете экономической конкуренции, подтвердило наши прошлые исследования, что рынок не должен быть подвержен так называемому «агрессивному движению чрезмерно многочисленных муравьев», которое, несомненно, нуждается в сдерживании всеми усилиями экономических механизмов, нормализации инфляции и мониторинга против демпинга цен хищнически преступных экономических монополий.

Ключевые слова: мировые транспортные магистрали, относительно низкие цены, экономические механизмы.

„კორონაეკონომიკის“ იტალიური გაკვეთილები და საქართველოს ეკონომიკური პრიორიტეტების შეფასება ინფორმაციული, ფიზიკური და ბიო-ფსიქოლოგიური მეთოდების გამოყენებით

რევაზ ლორთქიფანიძე

რეზიუმე

ჩვენი მრავალფაქტორული ანალიზის თანახმად, იტალიაში კორონავირუსის გავრცელების კრიტიკულად მაღალი დონის მთავარ მიზეზებად აღინიშნა შემდეგი ფაქტორები:

- 1) ნოტიო და თბილი კლიმატი ხელსაყრელია ვირუსებისთვის;
- 2) ტურისტული ნაკადების მაღალი ინტენსივობა ამ ნამდვილად ულამაზეს ქვეყანაში;
- 3) შეიძლება ითქვას, ამ ზედმეტად სტუმართმოყვარე ხალხის ტემპერამენტული ფსიქოლოგია;
- 4) მრავალი უნიკალური შენობის უძველესი ხუროთმოძღვრება, რომლის შენარჩუნება დიდ ძალისხმევას მოითხოვს (აუცილებელია საერთაშორისო საზოგადოების მხარდაჭერა);
- 5) მსოფლიოს უმნიშვნელოვანესი ავტომაგისტრალების გზაჯვარედინი;
- 6) ხარისხიანი საქონლისა და მომსახურების შედარებით დაბალი ფასები, რაც მიგრანტების მასობრივ შემოსვლას იწვევს.

ინფორმაციული, ფიზიკური და ბიოფსიქოლოგიური მეთოდების გამოყენებამ, მათ შორის ეკონომიკური კონკურენციის გაანგარიშების „მოკლე ჩართვის“ ეფექტმა, დაადასტურა ჩვენი წარსული კვლევები, რომ ბაზარი არ უნდა დაექვემდებაროს ე.წ. „ზედმეტად მრავალრიცხოვანი ჭიანჭველების აგრესიულ მოძრაობას“, რასაც უდავოდ სჭირდება შეზღუდვა საყოველთაო ეკონომიკური ძალისხმევით, ინფლაციის ნორმალიზების მექანიზმები და მტაცებლური კრიმინალური მონოპოლიების ფასების შემცირების წინააღმდეგ მონიტორინგი.

საკვანძო სიტყვები: მსოფლიო სატრანსპორტო მაგისტრალები, შედარებით დაბალი ფასები, ეკონომიკური მექანიზმები.

New school model - Physical education lesson in primary classes

Manutchar Dvali, Merab Metreveli

Tbilisi, Georgia, Georgian State Teaching University of Physical Education and Sport

Introduction

Creation and establishment of a modern education system has been one of the most important issues in Georgia for many years. Currently active work is under way in the Georgian educational system for the introduction of modern teaching model in schools. The main objective of the planned reform is "Bringing a new school model and establishment thereof within the country's educational institutions".

The main priority of this program is the creation of a personality-oriented educational environment that will equip the pupils with the knowledge and skills necessary for the reality of the 21st century. This novelty will concern I-IV classes, where it has already been tested in a pilot mode and has improved the assessment tools of pupils' academic achievements. At the next stage, the current situation at target schools (50 schools) will be assessed and development-oriented changes will be introduced. Assessment process of research culture in target schools has already started. Preparation of tests will be carried out in the same schools in the near future. The goal of the assessment of subject-related academic achievements, which take place annually, is to measure progress and identify the needs in order to provide proper assistance. Unfortunately, the program does not include such an important discipline as physical education of school children. Physical education and sport are integral parts of the school pedagogical process. It is a prerequisite for ensuring comprehensive harmonious development of employable and healthy generation. At the primary level of education, children acquire basic motor skills, which will help them to actively participate in various sports at elementary and secondary levels⁶.

This article serves the purpose of teaching the abovementioned discipline and defining its role in the new school model. In this work, we intend to explain the basic principles and methods, introduction of which is necessary in primary classes in order to ensure effective teaching of the subject of physical education.

Basic text

Basic principles of teaching physical education at the primary level:

Physical education at the primary level aims to develop the character and personal qualities of school children, to cultivate strength, self-discipline, willpower. The subject of physical education should be: safe, open, universal, honest, affordable, simple, creative, individual, cheerful.

The goals of the elementary level physical education lesson:

- Bringing up a physically and morally healthy next generation;
- Understanding the importance of a healthy lifestyle;

⁶National Education Plan (NEP).

- Mastering the technique of performing simple physical exercises and acquiring correct movement skills;
- Involvement of pupils in physical activities and this way to promote their physical development;
- Mastering movements and developing physical qualities;
- Raising interest in physical exercise and nurturing love towards it;
- Study of general training complexes and application thereof;
- Establishment of principles of fairness, equality, independence and freedom among pupils;
- Fight against harmful habits;
- Study of personal and public hygiene, aesthetic development;
- Nurturing feelings of humanity and tolerance;
- Establishment of a sense of friendship, support, cooperation/collectivity;
- Understanding and adherence to safety and first aid rules.

Particularities of conducting a physical education lesson

The main purpose of Primary School physical education lesson is, that during its course the pupils cheerful, enjoys and is actively be engaged in the teaching process. At primary level it is impossible to develop creative and physical activity in schoolchildren, if the teaching process lacks emotionality. Therefore, priority should be given to games and competitions between groups. Cheerful competition, even accompanied by simple incentives, stimulates engagement of every pupil in the process. At the same time, the pupils should have the most safe and comfortable exercising environment, and to be given the opportunity to demonstrate their capabilities. Pupils should feel free and independent; they should not be under such control, when they feel fear for making mistakes. It is important that under the influence of physical education lessons pupils gradually develop a sense of responsibility, respect for classmates and teachers, etc.

During the course of the lesson, various activities and games require pupils to follow certain rules. However, at the primary level the rules should be simplified as much as possible. Thus their performance shall not negatively affect the child's psyche. On the contrary, this will help a pupil to properly perceive the significance of victory and failure.

A teacher of physical education at primary level

In the School of the Future, the utmost importance is given to the school teachers of the elementary level, who have relevant qualifications and professional skills to be able to fulfil new duties. Namely, the teachers should be able to define in advance the methods and means in order to provide special study materials to the elementary school pupils.

This will serve not only the educational purposes, but also will develop necessary skills of pupils, ensure their comprehensive evolution, forming of mentality, intellectual development, and refining of verbal skill. In this process the teacher's personal example is of particular importance. Namely, the teacher should be well organized and orderly, love his/her work, have high culture of behavior, self-restraint, be demanding and demonstrate respect **46** the child. In addition, in the process of correct

physical education, along with the pedagogical methods and the teacher, the content of the material also has great importance.

The method of teaching with simplified games

In the School of Future, at the elementary level of physical education, together with the general pedagogical methods we offer to actively use the method of simplified games.

This method is widely used in numerous types of sport, and it is actively used at the elementary level. The main principle of this method is to teach movement skills by simple, merry games. flexibility, agility, coordination, as well as audio and visual reactions, and spatial orientation. Games that help in developing these skills should be the main components of the lessons at elementary level. In addition, for the optimal physical activity at this stage of development, it is even more effective to deliver the lesson in the form of a game in a way that children feel and perceive themselves as fully engaged in the process of physical education.

When using this method, the following factors should be taken into consideration:

- the game should be planned in a way that it is attainable for all pupils;
- it should be the best way to entertain the pupils;
- children love to compete with each other, therefore, the game should be entertaining and competitive;
- to make the pupils feel safe, lessons should be held in the appropriate environment;
- the school should have sports facilities and equipment;
- pupils should be allowed to play freely (with simple rules), within their capacity;
- merry, cheerful atmosphere should be created during the lesson;
- all pupils should be given enough time for the game;
- games should include basic elements of gymnastics and athletics, with this emphasis on various motor and sporting activities- football, volleyball, basketball, handball, etc.)
- physical abilities should be tested in a gameful, entertaining way.

Conclusion

Below we list the main conditions for ensuring modernized teaching of physical education at the elementary level in the School of Future:

1. Modern sports infrastructure at schools;
2. Teaching method oriented on the development of student identity and thinking;
3. The content of the lesson oriented on the development of physical and moral qualities, and necessary skills of a student;
4. A teacher equipped with relevant professional knowledge.

References:

1. Kopilov, I.A. and N.V. Polianskaia, "System of Physical Education at Educational Institutions", - M.: Arsenal Obrazovaniya, 2018: p. 393.
2. Viner, I.A, N.M. Gorbulina, O.D. Tsiganova, "Harmonious Development of Children through Gymnastics," Physical Culture. 1-4 classes. Methodological Textbook. M.: Prosveshchenie, 2018: p. 200.
3. Timothy Lynch & Gregory J. Soukup Sr. | Ming-Dih Lin (Reviewing Editor) (2017) Primary physical education (PE): School leader perceptions about classroom teacher quality implementation, Cogent Education, 4:1, DOI: [10.1080/2331186X.2017.1348925](https://doi.org/10.1080/2331186X.2017.1348925)

New school model - Physical education lesson in primary classes

Manutchar Dvali, Merab Metreveli

Summary

The main priority of the above-mentioned project is to create a youth-oriented educational environment, that will equip the pupils with knowledge and movement skills necessary for the reality of the 21st century.

In the School of Future at the primary level, to provide new teaching of the subject of physical education the following conditions must be met:

Modern school sports infrastructure, the content of the lesson oriented on the development of mental and physical qualities of pupils, and a teacher equipped with relevant professional knowledge.

Key words: New school, Physical education of pupils, acquiring motor skills, Harmonious development of pupils, Bringing up a physically and morally healthy generation, School sports infrastructure, primary level physical education teacher.

Новая школьная модель - урок физкультуры в начальных классах

Манучар Двали, Мераб Метревели

Резюме

Основным приоритетом данного проекта является создание среды образования ориентированной на молодежь, которая передаст ученикам знания и моторные навыки необходимые в 21 веке.

В Школе Будущего, на начальном уровне, для обеспечения нового стиля обучения физической культуры, необходимы следующие условия: современная спортивная инфраструктура в школе, содержание урока ориентированное на развитие физических и моральных качеств учеников, и учитель обладающий соответствующими профессиональными знаниями.

Ключевые слова: новая школа, физическое воспитание учащихся, приобретение двигательных навыков, гармоничное развитие учащихся, воспитание физически и нравственно здорового поколения, школьная спортивная инфраструктура, учитель физкультуры начального уровня.

**ახალი სასკოლო მოდელი - ფიზიკური აღზრდის გაკვეთილი დაწყებით კლასებში
მანუჩარ დვალი, მერაბ მეტრეველი
რეზიუმე**

ამ პროექტის მთავარი პრიორიტეტია ახალგაზრდებზე ორიენტირებული ისეთი საგანმანათლებლო გარემოს შექმნა, რომელიც სტუდენტებს გადასცემს 21-ე საუკუნეში აუცილებელ ცოდნასა და მამოძრავებელ უნარებს.

მომავლის სკოლაში, საწყის დონეზე, ფიზიკური აღზრდის სწავლების ახალი სტილის უზრუნველსაყოფად, აუცილებელია შემდეგი პირობები: სკოლაში თანამედროვე სპორტული ინფრასტრუქტურა, გაკვეთილის შინაარსი, რომელიც მიმართულია მოსწავლეთა ფიზიკური და მორალური თვისებების განვითარებაზე, ასევე შესაბამისი პროფესიული ცოდნის მქონე მასწავლებლი.

საკვანძო სიტყვები: ახალი სკოლა, მოსწავლეთა ფიზიკური აღზრდა, მამოძრავებელი სიახლეების შექმნა, მოსწავლეთა ჰარმონიული განვითარება, ფიზიკურად და მორალურად ჯანმრთელი თაობის აღზრდა, სასკოლო სპორტული ინფრასტრუქტურა, დაწყებითი საფეხურის ფიზიკური აღზრდის მასწავლებელი.

**Influence of regional conditions (ethnic, climatic, etc.) of Georgia
on the selection methodology and sports orientation**

**Tristan Gulbiani, Professor, Merab Maisuradze, Assistant Professor, Merab Metreveli, Assistan
Professor**

Tbilisi, Georgia, Georgian state teaching University of physical education and sport

Introduction

Currently, an organizational and methodological system for selecting children and adolescents for sports is being developed. Control standards are proposed in certain sports that destroy the age characteristics of a growing organism and are intended to serve as a reference point for assessing the prospects of young athletes. It is natural that the program materials are based on the average results of the measured results and do not take into account specific regional, national, geographical, social and other features.

The existing individual differences in the biological development of novice athletes significantly complicate the task of children with suitable constitutional, functional and motor data for sports. This is all the more significant for regions with complicated climatic and geographical conditions, such as the Republic of Georgia.

When describing the climate, information about air temperature and humidity, wind speed, atmospheric pressure, and the ambient temperature, which is played by the sun, sky, and soil, is of crucial importance.

From the point of view of adaptation to climatic conditions, differences in body type between different populations are important. As you move from a moderate to a hot climate, the ratio of body weight to surface area decreases. It should be noted that the dependence of the size and shape of the body on the average temperature is explained by up to 50-60% of the inter-population variability. It depends on the nature of the physique and other factors, primarily on the mobility of the population. The elongated shape of the body prevails in people in hot climates. At the same time, a relatively large length per unit of weight is usually associated with a delay in the development of the skeleton of General physical maturation. Life in mountain conditions is a complex of environmental features associated with low barometric pressure(i.e. low oxygen and carbohydrate dioxide content in the inhaled air), low humidity and low temperature. In addition, in these areas, the soil is difficult to cultivate and requires considerable physical effort.

Results

The rate of change in longitudinal body size and proportion reveals clear geographical differences. On the European mainland allocate the South East region with increased brachymorphic, Western General aspect, North-West-with strengthening of brahmanya.

P. K. Kvisinia studied the direction and degree of morphological differences between the population of the coastal and foothill zones of Georgia. The geographical conditions of Georgia, which represent chains of high mountain ranges that protect from cold winds from the North and the presence of a warm Black sea, have created a subtropical climate that creates favorable

conditions for life. As you move away from the sea and climb to the mountains, the composition of the soil and water, flora and fauna, economic way of life, and diet change.

It is shown that the coastal zone has a muscular body type of 41.9%, and the foothill zone has 34.5%. Absolute differences between the extreme values of body size in adult men are 3 cm in length, more than 9 kg in weight, and 2 cm in chest circumference.

Compared with teenagers in other European countries, the number of muscle - type representatives among 12-year-old boys in Georgia is about twice as large. It was also found that indicators of muscle strength differ significantly between peers living in different regions. For example, the average result of hand dynamometry in boys in the southern zones was 8.6 kg, in the Central regions of Europe - almost 16 kg, respectively, in 15-year-olds-35-50 kg. The same trend is observed in the long jump from a place. Therefore, generally accepted standards need to be adjusted to meet local conditions.

N. N. Miklashevskaya and her co-authors conducted a comparative study of children from different regions of Georgia. There was a slight slowdown in the rate of biological development of children in areas where the percentage of centenarians is high. Schoolgirls in these areas lag behind their peers from Sukhumi by 1 year and 4 months in terms of puberty (menarche), from peers from Batumi for 1 year and 9 months., from peers from Tbilisi for 1 year and 10 months. The curves for increasing the body length of boys and girls in coastal areas, which cross at the age of one year later, also differ slightly.

Methods

Another feature should be taken into account when working with urban and rural children in sports: it is proved that the physical development of children living in rural areas is somewhat lower than that of urban children, especially 6-year-olds. The authors see a possible reason for these differences in different social conditions and low attendance of rural children in pre-school institutions. At the same time, rural children are ahead of their peers in terms of performance. Thus, the geographical conditions of Georgia have a certain impact on the rate of biological maturation and body type of residents of different regions. The available literature on this issue is very limited. At the same time, such data are necessary for the organization of an effective science-based system of selection and sports orientation of children for athletics.

Conclusion

The problem of selection in modern conditions of sports development is characterized by a number of socio-economic, organizational, medical and biological aspects. Training highly qualified athletes requires high material costs, attracting a large number of qualified coaches and staff. At the same time, the continuity of children's sports in the country on average is 15-20%, which does not meet the current needs of replenishment of national teams. In this regard, the most important organizational task is to improve the science-based system for selecting prospective athletes in certain regions of the country. Analysis of domestic and foreign literature data on the selection of primary school age for athletics shows that this problem is still far from being solved.

References:

1. T. I. Alekseeva Geographical environment and human biology. - Moscow: Moscow state University, 1977.;
2. V. S. Smirnova, E. P. Shagurina on the nature of variability and morphological features in men and women in areas with different geographical conditions of habitat, Variability of morphological features in men and women. - M. 1982, pp. 117-132;
3. D. Harre the Doctrine of training-M.; physical Culture and sports, 1971. p. 35-49;
4. J. Harrison Climate adaptation (human Biology) j. Harrison, J. Finer - M., 1973, p. 519-563;
5. Chebotareva, Yu. M. Methods of forecasting sports achievements in the Olympic sports: abstract of thesis Cand. PED. Sciences-Moscow, 1983, 23 p
6. V. E. Deryabin on age and geographical variability of the size and type of proportions of longitudinal body sizes in some ethno-territorial groups of the USSR, questions of anthropology., 1980 65, 67-79.;
7. P. K. Kvitsinia Territorial variability of morphological features of men. Questions of anthropology., 1983 72, 79-91 p.
8. N. N. Miklashevskaya., V. S. Solovyov. O. A. Gilyarova, M. Y. Pescina. Growth processes in Abkhazian children and adolescents with a high percentage of centenarians. (Questions of anthropology), 1982g. 13-21 p
9. B. M. Shiyan, V. B. Shpitalny, B. K. Gunyadin, and others. Comparative analysis of physical development and urban children 6-9 years old. Prykarpattia Moscow 1984
10. T. I. Alekseeva Geographical environment and human biology. - Moscow: Moscow state University, 1977.;
11. V. S. Smirnova, E. P. Shagurina on the nature of variability and morphological features in men and women in areas with different geographical conditions of habitat, Variability of morphological features in men and women. - M. 1982, pp. 117-132;
12. D. Harre the Doctrine of training-M.; physical Culture and sports, 1971. p. 35-49;
13. J. Harrison Climate adaptation (human Biology) j. Harrison, J. Finer - M., 1973, p. 519-563;
14. Chebotareva, Yu. M. Methods of forecasting sports achievements in the Olympic sports: abstract of thesis Cand. PED. Sciences-Moscow, 1983, 23 p.
15. V. E. Deryabin on age and geographical variability of the size and type of proportions of longitudinal body sizes in some ethno-territorial groups of the USSR, questions of anthropology., 1980 65, 67-79.;
16. P. K. Kvitsinia Territorial variability of morphological features of men. Questions of anthropology., 1983 72, 79-91 p.
17. N. N. Miklashevskaya., V. S. Solovyov. O. A. Gilyarova, M. Y. Pescina. Growth processes in Abkhazian children and adolescents with a high percentage of centenarians. (Questions of anthropology), 1982g. 13-21 p.
18. B. M. Shiyan, V. B. Shpitalny, B. K. Gunyadin, and others. Comparative analysis of physical development and urban children 6-9 years old. Prykarpattia Moscow 1984

**Influence of regional conditions (ethnic, climatic, etc.) of Georgia
on the selection methodology and sports orientation**

Tristan Gulbiani, Merab Maisuradze, Merab Metreveli,

Summary

Identification and selection of motor-gifted children and their correct sports orientation is the most important link in the system of training athletes of international class. The topic reveals the problem of differences in the physiological development of adolescents and their selection for sports.

Key words: selection of children, differences in biological development, climate, morphological differences, et

**Влияние региональных условий (этнических, климатических и др.) Грузии
по методике выбора и спортивной ориентации**

Тристан Гулбиани, Мераб Майсурадзе, Мераб Метревели

Резюме

Выявление и отбор двигательно одарённых детей и правильная их спортивная ориентация является важнейшим звеном системы подготовки спортсменов международного класса. В теме раскрывается проблема различий физиологического развития подростков и их отбор для занятия спортом.

Ключевые слова: отбор детей, различия биологического развития, климат, морфологические различия населения и т.д

რეზიუმე

ტრისტან გულბიანი, მერაბ მაისურაძე, მერაბ მეტრეველი

საქართველოს რეგიონალური პირობების გავლენა (ეთნიკური, კლიმატური და ა.შ.)
შერჩევის და სპორტული ორიენტაციის მეთოდოლოგიით

ნიჭიერ ბავშვთა შერჩევა და სწორი სპორტული ორიენტაცია უმნიშვნელოვანი ჯაჭვია საერთაშორისო კლასის სპორტსმენების აღზრდის სისტემაში. თემაში გაშუქებულია მოზარდებში ფიზიოლოგიური განვითარების სხვაობები რეგიონების მიხედვით და მათი შერჩევა სპორტში მოღვაწეობისათვის.

საკვანძო სიტყვები: ბავშვების შერჩევა, ბიოლოგიური განვითარების სხვაობები, კლიმატი, მოსახლეობის მორფოლოგიური სხვაობები და სხვა.

Structural presentation of physical education and sports in Georgian schools.

David Karangozashvili, Professor, Tristan Gulbiani, Professor, Nino Karangozashvili, Physical education teacher of Tbilisi's N55 school

Introduction

The assignment deals with the content of physical education and sports in Georgian schools. The direction of the assignment is specified in classes 1-6 and also 7-12 classes. The current situation of the subject and the practical recommendations are analyzed.

Basic text

Physical Education in Georgian Schools is presented as Physical Education in classes 1-6 / and Sport / in classes 7-12. Tasks for first stage studies: Getting to know and become accustomed to healthy lifestyles, developing and stimulating independent motor activities, mastering technically simple physical exercises, learning and performing complex multi-tasking exercises, developing the right driving skills. Basic training tasks: Improving health and improving physical development, Organizing and promoting independent sports activity, Special physical training in selected sports to improve sports techniques and tactics, Studying and improving movement techniques in the chosen sports, Practice of exercise training and trauma hygiene, Self-assessment of physical training, Self-control and security control rules.

Middle-class assignments: a healthy lifestyle, stimulating independent sports activity and a creative approach to and after the lesson, desire for physical improvement; improvement of technology and tactics in the chosen sport; determination of the functions of students in playing sports; psychological preparation of students and the development of training analysis results; mass motivation development participation in the competitive process of students.

Main part. From the 2019-2020 year in Georgia, it was decided: that in the secondary schools, 3 classes of sport and physical education would be held during the week, it should be noted that the private schools optionally take daily lessons in the subject. Regarding the increase hours of exercise, it has to be said that many problems have been resolved with regard to childhood diseases: scoliosis, virtual autism and more, with the following criteria: propagating healthy living as well as showing young talent in sports.

The main directions are: Physical fitness and sports schools:

1. Physical Education Form of School Students.
2. Requirements for physical education in school-age children.
3. Main Distinctive Exercises in Grades 1-6.
4. Basic Types of Education Methods in Grades 7-12.
5. The method of strength development during the school year.
6. Speed development method during the school year.
7. The method of endurance development during the school period.
8. Tasks of the lesson of physical education and sports.
9. Software requirements for the lesson of physical education and sports

10. The structure of the physical education lesson in school.
11. New requirements for physical education lesson in school.
12. Fundamentals of teacher leadership.
13. Preparing the lesson.
14. Tools to regulate the load in physical education lessons.
15. Ways to help those involved.
16. Methods and means of aesthetic education in the lessons of physical education and sports.
17. Methods and means of moral education in the lessons of physical education and sports.
18. Teaching control of students' physical fitness.
19. Homework.
20. Extracurricular forms of work.

Analysis of the contents of this item allows you to highlight several blocks:

- 1) These are the areas related to the teaching method. The development of physical qualities, social and moral education /3, 4, 5,6,7,16,17/, improvement in sports specialty.
- 2) Regulatory requirements in the field of physical education of school-age children: these are the fundamental provisions of the physical education system, the programmatic provisions physical education lesson, pedagogical control of the level of physical fitness students / 2,9,11,18/.
- 3) Provisions related to the organization and conduct of the physical education lesson and Sports: tasks of Physical Education and Sports Lesson, program Requirements physical education and sports, the structure of the lesson of physical education and sports / 8,9,10,11,13,14/.
- 4) Pedagogical activity / 11, 12,13,15/.
- 5) Forms of physical education in school / 1, 19, 20/ homework, extracurricular activity, extracurricular forms of work.

Let's try to comment on the position in each of the blocks.

Block 1. Extensive physical culture system for many years allowed the country. However, over the past 20-30 years, the physical culture has been changed, which has had a negative impact on the industry as a whole/reduced funding, closure of the Academy of Physical Education and Sport 2007-2014, the study of the Research Institute of Physical Culture and Sport.

Block 2. It should be noted that the requirements for the level of fitness should be rely on objective research material. Comprehensive research in this has not been held for many years.

Block 3. Lesson of physical education and sports-specialized specialized several years as our schools hold classes in sports / 7-12 classes.

Block 4. In our deep conviction, the following Paradigm should prevail in school: teacher, student, and book. However, in practice, often everything turns out the other way round. As a result, the negative impact on the quality of education and on the formation of the moral image of the younger generation.

Block 5. The last few years of the Ministry of Education and Sport, federations by type municipal authorities have stepped up their work in the field of physical culture and sports since school-age

children. Various complex competitions are held as disposable nature, and spread out for a longer period of time. Municipalities have appointed physical education and sports instructors who form and prepare teams for various competitions.

Conclusion

Physical education and sports at school should draw on research with attracting the best specialists, first of all the professors of the university Georgia's physical education and sports.

It is important to quickly address the personnel issue of the training of highly qualified specialists need government funding as soon as possible Faculty of Education and Sports of Georgia / at least 200 per year 6 regions, with a minimum of 50 seats. The construction of new schools and playgrounds for physical education and sports, restoration of the system of sports schools on the balance of the state and business.

References:

1. Amonashvili Sh. Pedagogical par.,2010., Publishing house "Amrita", Moscow.
2. Basics of physical education methods and sports theory / under the editorship of G. Kakhidze /, 1 part, Tbilisi, 2002. On Georgian language.
3. The fundamentals of the methods of physical education and the theory of sports / under the editorship of G. Kakhidze /, 2 part, Tbilisi, 2004. On Georgian language.
4. A collection of guidebooks on sports for educational institutions / grades 7-12 / Project Manager K. Kobalia., Tbilisi, 2010, On Georgian language.
5. Sport 1-6 classes, a guide for teachers, Tbilisi, 2011, in Georgian.

Structural presentation of physical education and sports in Georgian schools

David Karangozashvili, Tristan Gulbiani, Nino Karangozashvili

Summary

The work discusses the content of physical education and sports in Georgian schools. Work orientation in classis from 1-6 and grades 7-12 is specified. The actual situation of the subject is analyzed and practical recommendations are provided.

Keywords: Sports, physical education, highly qualified specialists, funding, construction

**ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის სტრუქტურული პრეზენტაცია საქართველოს სკოლებში
დავით კარანგოზაშვილი, ტრისტან გულბიანი, ნინო კარანგოზაშვილი
რეზიუმე**

ნაშრომში განხილულია ფიზიკური აღზრდის და სპორტის შინაარსი საქართველოს სკოლებში. კონკრეტიზირებულია მუშაობის მიმართულება 1-6 და 7-12 კლასებში. გაანალიზებულია საგნის ფაქტობრივი მდგომარეობა და მუცემულია პრაქტიკული რეკომენდაციები.

საკვანძო სიტყვები: სპორტი, ფიზიკური აღზრდა, მაღალკვალიფიციური სპეციალისტები, დაფინანსება, მშენებლობა.

**Давид Карангозашвили, Тристан Гулбиани, Нино Карангозашвили
Структурная презентация физического воспитания и спорта в грузинских школах
Резюме**

В работе обсуждается содержание физического воспитания и спорта в грузинских школах. Рабочая ориентация в 1-6 и 7-12 классах уточняется. Фактическая ситуация предмета проанализирована и даны практические рекомендации.

Ключевые слова: спорт, физкультура, высококвалифицированные специалисты, финансирование, строительство.

Архетип, как универсалия коммуникативного процесса

Габададзе Н., докторант

ТГУ им. И. Джавахишвили

Введение

множества плоскостей, линий жизни, из бесконечного числа видения мира, которая, в свою очередь, Современная наука по интерпретации С. Л. Борхеса состоит из бесконечного включает в себя, и понятия, и порядок, и хаос, и предсказуемость, и случайность, и взрыв слова, и резонанс, которые создают т. н. «митатемы», модели мира (по Дж. Хелтону).

В центре всех этих моделей находится человек, т. е. субъект, который в лингвистике понимается как некий образ, постоянное сказуемое с переменным подлежащим (1; 484) Он каждый раз воспринимается и оживляется понимающим, говорит ему нечто иное и большее, чем то, что в нём непосредственно заключено.

Основной текст

Вокруг говорящего субъекта создаётся некое коммуникативное пространство, которое фиксирует мысль собеседников, создаёт «фразовый контур!», включает их в иную сеть ассоциативных ходов, жанровых представлений, учитывает интерпретацию. Это определённая отсылка «конструктивному принципу» Тынянова, или размышлению Бахтина о неповторимости высказывания в речевой цепи.

Что касается коммуникативного фрагмента, - это отрезок речи различной длины, который хранится, подобно номинативным единицам, в памяти поворящего и которым субъект оперирует, как готовыми блоками при создании и интерпретации высказываний.

Коммуникативный процесс – это информационная реальность ибо мы не можем сообщаться только с мирами, имеющими такое же направление времени (2; стр. 85). Для нас интересно факт речи , названное в данное время, где используем фрагмент прошлого времени, подразумеваем одномерность, асимметричность и необратимость времени (анизотропность), думаем о будущем, зная, что 1) Прошлое не возвращается 2) Прошлое нельзя изменить, а будущее можно 3) Нельзя иметь достоверного протокола о будущем (3; стр. 289).

Необратимость времени, определяется введенным Клаузнусом понятием энтропии - меры неопределённости системы, меры хаоса, которая противопоставляется мере упорядоченности системы – информации.

Процесс речи есть взаимопрорастание энергии индивидуального духа и энергии общечеловеческого разума. и поэтому, в слове, как встрече двух энергии, необходимо есть и той, и другой. Внешняя форма служит общему разуму, а внутренняя индивидуальному.

Индивидуальная когнитивная система субъекта (иначе картина мира) включает в себя универсальную, культурную и языковую составляющие.

Универсальная образует базовую, инвариантную часть картины мира. Национальный компонент связан с категориями этноса и национального самосознания. Языковой компонент формирует языковую компетенцию личности – знания о законах языка, о его фонетико – фонологическом и синтаксическом строе, лексическом запасе, правилах функционирования его единиц и законах построения речи на данном языке. Наконец, культурный компонент определяется совокупностью знаний и представлений о культурных феноменах – исторических событиях, реальных личностях. Недаром предпочитают говорить о культурно – языковой компетенции, как об умении интерпретировать языковые знаки в категориях культурного кода (4; 227).

Все компоненты индивидуальной когнитивной системы тесно переплетены между собой и эксплицируются посредством языка. Понимание невозможно, если картины мира участников коммуникации хотя бы частично не совпадают. Во втором собеседнике речь подразумевает аструктурное мыслительное содержание, некий нерасчленённый «сгусток смысла» (анализ таких неосознаваемых предментальных переживаний был сделан Л. С. Выготским).

Существуют определённые параметры, которые влияют на понимание (резонанс). Это:

- 1) жестокость (мягкость речи собеседников, которая определяется числом возможных интерпретаций. Чем больше число интерпретаций допускает речь, чем он мягче (5. стр 20; 6. стр 136).
- 2) Простота сложность речи (эксплицитность языковой информации) Критерием сложности речи мы считаем многослойность, многомерность речи, наличие в ней имплицитной информации.
- 3) Начальный и последующий потенциал речи, который является элементом культуры, имеет большую аудиторию, и следовательно, больше возможностей вступить в резонанс.

Коммуникативный процесс немислим без мышления, который в современных лингво философских терминах трактуется как своего рода «поток» с двумя уровнями глубины прерый (поверхностный) уровень, обращён к языку («языковое мышление», «мыслящее словами сознание») Эта деятельность сознания описывается в категориях понятия внутренней речи, предречи (Л. С. Выготский, А. Лурия), УПК (Н. И. Жинкин), базового уровня категоризации (Rosh) промежуточного языка (Ю. Н. Караулов).

На втором, бессознательном уровне мыслительная деятельность не укладывается в рамках языковых структур. Именно, глубинный уровень, обеспечивает континуальную связь дискретных состояний познающего сознания.

К. Г. Юнг, которому принадлежит разработка теории архетипов, помешал их в область «коллективного бессознательного», туда, где откладывается совокупный, миллионы раз повторенный опыт человечества. существенно, что в теории Юнга, архетипы это не сами образы, а схемы образов, психологические предпосылки, определяющие возможность и возникновения чего то нового (схема «человеческого духа» у Флоренского). По мнению Юнга, архетипы имеют не содержательную, но исключительно формальную природу, это «регулирующие принцип формирования материала» (7. 229).

Содержательную характеристику преобразы получает тогда, когда он проникает в сознание индивида и при этом наполняется материалом сознательного опыта.

Архетип, по Юнгу, функционален, и функция его, например, в рамках мифологического и современного сознания, может облекаться в самую разную образную плоть (8; стр. 187).

Лингвисты неоднократно высказывали мысль о том, что в языке существует огромный и относительно устойчивый круг тем, которые Л. Гинзбург определяла как ценностные, оксеологические (9; стр. 17). Они касаются коренных аспектов бытия человека и порой имеют источники в древнейших мифологических представлениях. Это темы жизни и смерти, природы и искусства, исторического прошлого, веры и неверия, и некоторые другие. Однако, новые темы имеют шансы укорениться в языке лишь тогда, когда развёртываются в со - противопоставлении с традиционными (город – природа, Память – забвенье) (10;25).

Люди по –разному воспринимают окружающую их объективную реальность в силу различного жизненного опыта, кругозора, образование, настроения и т.д. Нельзя найти двух человек, которые вкладывали одинаковое содержание в слово, обозначающее предмет или явление объективного мира, Нужно отметить и то обстоятельство, что в значении слова для каждого индивидуума содержится нечто субъективное. Но вместе с тем, люди в процессе общения понимают друг друга благодаря тому, что в словах есть общее, понятное всем людям, говорящим на данном языке.

В рамках концептуальной модели мы можем говорить о дифференциации разных тем. Так, общее понятие слова «истина» может пониматься, как действительность, существование личности, правда, утверждение, суждение, проверенное практикой, опытом, непререкаемое положение (11;12). Степень и характер деления данного концепта отражает концепцию восприятия данного слова и семантику универсума.

Круг вышеупомянутых референтов, представляющие концепт «истина», очень широк. Здесь мы расширяем номинацию данного концепта лексическими инвариантами, как, например, истинный, точный, научный, действительный, настоящий, несомненный, уникальный. Это приводит прежде всего к расширению круга означаемых, большей дифференциации референтной области архетипа: в конкретных формулах «истина» - это действительность, век, вечность, любовь, бесконечность, время, святость, непререкаемое положение, утверждение, избитость, истинное солнечное время (спец), человечность, (истинное великий человек), жизнь, творчество слова (истинные слова), некоторое обобщение, накопленный опыт, совокупность данных».

Эти компоненты данного слова «истина» приводят в движение определённый фрейм – фрагмент наивной фзыковой картины мира (истина – человек – любовь – человечность - творчество – время). За каждым компонентом фрейма стоят парадигмы слов, которые, сопрягаясь с семантическим вариантом означаемого, в конечном счёте, рождают эквиваленты слова «истина». Причём , можно предположить, что именно в этом уровне , более всего обнаруживается индивидуальность понимания данного слова – концепта и непредсказуемость личности.

Каким образом совершается переход от сравнительно небольшого количества базовых образов – архитипов к бесконечному многообразию выражаемых ими смыслов? Почему к семантическим архетипам обратились мы? Ответ на этот вопрос способен дать динамический подход к фактам языка.

Архитип проходит несколько этапов речевого развёртывания, своего рода путь от мысли к слову. Прежде всего это ментальный этап. Извлеченный из долговременной памяти, свёрнутый знак (образ-схема) перекодируется в единицу мышления. Единый образ («единораздельная сущность» по А. Ф. Лосеву) распадается на два компонента, один из которых выступает как данное, определяемое, как тело, а другой – как новое, определяющее, рема. Их сопряжение рождает множество новых смыслов, которые можно описать, воспользовавшись техникой выделения семантические множителей. Например, активность, пассивность, обратимость, необратимость, панправленность, ненаправленность, и т. п. Для семитической категорией «Истина», можно поговорить об антропоцентричности смыслов («личностные смыслы А. Н. Леонтиева) Они существуют лишь в сознании субъекта, объединяясь в различные множества (пучки, комплексы) Дифференциальным признаком таких комплексов служит не только сам набор элементов, но и их иерархия.

На речевом этапе мы согласуем данное слово с языковыми значениями, это т.н. поиск адекватные номинаций для уникальных комплексов – смыслов. Необходимым этапом, согласно этой концепции, является поиск вспомогательной сущности – имени, в его буквальном значении, используемом как форма выражения нового смысла. Особенность архетипа «Истина» заключается в том, что сам он указывает направление поиска языковых форм, которые даны в словаре, откуда мы извлекаем вспомогательные сущностей, с соответствующих терм, т. е. первичных наименований.

Определённый участок системы общенародного языка выступает здесь в виде спектра бесконечных возможностей, где как и на выборе конкретной номинативной единицы, сеть синонимии слов создаёт цепь новых номинаций, закрепляющих и одновременно продицирующих новые смыслы в данный момент исторического времени.

Лингво-концептуальное поле поможет нам охарактеризовать то суждение, что языковым категориям свойственна полевая структура. А именно: каждая языковая сущность имеет своё типичное проявление – это центр поля, образуемый оптимальной концентрацией всех признаков, присущих данной категории, или данному слову. По направлению же к окраине, к периферии, самобытность данной категории, данного слова, уменьшается, какие –то у её существенных признаков исчезают, зато появляются другие, более или менее случайные признаки. Если центр служит представителем поля в его противопоставлении другим полям, то на периферии происходит пересечение, взаимопроникновение полей, нейтрализация значений. По выражению известного грамматиста В. Г. Адмони, здесь «сохраняется самое главное, что характеризует полевую структуру полнота и максимальная интенсивность признаков в центре структуры и их разреженность и ослабление на периферии. В сущности, концепция поля и есть воплощение в языкознании не чётко-множественного подхода к объекту.

Заключение

Таким образом, архетип представляет собой программу «речевого высказывания» по И. Леонтиеву. А. наши речевые «формулы», как №продукты», результат языковой реализации семантического инварианта архетипа. Это способ индивидуального мышление о мире в категориях, выработанных коллективной практикой. Сами коллективные архетипы, к которым они восходят, явление вневременное, тогда как отдельные языковые варианты могут выступать маркерами.

Нас по –прежнему, как и много столетий назад, волнует вопросы о том, что можно сделать, чтобы мы лучше понимали друг друга? В какой степени язык точно и полно выражает наши мысли и чувства? И мы ещё как и ранее, очень далеки от полного прояснения этих проблем. Сам субъект точка пересечения разных миров и реалий. Время этих миров различно . Это ощущение и постижение инобытия, бытия и истины. А постижение истины концепция всех веков и времён.

Использованная литература:

- 1.Потебня А.А. «Эстетика и поэтика» М, 1976
- 2.Випер Н. «Кибернетика» М. 1969
- 3.Рейхенбах Г. «Направление времени» М, 1962 Изд. 2 М. УР. Сс. 2003
- 4.Телия В. Н. «Метафора как модель смыслопроизводства» и её экспрессивно оценочная функция// Метафора в языке и тексте М, 1989.
- 5.Мурзин Л. Н. Шмерн А.С. «Текст и его восприятие» Свердловск 1991
- 6.Брудный А.А. Психологическая герменевтика» М. 1999
- 7.Юнг К.Г.«Об отношении аналитической психологии к поэтике-художественному творчеству //Зарубежная эстетика и теория литературы XIX – XX вв. Трактаты, статьи,эссе. М,1998.
- 8.Гинзбург Л. Я. « О старом и новом» Л, 1982
- 9.Потебня А.А. «Эстетика и поэтика» М, 1976
- Ушаков Д. Н. 1947 Толковый словарь русского языка МАС. русского язка (в 4-х томах) 1999 М. ЮТС русского языкам 2000 СПб М.
- 11.Арутюнова Н. Д.«Образ» (опыт концептологического анализа)//«Референция и проблемы текстообразования» М, 1988

Архетип, как универсалия коммуникативного процесса

Нана Габададзе

Резюме

Коммуникативный процесс – это информационная реальность ибо мы не можем общаться только с мирами, имеющими такое же направление времени. Для нас интересно факт речи, названное в данное время, где используем фрагмент прошлого времени, подразумеваем одномерность, асимметричность и необратимость времени (анизотропность), думаем о будущем, зная, что 1) Прошлое не возвращается 2) Прошлое нельзя изменить, а будущее можно 3) Нельзя иметь достоверного протокола о будущем.

Индивидуальная когнитивная система субъекта (иначе картина мира) включает в себя универсальную, культурную и языковую составляющие.

Универсальная образует базовую, инвариантную часть картины мира. Национальный компонент связан с категориями этноса и национального самосознания. Языковой компонент формирует языковую компетенцию личности – знания о законах языка, о его фонетико – фонологическом и синтаксическом строе, лексическом запасе, правилах функционирования его единиц и законах построения речи на данном языке. Наконец, культурный компонент определяется совокупностью знаний и представлений о культурных феноменах – исторических событиях, реальных личностях. Недаром предпочитают говорить о культурно – языковой компетенции, как об умении интерпретировать языковые знаки в категориях культурного кода.

Архетип представляет собой программу «речевого высказывания». Наши речевые «формулы», как «продукты», результат языковой реализации семантического инварианта архетипа. Это способ индивидуального мышления о мире в категориях, выработанных коллективной практикой. Сами коллективные архетипы, к которым они восходят, явление вневременное, тогда как отдельные языковые варианты могут выступать маркерами.

Нас по – прежнему, как и много столетий назад, волнует вопросы о том, что можно сделать, чтобы мы лучше понимали друг друга? В какой степени язык точно и полно выражает наши мысли и чувства? И мы ещё как и ранее, очень далеки от полного прояснения этих проблем.

Сам субъект точка пересечения разных миров и реалий. Время этих миров различно. Это ощущение и постижение инобытия, бытия и истины. А постижение истины концепция всех веков и времён.

Ключевые слова: Коммуникативный процесс, национальный, языковой и культурный компоненты, когнитивная система, архетип.

**არქეტიპი, როგორც უნივერსალური საკომუნიკაციო ერთეული
ნანა გაბადაძე
რეზიუმე**

კომუნიკაციური პროცესი ეს რეალობაა, სადაც, ჩვენთვის საინტერესოა თქმის აქტი, რომელიც აწმყოს წარმოაჩენს წარსული დროის ფრაგმენტულობის მოაზრებით, რაც გულისხმობს დროის შეუქცევადობას (ანიზოტროპულობას), ასიმეტრიულობას, ითვალისწინებს მომავლის გათვალისწინებას.

სუბიექტის ინდივიდუალური კოგნიტური სისტემა, სხვაგვარად რომ ვთქვათ სამყაროს სურათი, მოიცავს უნივერსალურ, კულტურულ და ენობრივ ფრაგმენტულობას.

უნივერსალური კოგნიტური სისტემა წარმოქმნის სამყაროს სურათის ინვარიანტულ, საბაზისო ნაწილს, ეროვნულ კომპონენტი დაკავშირებულია ეთნოსის კატეგორიებთან და ეროვნულ თვითშეგნებასთან, ხოლო ენობრივი კომპონენტი პიროვნების ენობრივ კომპეტენციას აყალიბებს, – აქ მოვიაზრებთ ენის კანონებს, მის ფონეტიკას, ფონოლოგიას, სინტაქსურ წყობას, ლექსიკურ მარაგს, მეტყველების წარმოქმნის მექანიზმს, და ბოლოს, კულტურული კომპონენტი აღწერს ისტორიული მოვლენების ფენომენოლოგიას, რეალურ პიროვნებებს, ამიტომაც, ჩვენ აქ ვსაუბრობთ კულტურულ – ენობრივ კომპოტენციაზე, როგორც ენობრივი ნიშნების ინტერპრეტაციაზე კულტურულ კოდის კატეგორიებში.

რაც შეეხება არქეტიპების, ისინი არა თავად სახეები, არამედ სახეების სქემებია, ისინი რაღაც განსაკუთრებულის შექმნას მოასწავლებენ (ფლროცნსკის „ადამიანური სულის“ სქემა) იუნგის მიხედვით, არქეტიპებს გააჩნიათ არა შინაარსობრივი, არამედ ფორმალური ბუნება, ხოლო შინაარსობრივ დატვირთულობას ისინი იძენენ მაშინ, როდესაც ინდივიდის შემეცნების წიაღში აღწევენ და მათი „გამოცდილების“ სფეროს წარმოჩენა–წარმოდგენას იწყებენ.

არქეტიპები ჩვენი მეტყველების „ფორმულებია“ და მათი სემანტიკურ–ინვარიანტული ნაწილი ინდივიდუალური აზროვნების საშუალებაა სამყაროს შეცნობის იმ კატეგორიებში, რომელიც ზოგადსაკაცობრიო კოლექტური შემეცნების ნაწილია.

საკვანძო სიტყვები: კომუნიკაციური პროცესი, ეროვნული, ენობრივი და კულტურული კომპონენტები, კოგნიტური სისტემა, არქეტიპი.

Archetype as a universal communication unit

Nana Gadabadze

Summary

The communicative process is this reality, where we are interested in the act that shows present present fragmentation of the past, It implies time irreversibility (anisotropic), asymmetry, envisages the future.

Individual cognitive system of the subject In other words, the picture of the universe includes universal, cultural and linguistic fragmentation.

The universal cognitive system generates an invariant, basic part of the picture of the world, The national component is related to ethnos categories and national self-consciousness, And the linguistic component establishes the linguistic competence of the person - we will see the language laws, its phonetics, phonology, syntactic structure, lexical supplies, Speech mechanism, and finally the cultural component describes phenomenology of historical events, real persons, Therefore, we are talking about cultural - linguistic computation as interpretation of linguistics in the categories of cultural code.

As for the archetypes, they are not the faces themselves but the schemes of the species, they are taught to create something special (Floroatski's "human soul" scheme) according to Jung, Archetypes have no material but formal nature, and they gain intellectual load when they reach the cognition of the individual and begin to represent the "experience" of their experience.

Archetypes are "formulas" of our speech and their semantic-intrinsic part is the means for individual thinking in the categories of the universe, Which is part of the universal collective cognition.

Key words: communicative process, national, linguistic and cultural components, cognitive system, archet.

**სასკოლო სპორტული ინფრასტრუქტურა „მომავლის სკოლა“-ში
დვალი მ., მეტრეველი მ.
საქართველოს სახელმწიფო ფიზიკური აღზრდის და სპორტის სასწავლო
უნივერსიტეტი**

შესავალი

საქართველოში მოქმედი საჯარო სკოლების დიდ უმრავლესობა აშენებულია წინა საუკუნის 70 წლების სტანდარტის მიხედვით, რომელიც ითვალისწინებდა სკოლაში ერთ სპორტულ დარბაზს ზომით 24*12. იმ დროისთვის ეს საკმაოდ კარგ მაჩვენებლად ითვლებოდა, რადგან მისი წინამორბედი სტანდარტით დარბაზის ზომა შეადგენდა 18*10 მ.მ., ამასთან 20 საუკუნის 70-იან წლებში საჯარო სკოლების სტანდარტის ის დონე, რომელიც დაინერგა საქართველოში იყო ძირითადად გათვლილი 800 მოსწავლიან სკოლებზე.

იმ პერიოდში ერთ კლასში ბავშვთა რაოდენობა შეადგენდა მაქსიმუმ 40 ბავშვს, ამასთან იყო 10 წლიანი სწავლება. შესაბამისად სკოლის შენობა გათვლილი იყო 20 კლასზე. ფიზიკური აღზრდის მოცულობა შეადგენდა კვირაში 2 საათს ანუ სრულ კლასკომპლექტს კვირაში უწევდა 40 საათის დატვირთვა. ამას ემატება ის გარემოებაც, რომ იმ პერიოდში სასწავლო პროცესი მიმდინარეობდა კვირაში 6 დღე (ორშაბათიდან შაბათის ჩათვლით), რაც დარბაზის გამტარუნარიანობის შესაძლებლობას ზრდიდა კვირაში 38 საათამდე და იმასაც თუ გავითვალისწინებთ, რომ სკოლების დიდი ნაწილი სწავლება იყო ორ სმენად, 1 დარბაზი სრულად აკმაყოფილებდა არსებულ მოთხოვნებს.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ წინა საუკუნის 80 წლებიდან დაიწყო სკოლებში საცურაო აუზების მშენებლობა. დღესაც არის შემორჩენილი ეს ნაგებობები, მაგრამ საქმიანობას აწარმოებს მხოლოდ ერთეულები.

ძირითადი ტექსტი

სამწუხაროდ, გასული თითქმის ნახევარი საუკუნის მანძილზე სკოლის ახალი სტანდარტი არ შემუშავებულა (ყოველ შემთხვევაში სპორტული ინფრასტრუქტურის მიმართულებით) და ფაქტიურად იგივე რჩება. ახალაშენებულ სკოლების დიდ უმეტესობაშიც გათვალისწინებულია მხოლოდ ერთი დარბაზი იგივე ზომებით, ხოლო იმ სკოლებში, რომლებიც სულ ახლახან ხელმეორედ აშენდა 61-ე, მე-100-ე და ა.შ. კვლავ ისეთივე ზომის დარბაზებია, როგორც იყო 70 წლის წინ ამ სკოლების მშენებლობის მომენტისთვის.

განვივილი 50 წლიან პერიოდში, განსაკუთრებით კი ბოლო ათწლეულში სასწავლო პროცესმა და შესაბამისად, ეროვნულმა სასწავლო გეგმამ მნიშვნელოვანი ცვლილებები განიცადა, პირველ რიგში სწავლის პროცესი გახდა 5 დღიანი, სკოლაში სწავლის ხანგრძლიობა გაიზარდა 10 წლიდან 12 წლამდე, 1 კლასში მოსწავლეთა მაქსიმალური რაოდენობა შემცირდა 30 ბავშვამდე. ამასთან, დაწყებით I-IV კლასებში კვირაში 3-მდე გაიზარდა ფიზიკური აღზრდის საათების მოცულობა. მოქმედი ეროვნული სასწავლო გეგმის შესაბამისად ფიზიკური აღზრდის და სპორტის საათები კვირაში (1 კლასისთვის I-

დან XII კლასის ჩათვლით) შეადგენს 27 საათს, ამასთან დაწყებით კლასებში სასწავლო პროცესი მიმდინარეობს დღეში მაქსიმუმ 5 საათს. ელემენტარული გათვლით ჩანს რომ 1 დარბაზს შეუძლია დააკმაყოფილოს 12 კლასი ანუ მაქსიმუმ 360 მოსწავლე. ანუ სკოლას სადაც სწავლობს 360-ზე მეტი ბავშვი სჭირდება ერთზე მეტი სასპორტო დარბაზი, აქ ისიცაა გასათვალისწინებელი, რომ ბევრ სკოლაში, განსაკუთრებით რეგიონებში, კლასში მოსწავლეთა რაოდენობა მერყეობს 14-20 ბავშვამდე, ხოლო მთიან რეგიონებში ეს ციფრი შეადგენს 6-12 ბავშვს, რაც შესაბამისად ამცირებს სპორტული დარბაზის ფაქტიური გამტარიანობის მაჩვენებელს.

არსებული სასკოლო სპორტული ინფრასტრუქტურის ანალიზი გვიჩვენებს, რომ საქართველოს მასშტაბით საჯარო სკოლების მხოლოდ 78%-ს გააჩნიათ თუნდაც ერთი სპორტული დარბაზი, აქედან შედარებით უკეთესი მაჩვენებელია თბილისში, სადაც სკოლების უდიდეს უმეტესობას 99% აქვს ერთი დარბაზი, ხოლო მოქმედი სკოლების 22 % ორი. საქართველოს მასშტაბით ყველაზე მძიმე მდგომარეობაა ქვემო ქართლსა და გურიაში სადაც სკოლების შესაბამისად მხოლოდ 62% და 64 %-ს გააჩნიათ სასპორტო დარბაზი. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ქვეყნის საჯარო ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების მხოლოდ 44%-ს , გააჩნია 400 მ2 (24*12 მმ) ფართის დარბაზი. აქაც შედარებით მაღალი მაჩვენებელი აქვს თბილისს თითქმის 80%. ამ ზომაზე უფრო დიდი დარბაზი მთელ ქვეყანაში არის სულ 4.

ამავე დროს უნდა აღინიშნოს ის გარემოებაც რომ სკოლების დიდი რაოდენობა ფიზიკური აღზრდის საგნისათვის იყენებს სხვა ალტერნატიულ ფართებს, კერძოდ სააქტო დარბაზი, დერეფანი, საკლასო ოთახი და სხვა. ამ მაჩვენებლით ქვეყნის სკოლების მხოლოდ 10 %-ს გააჩნია ორი ობიექტი, სადაც შესაძლებელია ფიზიკური აღზრდის საგნის წარმართვა. ამ მონაცემითაც ყველაზე ცუდი მდგომარეობაა ქვემო ქართლში სადაც სკოლების 8%-ს საერთოდ არ გააჩნია არანაირი სპორტული ინფრასტრუქტურა, უკეთესი სიტუაციაა თბილისში, სადაც სკოლების თითქმის 70% აქვს ორი სპორტული ობიექტი. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ აღნიშნული მაჩვენებლის ღრმა ანალიზმა გვიჩვენა ის უმძიმესი მდგომარეობა, რომელიც შექმნილია ქვეყნის მასშტაბით, კერძოდ ჩვენ მიერ თბილისის მაგალითზე (სადაც კლასში ბავშვთა საშუალო რაოდენობა ყველაზე მაღალია) გაკეთებულმა გაანგარიშებამ აჩვენა, რომ სკოლების ინფრასტრუქტურა მხოლოდ 64%-ით აკმაყოფილებს მოთხოვნას სპორტულ ობიექტზე, აქედან სპორტულ დარბაზზე 46 %-ით, ხოლო 400 მ2 ფართის სპორტულ ობიექტზე მხოლოდ 30 %-ით. ამასთან ისიც გასათვალისწინებელია, რომ არსებული სასკოლო სპორტული ინფრასტრუქტურის დაახლოებით 70% მოითხოვს კაპიტალურ შეკეთებას

ჩვენი აზრით აღნიშნული საკითხის მოგვარება შესაძლებელია ხუთი მიმართულებით

1. არსებული ინფრასტრუქტურის რეკონსტრუქცია
2. სკოლაში არსებული ალტერნატიული შესაძლებლობების მოძიება და მათი რეკონსტრუქცია
3. ეროვნული სასწავლო გეგმის დახვეწა, მაგალითად, მაღალ საფეხურზე ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის გაკვეთილების საგაკვეთილო ბადიდან ამოღება და სავალდებულო

კლასგარეშე საათად შემოღება, ან იმავე საფეხურზე ლაშქრობებსა და ექსკურსიებზე და სხვა აქტივობებზე აქცენტის გაკეთება

4. საჯარო სკოლებთან მიმდებარედ არსებული სახელმწიფო, მუნიციპალური თუ კერძო სპორტული ობიექტების გამოყენება სასწავლო პროცესისათვის, რაც აქტიურად არის დანერგილი უცხოეთის ბევრ წამყვან ქვეყანაში..

5. ახალი ობიექტის (სკოლის) მშენებლობისას სპორტული ინფრასტრუქტურის სტანდარტის დაკმაყოფილების პირობის შემოტანა, რაც მოითხოვს ახალი სტანდარტის შემუშავებას და დამტკიცებას. ამასთან აღნიშნულმა მოთხოვნამ უარყოფითი გავლენა, რომ არ მოახდინოს კერძო სექტორის განვითარებაზე ახალი სტანდარტის დანერგვა უნდა მოხდეს ეტაპობრივად გთავაზობთ, აღნიშნული პრობლემის გადაჭრის 3 ეტაპიან მოდელს, რომელიც დაიყოფა შემდეგ ნაწილებად სავალდებულო, სარეკომენდაციო და პერსპექტიული სავალდებულო ეტაპზე უნდა მოხდეს ახალი სტანდარტის გათვალისწინებული პირობების მინიმალურ დონეზე დაკმაყოფილება, რაც შესაძლებელია განხორციელდეს არსებული სპორტული და ფიზიკური აღზრდის პროცესის ჩასატარებლად ვარგისი სასკოლო ინფრასტრუქტურისათვის გარკვეული რეკონსტრუქციული სამუშაოების ჩატარების, ასევე რიგი ორგანიზაციული სახის ნაბიჯების განხორციელების შემთხვევაში და მისი შესრულების ვადამ შესაძლებელია შეადგინოს 1-დან 4 წლამდე.

• სარეკომენდაციო ეტაპი ძალაში შევა 5-7 წელიწადში და უკვე აკრედიტებულ კერძო სკოლებს მოუწევთ მისი დაკმაყოფილება იმ პერიოდისათვის და პერსპექტიული სტანდარტი, რომელიც განსაზღვრული იქნება 20-25 წლიან პერსპექტივაზე.

ამასთან სავალდებულო სტანდარტი ახალი მშენებლობისათვის უნდა ამოქმედდეს დაუყოვნებლივ, ხოლო მოქმედი საჯარო სკოლებისათვის უნდა გაიწეროს გრძელვადიანი გეგმა, რომელიც უზრუნველყოფს სკოლების ოპტიმიზაციას, ქალაქების ცენტრების გათავისუფლებას (აქედან გამომდინარე უამრავი დადებითი შედეგით - ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება, სატრანსპორტო კოლაფსის შემცირება, პრივატიზაციიდან მიღებული ეკონომიური შემოსავალი და ა.შ.) ასევე მცირეკონტიგენტის სკოლების გამსხვილება რეგიონებში პერიფერიების ათვისებას, სკოლების გამსხვილებას, ხარჯების ოპტიმიზაციას და სხვა.

სპორტული ინფრასტრუქტურის სტანდარტის შესაქმნელად წარმოდგენილია 3 ვარიანტი:

I. სავალდებულო ინფრასტრუქტურის და ინვენტარის ნუსხა და რაოდენობა, რომელიც უნდა გააჩნდეს სკოლას სასწავლო პროცესის მინიმალური მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად;

II. სარეკომენდაციო ინფრასტრუქტურის და ინვენტარის ის რაოდენობა, რომელიც ესაჭიროება სკოლას სასწავლო პროცესის ნორმალურად ჩასატარებლად;

III. პერსპექტიული სასკოლო სპორტული ინფრასტრუქტურის და ინვენტარის ის რაოდენობა და ჩამონათვალი, რომელიც უზრუნველყოფს მომავლის სკოლის სასწავლო პროცესის თანამედროვე საერთაშორისო სტანდარტების დონეზე ჩატარებას.

დასკვნა

ქვეყნის საჯარო სკოლების დიდ ნაწილში არსებული სპორტული ინფრასტრუქტურა მინიმალურადაც ვერ აკმაყოფილებს თანამედროვესტანდარტებს და ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის საგნის, ეროვნული სასწავლო გეგმით, განსაზღვრულ საათობრივი დატვირთვების მოცულობას. აღნიშნული პრობლემის გამო ფიზაღზრდის გაკვეთილები ტარდება ერთდროულად რამდენიმე კლასში, არაშესაფერ გარემოში, რაც მნიშვნელოვნად ამცირებს სწავლების ხარისხს.

ამ საკითხის გადაწყვეტის მიზნით სტატიაში შემოთავაზებულია 5 მიმართულება, რომელთა დანერგვაც შესაძლებელს გახდის პრობლემის ეტაპობრივად აღმოფხვრას და პერსპექტივაში თანამედროვე სპორტული სასკოლო ინფრასტრუქტურის ჩამოყალიბებას

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის თეორიის და მეთოდის საფუძვლები. I ნაწილი. რედაქტორი კახიძე გ., თბილისი, 2002 წელი.
2. ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის თეორიის და მეთოდის საფუძვლები. II ნაწილი. რედაქტორი კახიძე გ., თბილისი, 2004 წელი.
3. თ. მიქიაშვილი ი. დოლიძე. ადაპტური ფიზიკური აღზრდა ოჯახურ პირობებში, თბილისი, 2016 წელი.

სასკოლო სპორტული ინფრასტრუქტურა „მომავლის სკოლა“-ში მანუჩარ დვალი, მამუკა მეტრეველი რეზიუმე

სტატიაში მოცემულია სტატისტიკური მონაცემები და ქვეყნის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში შექმნილი, რომელთა უმეტესობაში არსებული სპორტული ინფრასტრუქტურა არ შეესაბამება თანამედროვე მოთხოვნებს, და ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებულ ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის საგნის სასწავლო გეგმას. სტატიაში ნაჩვენებია ამ პრობლემის გადაჭრის 5 ძირითადი მიმართულება და ამ გზების რეალიზაციის ეტაპები.

სტატიის ავტორთა აზრით მოკლე ვადაში შესაძლებელია დარბაზების გადატვირთულობის პრობლემის ნაწილობრივ დაძლევა, არსებული სპორტული ბაზების რეაბილიტაციის, სკოლებში დაწყებითი კლასების მოსწავლეების ფიზაღზრდის გაკვეთილებისათვის დამატებითი ფართების მოძიების, ასევე პერსპექტივაში სრულფასოვანი ინფრასტრუქტურის შექმნის მიმართულებები.

საკვანძო სიტყვები: ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა, სპორტული ობიექტები და ინფრასტრუქტურა, სპორტული დარბაზების დატვირთვა, ფიზიკური აღზრდისა და სპორტის გაკვეთილი, ეროვნული სასწავლო გეგმა, სპორტული ინვენტარი.

Школьная спортивная инфраструктура в „школе будущего“

Манучар Двали, Мамука Метревели

Резюме

В статье изложены статистические данные и реальная ситуация в средних школах страны, в большинстве которых спортивная инфраструктура не соответствует современным требованиям и национальному учебному плану по предмету физическое воспитание и спорт. В статье предложены пять основных путей решения данной проблемы а также этапы реализации данных планов.

Согласно мнения авторов в короткий срок можно частично решить проблему перегруженности спортивных залов, путем их реконструкций, использования школами дополнительных площадей для проведения уроков физвоспитания в начальных классах, а также показаны пути создания полноценной инфраструктуры в перспективе.

Ключевые слова: общеобразовательная школа. спортивные объекты и инфраструктура. перегруженность спортивных залов, урок физического воспитания и спорта, национальный учебный план, спортивный инвентарь.

Summary

Sports infrastructure in the “school of the future”

Manuchar Dvali, Mamuka Metreveli

The article provides statistical data and the actual situation at secondary schools of the country, where, in the majority of cases, the sports infrastructure does not correspond to the modern requirements and the National Curriculum for the subject of “Physical education and Sport”.

The article proposes five main ways of solving this problem, as well as the stages of implementing these plans. The authors consider that it is possible to partially solve the problem of overcrowding the sports halls in the short term, by reconstructing them, using additional spaces for conducting lessons of physical education for junior classes. The authors also propose the ways of creating a fully-fledged infrastructure in the long term

Key words: secondary school, sports facilities and infrastructure, overcrowding of sports halls, lesson of physical education and sport, national curriculum, sports equipment.

**Dynamics of physical properties of children and adolescents
associated with the school period**

**Tristan Gulbiani, Professor, Merab Maisuradze, Assistant Professor, Teimuraz Lortkipanidze,
Associated Professor**

Tbilisi, Georgia, Georgian state teaching University of physical education and sports

Introduction

Work on this issue began in 2016. Between 500 and 600 teenagers of different ages were monitored. Observations were made for all training cycles and periods. The analysis of the obtained data showed that high results among athletes (this will be cyclical or situational exercises) cause the formation of a close interaction between physical properties. special importance is attached to the existing relationship between strength, speed and endurance, so it is not a little important and responsible connection with the sport and the preparation of the correct training process. To achieve high sports results, the above physical properties must be developed equally, since it is the unity of each of them that gives the best result. As a result of observation of highly qualified athletes, we came to the conclusion that in particular cases, disharmony of physical properties, when displaying high sports performance, is often a hindering factor and such an imbalance is not so rare in the competition of an athlete.

Our interest in this issue was manifested in the observation of this issue. in this regard, we decided to study the trends in the properties of physical development in young children and adolescents, when the load is determined not only by one specialization, but by all types of loads, in most cases it is carried out in the form of games. To resolve this issue, we started monitoring 10 different General education schools in Tbilisi. The age of the children ranged from 6 to 8 years. Standards were specially drawn up for them, after which they were enrolled in groups.

Observation began in September 2016-2017. Every year, 500-600 children were monitored, and the best of them were enrolled in different sports groups.

We observed: the strength of the right-left arm and lower back, statistical endurance, speed, and ability to jump. All processes were performed 3 times during the school year, both before the start of the training session and at rest and after the end of the training session.

We observed: running for 30 meters with an interval of 3-5 minutes, using a Bicycle Ergometer, we recorded both the same obstacles, speed work, race and statistical endurance. Force of arms was checked by the dynamometer for hand, power lumbar reversionism the dynamometer, the speed of a stopwatch, and static endurance dynamometer Rosen of Balanitis.

Discussion of the received data

The first figure shows the average performance of running at a maximum pace of 30 meters at intervals of 3-5 minutes. The indicators of children selected in the first week at school were taken

and compared with those obtained after 5 months; as can be seen in the figure when compared with the background indicator(week 1), the indicators of speed properties as a result of 5-month exercises significantly increased. At the same time, it should be noted that when running at intervals, despite three races, the speed indicator improved with each new race.

The second figure shows the average results obtained as a result of long jumps. In this case, the positive impact of physical activity on children is clearly visible. As the data from the figure shows, as a result of physical exercises, the jump function increased by 12% in comparison with the background indicators. In the research methodology, it was noted that to determine the strength of the arm muscle, a manual dynamometer is used, both before the start of exercises and after their completion. For static endurance, a Riberblant dynamometer with silver water is used.

At rest, on average, the strength of the left hand is 13 kg. As expected, the difference between the strength of the right and left hands at rest is well expressed. As for the data obtained, the strength of the arm muscles after physical activity, both the right and left hands, increased in comparison with the background indicators, and this increase is especially pronounced in the data of the left hand. If the strength of the right hand has increased by 1 kg, this is an indicator that the strength in it has increased twice compared to the left.

Observations of static endurance showed that among girls and boys of the above age, static endurance lasts a very short time, especially when exercising with 70% load. We obtained comparatively better results of arm strength, taking into account the ratio of body weight and taking into account the use of lower back muscle strength. It should be noted that there is a significant difference between the hands in determining the average of both weakness and strength. In this regard, to establish a pattern, it is necessary to use a standard load in the laboratory.

The result is a five-month exercise in children is the development of coordination. Confirmation of this gives "Makaseb", the results obtained when running. This is confirmed by the indicators shown in figure 4.

Conclusion

The analysis of the obtained data showed that the results obtained by us among teenagers (from 5 to 8 years) should be considered only for the growth of children for the following reasons: the identification of the maximum possibilities of physical properties among older children is based on many subjective and objective reasons. These are: the genetic basis, what is the role of the family in the process of activity of the child, etc. Under the influence of five-month exercises, various properties are improved, which gives us the opportunity to finally determine which types of physical exercises will be given an advantage in the training process (exercises) and at the end of each year, the teacher (coach) will be given recommendations for making loads in the process.

References:

1. D. Harre the Doctrine of training-M.; physical Culture and sports, 1971. p. 35-49;
2. J. Harrison Climate adaptation (human Biology) j. Harrison, J. Finer - M., 1973, p. 519-563;
3. P. K. Kvitsinia Territorial variability of morphological features of men. Questions of anthropology., 1983 72, 79-91 p.

Dynamics of physical properties of children and adolescents associated with the school period

Tristan Gulbiani, Merab Maisuradze, Teimuraz Lortkipanidze

Summary

Work on this issue began in 2016. Between 200 and 300 teenagers of different ages were monitored. The observation was carried out for all training cycles and periods. The analysis of the obtained data showed that among athletes with high athletic performance (this will be cyclic or acyclic exercises), a strong connection is formed between physical properties and special significance is intended for: the existing relationship between strength, speed, agility and endurance. Based on all this an important responsibility falls on the preparation of the correct training process associated with different types of sports.

Key words: sports results, physical properties of children and adolescents, physical activity, muscle strength, manifestation of maximum abilities.

**ბავშვთა და მოზარდთა ფიზიკური თვისებების დინამიკა
დაკავშირებული სასკოლო პერიოდთან**

ტრისტან გულბიანი, მერაბ მაისურაძე, თეიმურაზ ლორთქიფანიძე

რეზიუმე

აღნიშნულ საკითხზე მუშაობა დაიწყო 2016 წლიდან. დაკვირვების ქვეშ გვყავდა სხვადასხვა ასაკის 200-დან 300-მდე მოზარდი, დაკვირვებების ტარდებოდა ყველა სასწავლო - საწვრთნო ციკლისა და პერიოდულობის მიხედვით. მიღებული მონაცემების ანალიზმა გვიჩვენა, რომ სპორტსმენებში მაღალი სპორტული შედეგების ჩვენებისას (ეს იქნება ციკლური თუ აციკლური ვარჯიშები) ფიზიკურ თვისებებს შორის მჭიდრო ურთიერთობა ყალიბდება და განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება: ძალის, სისწრაფის, მოქნილობა და გამძლეობას შორის არსებულ კავშირს, ამიტომაც არანაკლებ საპასუხისმგებლოა სპორტის სახეობასთან დაკავშირებული სწორი საწვრთნო პროცესის შედგენა.

საკვანძო სიტყვები: სპორტული შედეგები, ბავშვთა და მოზარდთა ფიზიკური თვისებები, ფიზიკური დატვირთვა, კუნთების ძალა, მაქსიმალური შესაძლებლობის გამოვლენა.

**Динамика физических свойств детей и подростков
связанный с школьным периодом**

Тристан Гулбиани, Мераб Майсурадзе, Теймураз Лорткипанидзе

Резюме

Работу над данным вопросом начали в 2016 г. Под наблюдением находились от 200 до 300 подростков разного возраста, наблюдения проводились в соответствии с тренировочным циклом и периодичностью. Полученные данные показали, что спортсмены показавшие высокие спортивные результаты (это буд циклические или ациклические упражнения) между физическими свойствами формируются тесные связи, особенное значение придаётся связям между: силой, скорости, гибкости и выносливости. Так что не менее требовательно разработка правильного тренировочного процесса в избранном виде спорта.

Key words: спортивные результаты, физические качества детей и подростков, физическая нагрузка, мышечная сила, выявление максимальных возможностей.

Water polo testing
Karangozashvili D.
Georgian State Teaching University of Physical Education and Sport

Introduction

Training qualified athletes is a difficult pedagogical process. Control of water polo training and competition is an important part of their training. Testing helps manage both the players and the team as a whole.

Basic test

Special test in water polo:

1. Starting position – at the goal line – swim off to the center for the ball.
2. S.p. – swing the ball lying on the back, move by back forward to the side line, touch the side or edge.
3. S.p. – Vertical movement by ” swinging ” to the center of the field.
4. S.p. – shot at goal from the vertical position without touching water.
5. S.p. – dribbling from the center of the field (pool).
6. S.p. – push shot at goal from the 4 – meter zone.
7. S.p. – spurt with crawl-stroke to the left post.
8. S.p. – at the goal line – facing the field touch the left post with right hand and feet, then reach the right post with the left hand and repeat five times.
9. S.p. –swimming under the water from the right post to the 4-meter line, touch side line.
10. S.p. – raise from the water in the vertical position, touch 6 times the board, which is placed 1 meter 35 cm. above the water.
11. S.p. – spurt with crawl-stroke, raise from the water, 3 rolls forward to the center of the side line.
12. S.p. – vertical hold of the 5 kg. – Weight for 10 min. on the water surface.
13. S.p. – after holding the weight spurt crawl-stroke up to the goal line.

Test will be appraised according to the time. Penalty minutes:

- Rebound of the ball from the goal – 2 sec.
- Not touching the board once - 0.3 sec.
- Swimming under the water wasn't performed – 10 sec.

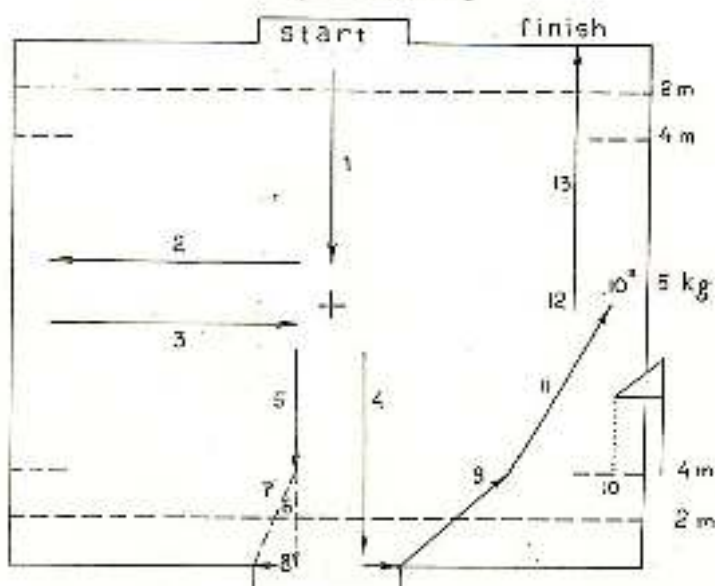
3 min. 25 sec. ----- ”5” (exc).

3 min. 35 sec. ----- ”4” (good)

3 min. 45 sec. ----- ” 3 “ (sat.)

3 min. 45 sec. and mire ----- ”2”)bad)

Testing normatives for
special training

1. Swim-off for the ball to the center.
2. Swim lying on the back.
3. Vertical "swinging" –move by dribbling.
4. Shot at goal from the center.
5. Dribbling to the 4-meter zone.
6. Push shot from the 4-meter zone.
7. Spurt to the left post.
8. Circular swimming between the posts.
9. Swimming under the water from the right post to the 4 meter zone.
10. Raise from the water 6 times 1 m. 35 cm.
11. Spurt in crawl-stroke to the center, 3 rolls -360.
12. Hold 5 kg. – Weight for 10 sec.
13. Reach the final in the crawl-stroke to the goal side.

Testing normative for special physical training:

1. Pulling up the post – 8 times.
2. Pressing the belly – 30 times.
3. Arms stretching and bending from the floor – 10 times.
4. Squatting with the bar weight – 10 kg.
5. Rolling -3 forward, 3 backwards.
6. Circular running – 3*10m.
7. Two-leg jumping over the bench -20 times.
8. Shot at the wall -20/20 times-2m.
9. Arms stretching and bending from the floor -15 times.
10. Circular running with dribbling – 3*10.

The test will be performed if it is done in 3 min. if takes 3 min. 5 sec. the player should omit a game, if it takes 3 min. 10 sec. -2 games. If it takes 3 min. 10 sec. – 2 games. If it takes more than 3 min. 10sec. the player shouldn't be admitted.

Junior water polo players' anthropometric data - Average index of height

Age	Number of investigated players.	*		Rise
12	20	151*73	3*64	—
13	27	160*41	7*34	8*68
14	33	168*22	6*01	7*81
15	27	174*20	5*49	5*98
16	21	177*79	4*86	3*59

At the age of 13-14-15 the rise of height is noted and it is connected with synchronous development of junior water polo players their sexual maturity.

Average index of weight in 12-16 year old water polo players (in kg.)

Age	Numbers of investigated players	*		Rise
12	20	45*12	3*86	—
13	27	51*42	6*10	6*30
14	33	57*76	6*64	6*34
15	27	66*42	5*71	8*66
16	21	71*66	4*19	5*24

The table reveals that 12-16 year old junior water polo players permanently gain weight. At the age of 13-15 the index of gaining weight rises. From revealed result we can conclude that pubertal development period of the body has an influence either on weight and height. On the bases of pedagogical observation special training can be appraised by following exercises:

- 1) 5*3 met. Goal, the sportsman is in the middle of the goal and touching the goal post with a hand due to the signal, he should move 5 times on the 5-meter zone in the middle of the zone with maximal speed and touching one or other goal post. Performing time is fixed.
- 2) 15 meter crawl-stroke. Swim off due to the signal, the sportsman swims 15 meter zone in crawl-stroke. Time is fixed.
- 3) 2*10 – meter crawl-stroke. Swim off due to the signal. The sportsman swims 10 – meter zone in crawl-stroke style. Then he performs 180 spin and swims back 10 meters in the same swimming style.

4) 2*10 meter trudgeo. Swim of due to the signal. The sportsman swims 10 meter crawl-backstroke, then performs a spin and swims backwards 10 meter trudgeo. Time of overcoming 10 meter distance in backstroke swimming and if the whole exercise is fixed.

5) 30 meter crawl-stroke, the same starting position, free-style swimming, time is fixed.

6) Raise from the water due to the signal. The sportsman jumps up from the water 10 times without stopping on right or left at the maximal height. Time of performing 10 jumps is fixed.

Appraisal of technical training in junior. Water polo players could be held due to the following tests

1) 15 meter dribbling. Due to the signal the sportsman overcomes 15 meter distance holding the ball with the hand. Time is fixed.

2) Long-distance shot. The task includes throwing the ball as far as possible. The ball should fall on 3 meter passage. The shot performed outside the passage will be invalid. Throwing distance is foxed.

3) Main standing shot 8 meter distance from the goal. Sportsman should pick up the ball due to the signal and in main shot score a goal into on of the goal corners.

4) Main shot without delay. The sportsman swims 3 meter zone and receives the ball which is 8 meter far from the goal, then he should shot the ball in main throw into one of the goal corners. Time is fixed.

5) 8 meter distance standing hand shot. The sportsman picks up the ball and in hangshot scores a goal into one of the goal corners. The shot precision is fixed.

6) Hangshotwithout delay. 3 meter spurt. Then the sportsman picks up the ball, which is on the surface 8 meter far from the goal and in hang shot scores the goal into one of the goal corners. The shot precision is fixed, when the shot is performed with precision the task is to score a goal into one of the goal corners. Hit in the corners 5 points, hit in the center of the goal 4 points, hit in the post 3 points, missed 0 points.

Appraisal of 12 years old water polo players' special swimming and technical training

Test	Apprised	3	4	5	Unit measurement	
5*3 metres in the middle of the goal		14,6-13,9	13,2-12,5	11,8 -	sec	
15 metres crawl-stroke		14,0-13,3	12,6-11,9	11,2 -		
10 metres crawl-stroke		8,5-7,9	7,3-6,7	6,1 -		
2*10 metres crawl-stroke		17,6-16,6	15,6-14,6	13,6 -		
10 metres backstroke		9,1-8,6	8,1-7,6	7,1 -		
2*10 m. backstroke trugen		19,7-18,9	18,1-17,3	16,5 -		
30 metres crawl-stroke		27,5-25,6	25,7-21,8	19,9 -		
10 metres raise		18,5-17,8	17,1-16,4	15,7 -		
15 metres dribbling		14,0-13,3	12,6-11,9	11,2 -		
Long-distance shot		11,6-13,4	15,2-17,0	18,8 -		no points
Main standing shot		2,5-3,1	3,7-4,3	4,9 -		
Main shooting without delay		2,5-3,1	3,7-4,3	4,9 -		
Standing hang shot		2,9-3,4	3,9-4,4	4,9 -		
Hang shot without delay		2,8-3,3	3,8-4,3	4,8 -		

Appraisal of 13 years old water polo players' special swimming and technical training

Test	Apprised	3	4	5	Unit measurement
5*3 metres in the middle of the goal		13,3-12,5	11,7-10,9	10,1 -	sec
15 metres crawl-stroke		12,9-12,0	11,1-10,2	9,3 -	
10 metres crawl-stroke		7,0-7,3	6,8-6,3	5,8 -	
2*10 metres crawl-stroke		16,3-15,3	14,3-13,3	12,3 -	
10 metres backstroke		9,0-8,5	8,0-7,5	7,0 -	
2*10 m. backstroke trugen		16,9-16,2	15,5-14,8	14,1 -	
30 metres crawl-stroke		25,6-23,9	22,2-20,5	18,8 -	
10 metres raise		16,5-16,0	15,5-15,0	14,5 -	
15 metres dribbling		13,2-12,4	11,6-10,8	10,0 -	
Long-distance shot		16,1-17,3	18,5-19,7	20,9 -	no points
Main standing shot		3,0-3,5	4,0-4,5	5,0 -	
Main shooting without delay		3,0-3,5	4,0-4,5	5,0 -	
Standing hang shot		3,2-3,6	4,0-4,4	4,8 -	
Hang shot without delay		3,1-3,5	3,9-4,3	4,7-5,0	

Conclusion

Training qualified athletes is a difficult pedagogical process. Sports training is focused on physical, technical-tactical, psychological, etc. Conditions the development. Water polo training is an important element of training and competition. Step by step testing facilitates operational management of players as well as the entire team

References:

- ყარანგოზაშვილი დ. მაღალკვალიფიციურ წყალბურთელთა ტაქტიკური მომზადების კონტროლი და სრულყოფა: პედაგოგი, მეცნიერი, კანდიდატი, - თბილისი, 1990 – 146 გვ.
- Зациорекий В. Спортивный метрология: Учебник для ИФК., М.,1986., 276 с.

წყალბურთის ტესტირება დავით კარანგოზაშვილი რეზიუმე

სტატიაში წარმოდგენილია წყალბურთელთა ტექნიკური და სპეციალური საცურაო მომზადების ტესტირები სკომპლექსური მიდგომები. 12 და 13 წლის სპორტსმენები წყალში ასრულებენ სხვადასხვა აქტუალურ ვარჯიშებს რაც მნიშვნელოვანია მათი წარმატებული საშეჯიბრო საქმიანობისათვის.

საკვანძო სიტყვები: ბავშვთა სპორტი, წყალბურთის ცოდნის თეორია და მეთოდიკა, ტესტირება.

Тестирование водного поло

Давид Карангозашвили

Резюме

В статье представлены комплексные подходы к тестированию технического водного поло и специальной тренировки по плаванию. Спортсмены 12 и 13 лет выполняют различные тематические упражнения в воде, что важно для их успешной соревновательной деятельности.

Ключевые слова: детский спорт, теория и методология знаний водного поло, тестирование.

Water polo testing

David Karangozashvili

Summary

In the article Complex approaches to testing water polo technical and special swimming training are presented. 12 and 13 year old athletes perform various topical exercises in the water, which is important for their successful competitive activities.

The article presents integrated approaches to testing technical water polo and special swimming training. Athletes 12 and 13 years old perform various thematic exercises in the water, which is important for their successful competitive activity.

Key words: children's sport, theory and methodology of water polo knowledge, testing.

ავტორთა საყურადღებოდ!

1. ნაშრომი წარმოდგენილი უნდა იყოს ქართულ, ინგლისურ ან რუსულ ენაზე, როგორც ელექტრონული, ისე ბეჭდური სახით;
2. სტატიაში დაცული უნდა იყოს შემდეგი მიმდევრობა: სტატიის დასახელება, ავტორის გვარი და სახელის ინიციალი, მონაცემები ავტორზე - ქვეყანა, საფოსტო ინდექსი, სამუშაო ადგილი, ელექტრონული ფოსტა, გამოყოფილი - შესავალი, ძირითადი ტექსტი ან კვლევის საგანი და დასკვნა, გამოყენებული ლიტერატურა. ფოტომასალა უნდა იყოს კონტრასტული, ცხრილები, სურათები, ნახაზები, გრაფიკები, სქემები და დიაგრამები - დასათაურებელი, დანომრილი და შესრულებული JPG, TIFF ფორმატში; ფორმულები - Microsoft Equation - ში;
3. სტატიის მოცულობა არ უნდა იყოს 10 გვერდზე მეტი გამოყენებული ლიტერატურის სიისა და რეზიუმეების (ქართულ, ინგლისურ და რუსულ ენებზე) ჩათვლით.
4. სტატიაში უნდა გაშუქდეს: საკითხის აქტუალობა და სიახლე, კვლევის მიზანი, საკვლევი მასალა, მიღებული შედეგების განსჯა.
5. ნაშრომს უნდა ახლდეს რეზიუმე (მოცულობა - არაუმეტეს 150 სიმბოლო) ქართულ, ინგლისურ და რუსულ ენებზე შემდეგი რიგითობით: სტატიის დასახელება, ავტორის სახელი და გვარი, რეზიუმე, შინაარსი და საკვანძო სიტყვები.
6. ნაშრომი უნდა შესრულდეს Microsoft Word-ში, ქართულენოვანი ტექსტი - Sylfaen, ინგლისურენოვანი და რუსული - Times New Roman შრიფტებით;
7. ფურცლის ზომა A4, ველები: ზედა - 2.0 სმ, ქვედა - 2.0 სმ, მარცხენა - 2.0 სმ, მარჯვენა - 2.0 სმ; შრიფტის ზომა -12, ინტერვალი -1,15;
8. სამეცნიერო ნაშრომში დამოწმებული წყაროებისა და ლიტერატურის მითითების წესი: სტატიაში ბიბლიოგრაფიული სიები ანბანურად უნდა იყოს დალაგებული - ჯერ სამამულო, შემდეგ კი უცხოელი ავტორების (გვარი, ინიციალები, სათაური, წიგნის/ჟურნალის დასახელება, გამოცემის ადგილი, წელი, წიგნის/ჟურნალის №). ტექსტში, კვადრატულ ფრჩხილებში, უნდა მიუთითოთ ავტორის შესაბამისი ნომერი ლიტერატურის სიის მიხედვით.
9. ნაშრომში გამოქვეყნებულ მასალაზე პასუხისმგებელია ავტორი.

ყურადღება!

უნივერსიტეტ გეომედის სამეცნიერო ჟურნალში, მედიცინისა და მენეჯმენტის თანამედროვე პრობლემები, გამოქვეყნებული ნაშრომის (სტატიის) ავტორს მიეცემა ავტორობის დამადასტურებელი სერტიფიკატი.

Geometri University
უნივერსიტეტი გეომედი

MODERN ISSUES OF MEDICINE AND MANAGEMENT
მედიცინის და მენეჯმენტის თანამედროვე პრობლემები

ISSN 1512-4169

AUTHOR CERTIFICATE
ავტორის სერტიფიკატი

THIS IS TO CERTIFY THAT THE MANUSCRIPT, ENTITLED
ეს სერტიფიკატი ადასტურებს, რომ ნაშრომი სათაურით

AUTHORED BY
ავტორობით

HAS BEEN PUBLISHED IN
Volume, Issue, - 2020
გამოქვეყნდა

EDITOR IN CHEF
მთავარი რედაქტორი

To verify the published manuscript please email us: info@geometri.edu.ge
გამოქვეყნებული სტატიის გადასამოწმებლად მოგვწერეთ: info@geometri.edu.ge

დაბეჭდილია შპს „არტპრინტი“

მისამართი: თბილისი, ფანასკერტელი-ციციშვილის ქ. №1